

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
กลุ่มเสี่ยงโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 2

**THE OPERATIONAL STATES ON THE RISK GROUP
STUDENTS ASSISTANCE SYSTEM OF SCHOOLS
IN PRAKHONCHAI DISTRICT UNDER BURIRAM
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

วิทยานิพนธ์

ของ

อนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

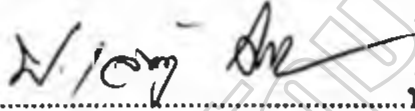
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์
ของนายอนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์ เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ภูเงิน)

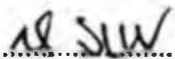

.....กรรมการควบคุม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา บรรณประสิทธิ์)

.....กรรมการควบคุม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วินิรณี ทศนะแทน)

.....กรรมการสอบ
(รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา)

.....กรรมการสอบ
(ดร. นฤมล สมคุณา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง)

วันที่.....เดือน 22 มิ.ย. 2552 พ.ศ. 2552

ชื่อเรื่อง	สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาบุรีรัมย์ เขต 2		
ผู้วิจัย	อนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์		
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ภูเงิน	ประธานกรรมการ	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิตยา บรรณประสิทธิ์	กรรมการ	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วินิรณี ทศนะเทพ	กรรมการ	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา		
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีที่พิมพ์ 2552		

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาบุรีรัมย์ เขต 2 ตามกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้าน และเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาบุรีรัมย์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูที่ปรึกษา จำนวน 240 คน และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย 5 โรงเรียน จำนวน 234 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาบุรีรัมย์ เขต 2 จำนวน 14 คน ครูแนะแนวและครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูที่ปรึกษามีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งค่อนักเรียน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน ของครูที่ปรึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข

ปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีดังนี้

3.1 โรงเรียนควรจัดเวลาและอำนาจความสะดวกให้ครูที่ปรึกษา ได้ออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษา ได้รับทราบข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียน

3.2 โรงเรียนและครูที่ปรึกษาควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารจากทาง โรงเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียน ได้รับทราบ

3.3 ครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การจัดทำระเบียบสะสม การใช้แบบสอบถาม การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี การใช้แบบประเมินและแบบทดสอบทางจิตวิทยา เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) แบบทดสอบสุขภาพจิต เป็นต้น

3.4 ครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนในการคัดกรองนักเรียน โดยมีการจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา และมีการจำแนกนักเรียนตามผลการเรียน พฤติกรรม การเรียน สุขภาพ สภาพจิตใจ อารมณ์ ความประพฤติ ความยากง่ายที่สถานศึกษากำหนด

3.5 โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่หลากหลายและครอบคลุม ทั้งด้านการเรียน อาริพ ส่วนตัวและสังคม

3.6 โรงเรียน ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ตลอดจนครูที่รับผิดชอบภาระงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของ โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย

TITLE The Operational States on the Risk Group Students Assistance System of Schools
in Prakhonchai District under Buriram Educational Service Area Office 2

AUTHOR Anantakom Sornsiphong

ADVISORS Assistant Professor Dr.Prasert Phu-ngoen Thesis Advisor
Assistant Professor Nittaya Bannaprasit Co-advisor
Assistant Professor Winiranee Thatsanathep Co-advisor

DEGREE Master of Education MAJOR Educational Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University YEAR 2009

ABSTRACT

The purposes of this research were : 1) to study the operational states on the risk group students assistance system of schools in Prakhonchai District under Buriram Educational Service Area Office 2 classified in 5 aspects; and 2) to propose the guidelines to develop the risk group students assistance system of schools in Prakhonchai District under Buriram Educational Service Area Office 2. The samples were 240 class advisors and 234 risk group students of 5 schools in Prakhonchai District, selected by stratified random sampling and simple random sampling. The focus group samples consisted of 14 officers who encouraged the students' behavior under Buriram Educational Service Area 2, and 10 guided teachers and teachers who are responsible for the students assistance system. The instrument used for data collection was a rating scale questionnaire. The data were analyzed by mean and standard deviation. The results of the study were as follows:

1. The class advisors have operated on the risk group students assistance system of schools in Prakhonchai District under Buriram Educational Service Area Office 2 as a whole was at "high" level. When considering in each aspect, it was found that the aspects of "Encouraging the students", "Protecting and solving the students' problems" and "Transferring the students" were at "high" levels, whereas as; the aspects of "Knowing the individual students" and "Screening the students" were at "moderate" levels.

2. The risk students' opinions toward the operation of the class advisors as a whole was at "high" level, when considering in each aspect, it was found that the aspects of "Encouraging the students", "Protecting and solving the students' problems", and "Transferring the students" were at "high" levels, whereas; the aspects of "Knowing the individual students" and "Screening the students were at "moderate" levels.

3. The suggestions and the guidelines to develop the risk group students assistance system were that:

3.1 Schools should manage the time and accommodate to the class advisors for visiting the students' home and talking to the students' parents. This was the way that the class advisors knew the real information about the students.

3.2 Schools and the class advisors should arrange the parents' meeting at least once a semester for giving the school information.

3.3 The class advisors should plan to collect the individual students' data variously, such as observing the students' behavior, interviewing, visiting the students' home, making the cumulative record, using questionnaires, case study, using Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ), Emotional Quotient Scale (EQ) and the other psychology test, etc.

3.4 The class advisors should plan to screen the students, classify the students into proper groups: the normal group, the risk group and the problem group, and also classify the students through learning outcomes, learning behaviors, health, mental health, manners based on the rules of the schools.

3.5 Schools should prepare the various activities that encourage and develop the students which cover learning, occupation, personal and society.

3.6 Schools, guided teachers, class advisors and teachers who are responsible for the students assistant system of each school should coordinate with the related organizations to be the networks for assisting the risk group students of schools in Prakhonchai District.

ประกาศคุณูปการ

วิทยาลัยเทคนิคบึงนารางได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา บรรณประสิทธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วินิรณี ทิศนะเทพ กรรมการที่ปรึกษาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา และ ดร.นฤมล สมคุณา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ ครู และนักเรียน โรงเรียน โนนเจริญพิทยาคม โรงเรียนบ้านกรวด วิทยาคาร โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม โรงเรียนเมืองคองพิทยาสรรพ์ โรงเรียนบ้านนุวิทยาสรณ์ โรงเรียนไพศาลพิทยาคม และโรงเรียนแสงทองพิทยาคม ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อทดลองใช้เครื่องมือและตอบแบบสอบถามการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความ ประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุขมนตรี เขต 2 ครูแนะแนวและครูที่ รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม โรงเรียนเมืองคอง พิทยาสรรพ์ โรงเรียนบ้านนุวิทยาสรณ์ โรงเรียนไพศาลพิทยาคม และโรงเรียนแสงทองพิทยาคมที่ได้ ร่วมสนทนากลุ่มในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการวิจัย ครั้งนี้

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแต่ บิคา มารดา ผู้ให้กำเนิดชีวิต บุรพจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี สมานธิ ปัญญา ตลอดจน ภรรยา บุตรที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

อนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
นโยบายการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	9
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	11
กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	17
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	17
การคัดกรองนักเรียน.....	26
การส่งเสริมนักเรียน.....	29
การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	31
การส่งต่อนักเรียน.....	34
บทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของครู/อาจารย์ที่ปรึกษา.....	39
สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน	
ในอำเภอประโคนชัย.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
งานวิจัยในประเทศ.....	47
งานวิจัยต่างประเทศ.....	50
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	85
วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	88
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	96
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	96
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	97
บรรณานุกรม	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	105
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและรวบรวมข้อมูล.....	118
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ร่วมสนทนากลุ่ม.....	126
ภาคผนวก ง คำอำนาจจำแนกแบบสอบถามราชข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	128
ภาคผนวก จ ราชข้อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม.....	131
ภาคผนวก ฉ ข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....	134
ภาคผนวก ช ภาพประกอบการสนทนากลุ่ม.....	140
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	146

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	37
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูที่ปรึกษา.....	54
3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....	55
4 จำนวนและคำร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูที่ปรึกษา.....	64
5 จำนวนและคำร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....	65
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา โคจรรวมและรายด้าน จำนวนตามช่วงชั้น.....	66
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	67
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาด้านการคัดกรองนักเรียน.....	69
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาด้านการส่งเสริมนักเรียน.....	70
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	71
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาด้านการส่งต่อนักเรียน....	73
12 ความถี่และคำร้อยละปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามของครูที่ปรึกษา.....	74
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โคจรรวมและรายด้าน จำนวนตามช่วงชั้น.....	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	76
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านการคัดกรองนักเรียน.....	77
16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านการส่งเสริมนักเรียน.....	78
17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	79
18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านการส่งต่อนักเรียน.....	81
19 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสำหรับครูที่ปรึกษา.....	129
20 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....	130

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	13
2 โครงสร้างคณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	15
3 การทำงานประสานกันและร่วมงานกันเป็นทีม.....	16
4 กระบวนการดำเนินการและปฏิบัติงานของครู/อาจารย์ที่ปรึกษา.....	45
5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	52
6 การระดมความคิดจากการสนทนากลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา.....	141
7 การระดมความคิดจากการสนทนากลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา.....	141
8 การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาจากการสนทนากลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา.....	142
9 การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาจากการสนทนากลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา.....	142
10 การระดมความคิดจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	143
11 การระดมความคิดจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	143
12 การสรุปประเด็นปัญหาจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	144
13 การนำเสนอประเด็นปัญหาจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	144
14 การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	145
15 การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	145

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันว่าปัญหาเด็กและเยาวชนมีเพิ่มขึ้น และนับวันยิ่งทวีความรุนแรง โดยจากข้อมูล โครงการติดตามสภาพการณ์เด็กและเยาวชน (Child Watch) สํารวจพฤติกรรมเยาวชนไทยทั่วประเทศในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ระดับชั้นละ 30,400 คน ในรอบปี 2548-2549 พบว่า สภาพะด้านสุขภาพอนามัยของเด็กชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคืบหน้าเป็นครั้งคราวถึงเป็นประจำสูงถึงร้อยละ 24.01 ขณะที่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสูงถึงร้อยละ 31.51 ส่วนความคิออยากทำกิจกรรมมีแนวโน้มสูงขึ้นตามระดับการศึกษา โดยนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยากทำร้อยละ 14.58 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 16.88 ส่วนแนวโน้มในการมีเพศสัมพันธ์ที่รวบรวมข้อมูลจาก โรงพยาบาลทั่วประเทศ พบว่า ปี 2549 มีวัยรุ่นที่อายุต่ำกว่า 19 ปีไปทำคลอดถึง 71,000 คน สูงขึ้นจาก ปี 2548 ถึง 20,000 คน ซึ่งสาเหตุของสภาพการณ์ที่กล่าวมาเกิดขึ้นมาจากการที่เด็กถูกรอบครว้ละเลย ถูกปฏิเสธจาก โรงเรียน คนเพื่อนที่ไม่ดี ถูกแควดล้อม ด้วยสิ่งทีเสี่ยงต่ออบาขมุข ดิถกระแสบริโภคนิยม รวมทั้งขาดแบบอย่างที่ดีในสังคม ดังนั้นในการแก้ปัญหาจึงอยู่ที่การมีครอบครัวที่ดี มีโรงเรียนที่ดี มีแบบอย่างที่ดี มีเพื่อนที่ดีรวมทั้งควรมีครูหรือคนใกล้ชิดคอยให้คำปรึกษา (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2550, 5) และจากการรายงานสภาพการณ์เด็กและเยาวชนตาม โครงการติดตามสภาพการณ์เด็กและเยาวชน จังหวัดบุรีรัมย์มีสถานะเสี่ยงของเด็กและเยาวชนที่ควรมีการเฝ้าระวังเพิ่มขึ้น ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย นักเรียนมัธยมปลายสูบบุหรี่เป็นประจำ คราวถึงเป็นประจำ นักเรียนมัธยมต้น นักเรียนมัธยมปลายดูโทรทัศน์เป็นประจำ และเด็กเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์ ด้านการศึกษา นักเรียนมัธยมปลายโคตรเรียนเป็นประจำ ด้านสังคม นักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลายมีโทรศัพท์มือถือ มีรถจักรยานยนต์ คุยโทรศัพท์และส่ง SMS เป็นประจำ เล่นอินเทอร์เน็ตเป็นประจำ เล่นเกมออนไลน์ เกมคอมพิวเตอร์และเกมอื่นๆ อยู่บ้านเพื่อน ชอบรับว่าคณมีเพศสัมพันธ์ นักเรียนมัธยมต้นคิดว่าจะมีเพศสัมพันธ์ก่อนเรียนจบ นักเรียนมัธยมปลายชอบบริการอยู่ก่อนแต่ง นักเรียนมัธยมต้นมีเพื่อนนักเรียนรักเพศเดียวกัน นักเรียนมัธยมปลายเล่นไฟเป็นประจำ นักเรียนมัธยมปลายเล่นพนันบอลและซื้อหวยได้คืน นักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลายพบเห็นการพกพาอาวุธในสถานศึกษา ถูกขู่กร โขกทรัพย์และถูกทำร้ายร่างกายในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังมีสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ การแยกกจากการเรียน สื่อชั่ว การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

ความต้องการร่ำรวยทางลัด การแพร่ระบาดของสิ่งเสพติดและความรุนแรง คบเพื่อนเสีย เพื่อนพาเสีย (สถาบันรามจิตติ, 2550, ๑-๗)

นอกจากนี้ยังพบผลจากการสำรวจความคิดเห็นจากทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และนักเรียนนักศึกษาจากกรุงเทพมหานคร และจังหวัดที่เป็นตัวแทนภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,788 คน ในระหว่างวันที่ 10-18 มีนาคม 2550 ต่อประเด็นวิกฤตคุณธรรมเยาวชนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะแสวงหาแนวทางการแก้ไขวิกฤตคุณธรรมเยาวชนไทยที่เกิดขึ้นซึ่งจากการสำรวจครั้งนี้ พบว่าประเด็นปัญหา 5 อันดับแรกของสังคมไทยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของเยาวชนไทย อันดับแรกได้แก่ การที่ครอบครัวขาดความอบอุ่น ร้อยละ 11.83 อันดับที่สอง การมีความรัก เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ร้อยละ 11.43 อันดับต่อมา ภัยจากสื่ออินเทอร์เน็ต ร้อยละ 10.73 การเข้าถึงอบาตมุขทั้งหลายหรือยาเสพติดได้ง่าย ร้อยละ 10.64 และอันดับสุดท้าย การขาดแบบอย่างที่ดี ไม่มีตัวอย่างที่ดีให้เห็นชัดเจน ร้อยละ 10.21 นอกจากนั้นยังรวมถึงสถานศึกษา เพื่อน ศิลปิน คารา นักร้อง ญาติพี่น้อง พระภิกษุ ผู้นำชุมชนและผู้นำประเทศตามลำดับ จากผลของการสำรวจเป็นภาพสะท้อนถึงวิกฤตที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทยได้เป็นอย่างดี (สุชุม เฉลยทรัพย์, 2550, 5)

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ความดี มีคุณธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด และมีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียน ให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรในโรงเรียนทุกคน โดยมีครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ความเมตตาที่มีต่อศิษย์และเกิดความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ตนเอง มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เจริญเติบโตองงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (กรมสุขภาพจิต, 2544, 8) โดยในส่วนของ การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ได้แบ่ง โรงเรียนที่จัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็น โรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงคืออยู่แล้ว

จะต้องหาวิธีต่อขอให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ กลุ่มที่สองเป็น โรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงอยู่แล้ว แต่จำเ็นจะต้องได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นและ โรงเรียนที่ไม่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยง เท่าที่มีข้อมูลส่วนมากจะเป็น โรงเรียนชายโอกาส นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังได้ติดตาม โรงเรียนชายโอกาส พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีเด็กกลุ่มเสี่ยงกว่าแสนคนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องนักเรียนออกกลางคัน เพราะผลการเรียน ไม่ดี ซึ่งอาจมีผลมาจากการคิดหาเหตุผล ปัญหาเรื่องเพศ ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้จำเป็นต้องฟื้นฟูให้เข้มแข็งเนื่องจากที่ผ่านมาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียน (กษมา รวบรวม ณ อุทธา, 2550, 1) นอกจากนี้ เด็กนักเรียน นักศึกษา จะต้องได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พุทธศักราช 2546 ที่ว่า การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใดให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม และผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ขนานธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น รวมทั้ง โรงเรียนและสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบงาน และกิจกรรมการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤดีที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์, 2546, 33 – 34,49)

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และแนวทางการจัดการศึกษาต้องได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีความสามารถ เรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งด้านความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่องความรู้และทักษะ ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียนรู้นั้น ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลที่อยู่ในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กรมสุขภาพจิต, 2544, 11-12)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรมสุขภาพจิตได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมียุทธศาสตร์การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ และการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน ดังนี้ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็น ไปด้วดีและอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้ นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, 3)

จากผลการสำรวจการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กไทย จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาและพัฒนาระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางสังคม โดย ไซประชากรกลุ่มเสี่ยงที่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13-18 ปีซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ซึ่งแยกเป็นรายอำเภอ ผลการสำรวจดัชนีความเสี่ยงของเด็กนักเรียน ในอำเภอประโคนชัยผลการศึกษาพบว่า ด้านการหนีเรียนมีดัชนีความเสี่ยงที่ 0.1750 ด้านการใช้ความรุนแรง 0.0614 พฤติกรรมเสี่ยงด้านการเดินทาง 0.6413 ด้านความเครียด 0.2265 ด้านการสูบบุหรี่ 0.0847 ด้านเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ 0.1846 ด้านการเสพสารเสพติด 0.0063 ด้านการดูแลสุขภาพ 0.542 ด้านความสัมพันธ์ทางเพศ 0.0204 ด้านการใช้เวลาว่าง 0.0497 เมื่อนำผลดัชนีมาเฉลี่ยรวมพฤติกรรมเด็กเสี่ยงในอำเภอประโคนชัยอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเฝ้าระวัง และประเด็นปัญหาหลักๆ ของนักเรียนในจังหวัดบุรีรัมย์และอำเภอประโคนชัยสามารถแยกเป็น 5 ประเด็นใหญ่ๆ คือ พฤติกรรมด้านการเรียน พฤติกรรมด้านความเครียด พฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ความสัมพันธ์ทางเพศ การใช้เวลาว่างและอบาษา พบว่า ร้อยละ 5.00-20.00 เป็นส่วนที่มีปัญหา ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดบุรีรัมย์, จิตโรน, 2549, 1)

จากผลการสำรวจดังกล่าวแสดงว่าการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ยังมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ เพราะข้อมูลระบุว่านักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเมืองคงพิทยาสรรพ์ จึงสนใจที่จะศึกษาหาสาเหตุของปัญหาเพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ให้ดีขึ้นและมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่เป็น

แนวทางเดียวกันเพื่อช่วยลดจำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มปกติให้ดีขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการกำหนดแนวทาง ในการแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง และพัฒนาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งค่อนักเรียน (กรมศุขภาพจิต, 2544, 37)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย
    - 2.1.1 ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 240 คน
    - 2.1.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 600 คน

2.1.3 ประชากรที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 14 คน ครูแนะแนวและครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัยทั้ง 5 โรงเรียน จำนวน 10 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างครูที่ปรึกษา ใช้ประชากรทั้งหมดจำนวน 240 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างนักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน 234 คน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกระจายตามขนาดของโรงเรียนตามสัดส่วนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, 148)

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่มจำนวน 24 คน ประกอบด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 14 คน ครูแนะแนว และครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัยทั้ง 5 โรงเรียน จำนวน 10 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 ครูที่ปรึกษา จำแนกตาม

3.1.1.1 ครูที่ปรึกษาช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

3.1.1.2 ครูที่ปรึกษาช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

3.1.2 นักเรียน จำแนกตาม

3.1.2.1 นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

3.1.2.2 นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การส่งเสริม การพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปญหา เพื่อให้ นักเรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์

สังคม สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังเมื่อสำเร็จการศึกษา

2. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกันทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน ทั้งในด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านส่วนตัวและประวัติพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะช่วยให้ครู/อาจารย์ที่ปรึกษามีความเข้าใจและรู้จักนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์คัดกรองนักเรียน และสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม

2.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การใช้ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาพิจารณา เพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและช่วยเหลือนักเรียน ได้ตรงตามสภาพของนักเรียน

2.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของครู/อาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน สำหรับกลุ่มปกติต้องพัฒนาให้ดีขึ้น ส่วนกลุ่มเสี่ยงต้องจัดกิจกรรมให้เป็นกลุ่มปกติ และป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีปัญหาในอนาคต โดยครู/อาจารย์ที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละคนทำให้นักเรียนมีคุณภาพ และมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ มากขึ้น

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษากับนักเรียนอย่างทั่วถึงและใกล้ชิด ไม่ปล่อยปละละเลยจนนักเรียนกลายเป็นปัญหาของสังคม โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

2.5 การส่งต่อนักเรียน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหารุนแรงที่ครู/อาจารย์ที่ปรึกษา ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจาก ผู้เกี่ยวข้องภายใน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น นักแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานักเรียนที่เกิดขึ้น

3. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ระดับการปฏิบัติ หรือ การให้ความร่วมมือในการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ของ โรงเรียนในอำเภอ ประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

4. โรงเรียนในอำเภอประ โคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 (โรงเรียนมัธยมศึกษาเดิม) ในเขตอำเภอ ประโคนชัยจำนวน 5 โรงเรียนคือ โรงเรียนประ โคนชัยพิทยาคม โรงเรียนเมืองคองพิทยาสรรพ์ โรงเรียนบ้านบึงพิทยาสรรพ์ โรงเรียนไพศาลพิทยาคม และ โรงเรียนแสลงโทนพิทยาคม

5. ครูที่ปรึกษา หมายถึง ครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูที่ปรึกษาที่ ให้ความช่วยเหลือ ความคุมดูแลพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียนประจำห้องเรียนนั้นๆ ของ โรงเรียนในอำเภอ ประโคนชัยจำนวน 5 โรงเรียน ปีการศึกษา 2551 ซึ่งแยกเป็น

5.1 ครูที่ปรึกษาช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3)

5.2 ครูที่ปรึกษาช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6)

6. นักเรียนกลุ่มเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาด้านเกณฑ์ การคิดกรองของ โรงเรียน และนักเรียนที่มีผลการประเมินคุณลักษณะอยู่ในระดับปรับปรุง และไม่ ผ่านของ โรงเรียน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียน ในอำเภอประ โคนชัยจำนวน 5 โรงเรียนในปีการศึกษา 2551 ซึ่งแยกเป็น

6.1 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3)

6.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยงช่วงชั้นที่ 4 (ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6)

7. พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านการอบรมและได้รับการ แต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัย ได้ศึกษา เอกสาร ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. นโยบายการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 3.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
  - 3.2 การคัดกรองนักเรียน
  - 3.3 การส่งเสริมนักเรียน
  - 3.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
  - 3.5 การส่งต่อนักเรียน
4. บทบาทและหน้าที่และคุณสมบัติของครู / อาจารย์ที่ปรึกษา
5. สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

นโยบายการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, 2-4) ได้แบ่งการศึกษาของชาติออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา โดยการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยการศึกษา 12 ปี แบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้น ช่วงชั้นละสามปี ได้แก่ ช่วงชั้นที่ 1 เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โดยมาตรา 9 ได้กล่าวถึงการจัด โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา

และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีมาตรฐานการศึกษาและการจัดระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา มีหลักการส่งเสริมวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างค้ำคูณเนื่อง ระดมทรัพยากรจาก แหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์การการ ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์การเอกชน องค์การวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและ สถาบันสังคมอื่นๆ ซึ่งมาตรา 37 กำหนดให้การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและ อุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา โดยให้ยึดเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากรเป็นหลัก และความเหมาะสมด้านอื่นๆ ด้วย นอกจากนี้ มาตรา 39 ยังกำหนดให้เขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เป็นหน่วยงานรองรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและบริหารงานทั่วไป จากเจตนารมณ์ ดังกล่าวของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นำไปสู่หลักการปฏิบัติงานของโรงเรียนคือ ดำเนินการตามเจตนารมณ์ดังกล่าว ร่วมทั้งการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสุขพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่าน กระบวนการศึกษาเป็นน โขบายสำคัญของรัฐบาล ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เห็นความสำคัญและ ได้กำหนดให้สถานศึกษาในฐานะที่เป็น หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับนักเรียนนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีใน สถานศึกษาที่ค้ำคูณการอย่างค้ำคูณเนื่อง จริงจังมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบท ของตน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2547, 3)

ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครูอาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือ ส่งเสริมนักเรียนอย่างมีระบบและค้ำคูณเนื่อง โดยมีการยึดสายใยความผูกพันระหว่างครูและศิษย์ในขั้นต้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการ พัฒนาคุณภาพนักเรียนซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้ 1.ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหาร ครู อาจารย์ ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียน ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม วางระบบ ที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนมีครู อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอย ดูแลทุกข์สุขอย่าง ใกล้ชิดและค้ำคูณเนื่อง สนับสนุนให้ครู อาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อให้

บ้าน โรงเรียนและชุมชน สามารถเชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย ช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน นอกจากนี้ยังมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียน และชุมชน รวมถึงผู้ชำนาญการในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริมพัฒนา นักเรียนและเยาวชนในรูปแบบต่อเนื่องและยั่งยืน ในสภาวะวิกฤติของสังคมในปัจจุบันซึ่งมีภัยจากสิ่งต่างๆ ภายนอกมากมาย อาทิเช่น ภัยจากสารเสพติด ความล้มเหลวทางการเรียน ครอบครัว อาชีพ ภัยทางเพศ ความรุนแรง การกลั่นแกล้งรังแก อุบัติภัย ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม โดยมีมาตรการปฏิบัติ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, 2)

1. สร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนป้องกันการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรในท้องถิ่น
3. สร้างเครือข่าย แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับสารสนเทศและความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
4. ประสาน การจัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศ เพื่อการพัฒนา ส่งเสริม แก้ไข และส่งต่อ นักเรียนในทุกระดับและทุกประเภท

สรุปเกี่ยวกับนโยบาย ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ผู้รับผิดชอบต้องมีความเชื่อว่าทุกคนต้องมีความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้ออกัส เชื่อมมั่นว่า นักเรียนทุกคนอยากเป็นคนดี มีปัญหา และมีความสุขทุกคน มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกันเท่านั้น ความถนัดของงานต้องอาศัยการ ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ และมีมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือ บุคคลภายนอกรวมทั้งการสนับสนุน ส่งเสริมจากทางโรงเรียน เพื่อส่งเสริม ป้องกัน และการ

แก้ไข้ปัญหาในการดำเนินงานพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด (กรมสุขภาพจิต, 2544, 7)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกรมสุขภาพจิตได้ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอื่นจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงานดังนี้ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกันเนื่องจาก แต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาที่ดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกัน การแก้ไข้ปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็นความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในโรงเรียนทุกระดับผู้ปกครองหรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพและเพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือชุมชนมีการทำงานร่วมกันโดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบ พร้อมด้วยเอกสารหลักฐานการปฏิบัติที่สามารถตรวจสอบหรือรับการประเมินได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, 3)

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะก่อให้เกิดประโยชน์กับนักเรียน ดังนี้

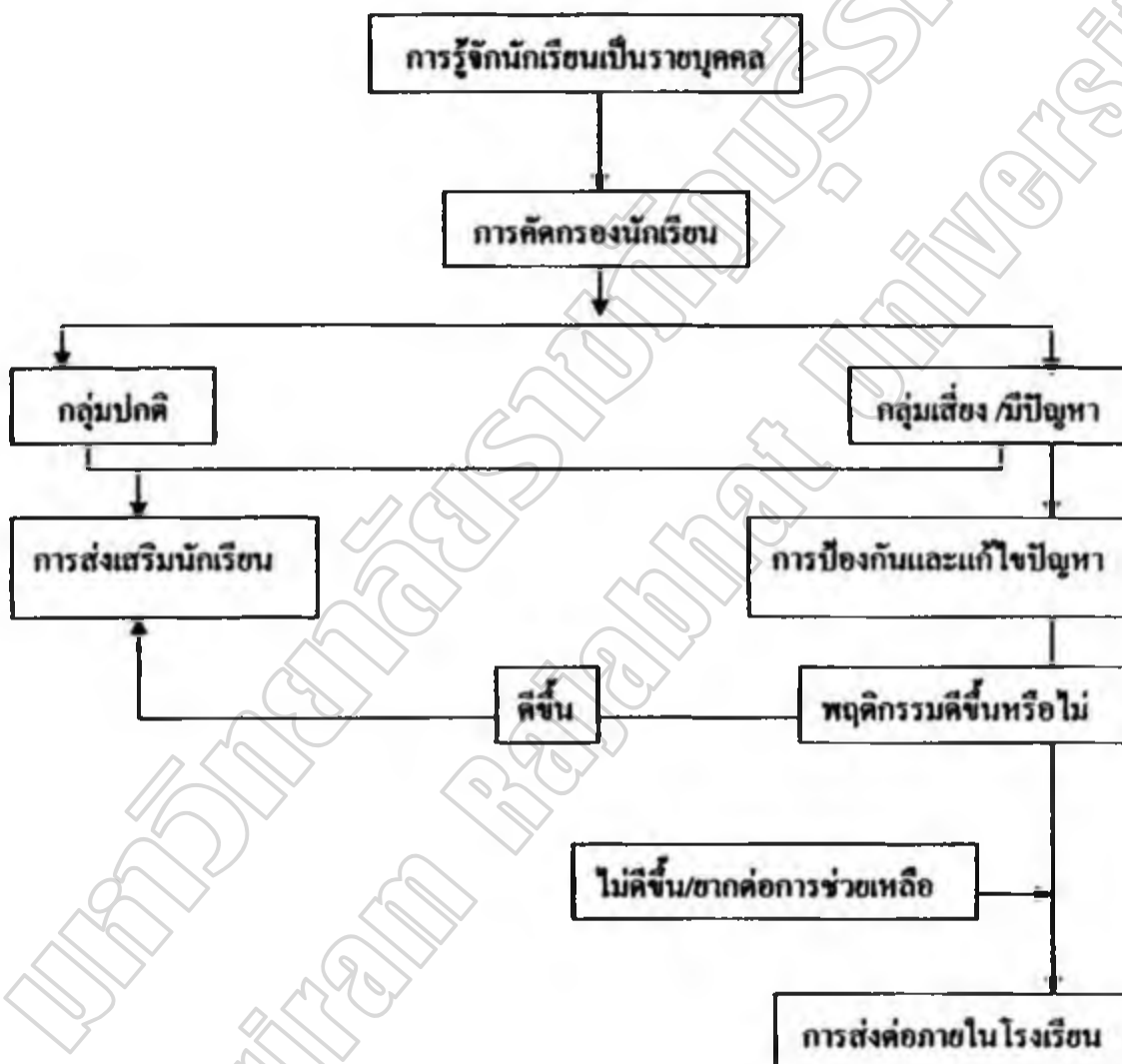
1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้
4. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
5. นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

กรมสุขภาพจิต (2544, 16) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นเป็นการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การส่งเสริมและพัฒนาตนนักเรียน
4. การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

5. การส่งค่อนักเรียน

แต่ละองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวมีความสำคัญ มีวิธีการ และเครื่องมือที่ใช้แตกต่างกันออกไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นกระบวนการซึ่งเอื้อ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็น ดังภาพประกอบ 1 (กรมสุขภาพจิต, 2546, 6)

ภาพประกอบ 1 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานตามภาพประกอบ 1 เป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาตลอด กระบวนการ โดยมีการประสานหรือรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครอง นักเรียนซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มอบให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียน นำไปใช้ในปีการศึกษา 2544 นั้น ทุกโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามแนวทางต่อไปนี้

(กรมสุขภาพจิต, 2544, 9-10)

1. จัดการประชุมเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากร
2. แต่งตั้งคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. กำหนดบทบาท หน้าที่ ของคณะกรรมการ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยคณะกรรมการ 3 ชุด คือ

1. คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ประกอบด้วย

ผู้อำนวยการ โรงเรียน	ประธานกรรมการ
รองผู้อำนวยการทุกฝ่าย	กรรมการ
หัวหน้าระดับชั้น	กรรมการ
หัวหน้าแผนงาน โรงเรียน	กรรมการ
ผู้แทนผู้ปกครอง/ชุมชน	กรรมการ
หัวหน้างานแนะแนว	กรรมการ
รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอำนวยการมีหน้าที่กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงาน คณะกรรมการดำเนินงาน และประชุมคณะกรรมการ

2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ประกอบด้วย

รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง	ประธานกรรมการ
หัวหน้าทุกระดับชั้น	กรรมการ
หัวหน้างานอนามัย	กรรมการ
ครูงานแผนงาน สารสนเทศ	กรรมการ
บุคลากรอื่นที่โรงเรียนเห็นสมควร	กรรมการ
หัวหน้างานแนะแนว	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการประสานงานมีหน้าที่ ปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรหลักในการดำเนินงาน

ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และ คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีหน้าที่อื่น ดังนี้

- 2.1 จัดเอกสาร เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานและรับผิดชอบจัดประชุม

ชี้แจงและการฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร

2.2 จัดประชุมคณะกรรมการเดือนละ 1 ครั้ง

2.3 รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

3. คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) แยกเป็น 6 คณะ ตามระดับชั้นเรียน

บุคลากรแต่ละคณะประกอบด้วย

หัวหน้าระดับชั้น	ประธานกรรมการ
รองหัวหน้าระดับชั้น	กรรมการ
ครูที่ปรึกษาในระดับ	กรรมการ
ครูประจำวิชาในระดับ	กรรมการ
ครูแนะแนว	กรรมการ
บุคลากรตามความเหมาะสม	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงานมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

เกี่ยวข้อง

3.1 ประสานงาน ประชุมชี้แจง และทำความเข้าใจกับคณะกรรมการที่

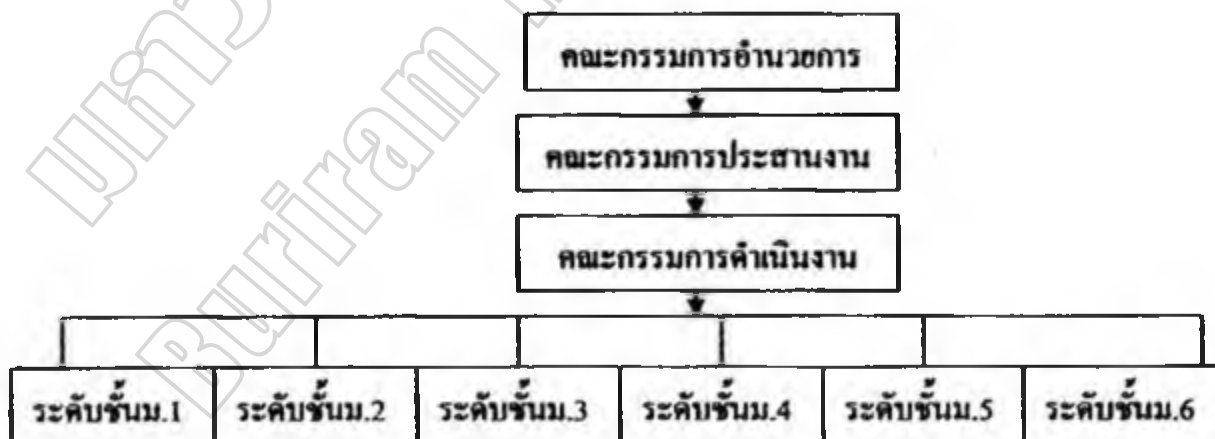
3.2 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน ประเมินผล จัดทำรายงานตามระดับชั้น

3.3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำเสนอทีมประสาน

3.4 ประชุมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

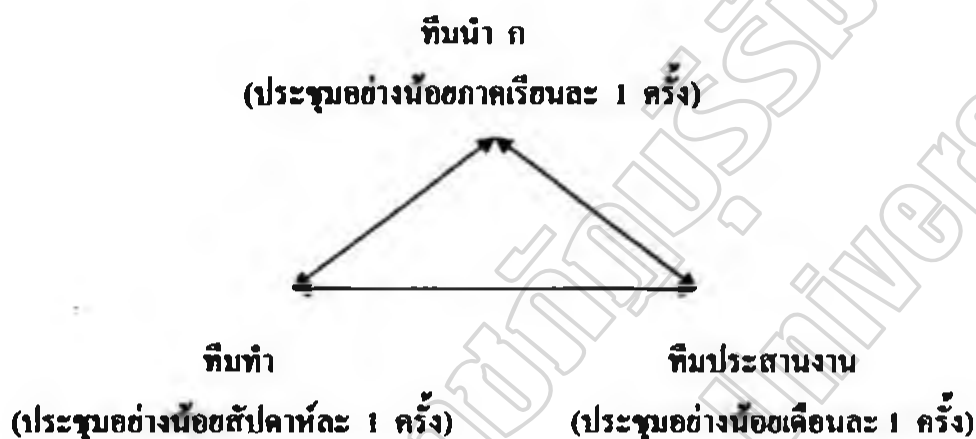
โครงสร้างกรรมการทั้ง 3 ชุด ดังแสดงในภาพประกอบ 2 (กรมสุขภาพจิต, 2546, 11)

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างคณะกรรมการ ในระบอบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แม้ว่าคณะกรรมการทั้ง 3 คณะ จะมีรูปแบบโครงสร้างตามลำดับชั้น แต่คณะกรรมการทุกคณะสามารถปฏิบัติงานเชื่อมโยงถึงกันได้ เพื่อให้เกิดการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดนอกจากนี้ แต่ละคณะต้องร่วมมือกันทำงานเป็นทีม

ลักษณะการทำงานเป็นทีม ดังแสดงในภาพประกอบ 3 (กรมสุขภาพจิต, 2546, 12)

ภาพประกอบ 3 การทำงานประสานกันและร่วมงานเป็นทีม

คณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคณะจำเป็นต้องประสานการทำงานร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม โดยมียุทธศาสตร์ความสำเร็จดังนี้ (กรมสามัญศึกษา, 2544, 38)

1. มีการประชุมสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง พร้อมเพริชงกันและอยู่ร่วมประชุม โดยตลอด
2. เลิกประชุมพร้อมกันทุกคน ไม่ออกจากที่ประชุมก่อนยุติการประชุม
3. เคารพกฎกติกาของที่ประชุม ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงต้องมีการประชุมตกลงกัน
4. มีความเคารพซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกันและมีความภาคภูมิใจในผลงานร่วมกัน

สาขสมร ชวนิมิ (2545, 74) กล่าวถึงปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ต้องมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. ผู้บริหารและผู้ช่วยทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักในความสำคัญ และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนทุกด้าน
3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยที่ครูทุกคนต้องให้ความร่วมมือรวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ ความรู้ ข่าวสารแก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น เรื่องทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

สรุประบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานอย่างชัดเจนและมีการประสานความร่วมมือกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการดำเนินงานและให้การสนับสนุน เพื่อส่งเสริมป้องกัน และแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใช้ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหาและการส่งต่อนักเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2544, 37) ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมที่หลากหลายรูปแบบทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ ดังนั้นการรับรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงนับเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนอื่นจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งในข้อมูลเชิงประจักษ์มีใจการใช้ความรู้ดีหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งจะต้องทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน หรือเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด ข้อมูลสำคัญที่ครูที่ปรึกษาใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน (กรมสุขภาพจิต, 2544, 20-21) ได้กำหนดว่า ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างน้อย 4 ด้านใหญ่ๆ คือ

1.1 ด้านการเรียน ข้อมูลพื้นฐานด้านนี้นับว่าเป็นหัวใจสำคัญที่ครูที่ปรึกษาควรทราบ และต้องให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากการเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่เป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนาด้านอื่นๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลด้าน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละวิชา ผลการเรียนเฉลี่ยแต่ละภาคเรียน ความสามารถทางการเรียน พฤติกรรมการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจเรียน ขาดเรียนบ่อย การเข้าชั้นเรียน การขาดความรับผิดชอบในการทำงาน ปัญหาการทูลงหน้าชั้นเรียน การขาดความพึงพอใจในการเรียน ปัญหาการปรับตัวเข้ากับเพื่อน และอื่นๆ เป็นต้น การวินิจฉัยความสามารถในเชิงการเรียนของนักเรียนนั้นมักทำกันอยู่เสมอ เนื่องจากมีอิทธิพลต่อชีวิตของเด็กมากกว่าการวินิจฉัยพฤติกรรมด้านอื่นๆ ในการที่จะวินิจฉัยความสามารถเชิงการเรียนได้อย่างถูกต้องนั้นจะต้องทราบว่าหาเครื่องมือมาใช้วัดความสามารถนั้นและเครื่องมือ นั้นมีความถูกต้องสลับซับซ้อนเพียงใด สามารถนำมาใช้ได้หรือไม่ (จรรยา จินาชน, 2546, 114-115) กล่าวได้ว่า ค่าที่มีความหมายเกี่ยวกับ ความสามารถในเชิงการเรียน (Scholastic Ability) มีอยู่หลายค่า เช่น ความถนัดตามธรรมชาติในเชิงเรียน (Scholastic Aptitude) ความถนัดตามธรรมชาติในด้านวิชาการ (Academic Aptitude) ทั่วไป (General Intelligence) และความสามารถทางสมอง (Mental Ability) เป็นต้น เกี่ยวกับคุณลักษณะในด้านนี้ของมนุษย์ ยังไม่มีค่ามาตรฐานใช้ โดยเฉพาะ แต่ข้อสำคัญที่ควรระลึกไว้เสมอคือ จะต้องพยายามรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงถึงความสามารถทางสมองของบุคคลถ้าเราต้องการที่จะเข้าไปบุคคลนั้นให้ถูกต้องสมบูรณ์ หรือถ้าเราต้องการจะช่วยเหลือเขาให้ได้ผลอย่างถึง

โดยสรุปแล้วการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการเรียนประกอบด้วย การติดตาม พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียน เช่น การไม่ตั้งใจเรียน ไม่สนใจการเรียน ขาดเรียนบ่อย การเข้าชั้นเรียน การขาดความรับผิดชอบในการทำงาน ปัญหาการทูลงหน้าชั้นเรียน ปัญหาการปรับตัวเข้ากับเพื่อน ซึ่งพฤติกรรมที่กล่าวมาทั้งหมดครุฑที่ปรึกษาต้องวินิจฉัยความสามารถเชิงการเรียนของนักเรียน และให้การช่วยเหลือนักเรียนให้ถูกต้อง

1.2 ด้านความสามารถอื่นๆ เป็นอีกด้านหนึ่งที่ผู้ปกครองจะต้องรู้เพื่อที่จะ ได้ส่งเสริม ได้ถูกทางตามความสามารถเฉพาะตัวของนักเรียน รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือความสามารถพิเศษของนักเรียน บทบาทหน้าที่พิเศษของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ความถนัด ความสนใจ และผลงานที่ผ่านมาของนักเรียน เป็นต้น

โดยสรุปแล้วการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านความสามารถประกอบด้วยความสามารถทางด้านการเรียนและความสามารถทั่วไป มีประเด็นที่ต้องดูแลช่วยเหลือ การติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้ง ภาคและรายปีการศึกษา พฤติกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน การปรับตัว ความสามารถทางเจ้าปัญญา การร่วมกันพัฒนาความสามารถทางสมอง การแสดงออกทางความสามารถพิเศษตามความถนัด ทั้งกิจกรรมทางวิชาการและกิจกรรมตามความสนใจของ

นักเรียน การส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนและผลงานที่ผ่านมานักเรียนเป็นต้น

1.3 ด้านสุขภาพ สุขภาพของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ กล่าวคือ ด้านร่างกาย รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ น้ำหนัก ส่วนสูง ความสะอาดของร่างกาย โรคประจำตัว ความบกพร่องหรือความพิการทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น อวัยวะต่างๆ และอื่นๆ รวมทั้งการรับประทานอาหาร หรือ ปัจจัยพื้นฐานที่มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ อาทิเช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ธารักษาโรค ชีวิตความเป็นอยู่ การออกกำลังกาย เป็นต้น ส่วนด้านจิตใจ และพฤติกรรมรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น มีอารมณ์ซึมเศร้า มีความวิตกกังวล พฤติกรรมที่มีผลกระทบต่อการศึกษา ความสามารถพิเศษและการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมเบี่ยงเบน ก้าวร้าว สมาธิสั้น การไม่อยู่นิ่ง บุคลิกภาพเก็บตัว บุคลิกภาพขี้อาย หรือความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ เป็นต้น

โดยสรุปแล้วการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านสุขภาพ ประกอบด้วย ด้านร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม มีประเด็นที่ต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือ ได้แก่ สภาพร่างกายของนักเรียน เกี่ยวกับ น้ำหนัก ส่วนสูง ความสะอาดร่างกาย โรคประจำตัว ความบกพร่องหรือความพิการทางร่างกาย เกี่ยวกับอวัยวะต่าง ๆ การร่วมกับการสนับสนุนและการพัฒนาสุขภาพร่างกายทางด้านปัจจัยพื้นฐาน เกี่ยวกับอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ธารักษาโรค ชีวิตความเป็นอยู่ การร่วมกันพัฒนาทางด้านจิตใจ พฤติกรรมการแสดงออกทางด้านอารมณ์ พฤติกรรมที่มีผลกระทบต่อการศึกษา พฤติกรรมเบี่ยงเบน ที่ไม่เหมาะสม บุคลิกภาพ การสร้างสัมพันธภาพที่ดีงามกับบุคคลทั่วไป การดำรงชีวิตที่ดี เป็นต้น

1.4 ด้านครอบครัว ครูที่ปรึกษาควรรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน โดยแยกเป็น ดังนี้

1.4.1 ด้านเศรษฐกิจ รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ รายได้ของบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเพียงพอของรายรับและรายจ่าย ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน อาชีพของผู้ปกครอง หรืออื่นๆ เป็นต้น

1.4.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานที่ควรทราบ คือ ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียน ได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมของผู้ปกครองสถานภาพของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว จำนวนพี่น้องหรือบุคคลในครอบครัว ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัวหรือการใช้สารเสพติด การคิดสุรา การคิดการพนัน เป็นต้น

วิธีและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญคือ ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) วิธีการและเครื่องมืออื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มสะสมงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกสุขภาพด้วยตนเอง ซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งรายละเอียดของเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีดังนี้

1. ระเบียบสะสม กรมสุขภาพจิต (2544, 22) กล่าวว่า ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจกับนักเรียนเบื้องต้น

อภิชาติ เศรษฐกิจการ (2532, 9) กล่าวว่า ระเบียบสะสมเป็นแบบบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เข้ามาในโรงเรียนจนกระทั่งจบการศึกษาหรือออกจากโรงเรียนไป ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูมองเห็นภาพรวมของผู้เรียนแต่ละคนเกี่ยวกับพัฒนาการทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ระเบียบสะสมเป็นเอกสารหรือแบบบันทึกข้อมูลเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนในด้านต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและด้านอื่นๆ โดยจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เข้าโรงเรียนจนกระทั่งจบออกไป ซึ่งใช้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ครูรู้จักนักเรียนแต่ละคนเป็นอย่างดี

ระเบียบสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษา ข้อมูลต่างๆ ของนักเรียนจะต้องเป็นความลับและเก็บไว้อย่างดี มิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือคนอื่น ๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้ที่ครูที่ปรึกษาและมีผู้เก็บ ระเบียบสะสมให้เรียบร้อย ปัจจุบันมีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีได้มีการนำคอมพิวเตอร์มาจัดเก็บข้อมูลนักเรียนจากระเบียบสะสม ซึ่งนับเป็นการพัฒนาการจัดทำระเบียบสะสมที่เอื้อต่อการนำไปใช้ ข้อมูลในระเบียบสะสม ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลครอบครัว ข้อมูลความสามารถของนักเรียน ข้อมูลด้านสุขภาพ ข้อมูลการวางแผนการศึกษาและอาชีพ แผนผังแสดงการเดินทางจากบ้านมาโรงเรียน การใช้ระเบียบสะสม ระเบียบสะสมเป็นเครื่องมือที่ประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรู้จักและเข้าใจนักเรียนในทุกด้าน ดังนั้นในการใช้ระเบียบสะสมควรใช้ด้วยความรอบคอบและจริงจัง กล่าวคือ ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาจะต้องเป็นผู้ดำเนินการในการสำรวจข้อมูลด้านต่างๆ ของนักเรียนเพื่อการรู้จักนักเรียนและช่วยเหลือนักเรียนในเบื้องต้น และคัดกรองพฤติกรรมปัญหาารุนแรงของนักเรียนเพื่อส่งต่อ

ครูแนะแนว หรือประสานงานกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลนั้น เพื่อดำเนินการช่วยเหลือต่อไป โดยกรองข้อมูลด้านต่างๆ ตามข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง ด้วยความตั้งใจและจริงใจ ในการนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตรวจสอบดูแลเอาใจใส่เพื่อให้ผู้รับผิดชอบจัดทำข้อมูลในระเบียบต้นฉบับและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างจริงจัง และจัดให้มีสถานที่และคู่มือเอกสารหรืออุปกรณ์สำหรับเก็บระเบียบต้นฉบับไว้ในที่มิดชิดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งให้สะดวกสำหรับผู้รับผิดชอบหรือผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เพราะเป็นความลับที่ไม่ควรเปิดเผยแก่คนทั่วไป และเมื่อนักเรียนชั้นชั้นใหม่ก็ควรจัดให้มีการส่งมอบระเบียบต้นฉบับต่อระหว่างชั้นชั้นในโรงเรียนเดียวกัน สำหรับกรณีที่นักเรียนออกจากโรงเรียนเดิมเพื่อเข้าศึกษาต่อ โรงเรียนอื่นจะต้องมีการบันทึกเป็นหลักฐานการส่งและการรับมอบระเบียบต้นฉบับด้วย

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (The Strengths and Difficulties Questionnaire, SDQ)

กรมสุขภาพจิต (2544, 23) กล่าวว่าแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัวที่มีผลเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณาด้านสุขภาพจิตมากขึ้น โรงเรียนอาจนำเครื่องมืออื่นมาใช้แทนก็ได้ แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำขึ้นโดยพัฒนาจาก SDQ ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศยุโรป เพราะมีความเที่ยงและมีความตรง จำนวนข้อ ไม่มากนัก คณะผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิตโดยแพทย์หญิงพรพรรณ พลต่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของแบบประเมินและหาเกณฑ์มาตรฐานของเด็กไทย แบบประเมิน SDQ นี้เหมาะที่จะใช้กับเด็กอายุระหว่าง 4 -16 ปี เป็นแบบประเมินพฤติกรรมทั้งทางด้านบวกและด้านลบ หน้าแรกมีจำนวน 25 ข้อ โดยสามารถจัดกลุ่มพฤติกรรมได้ 5 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านอารมณ์ 5 ข้อ พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งหรือสมาธิสั้น 5 ข้อ พฤติกรรมด้านเกรงหรือความประหลาดใจ 5 ข้อ พฤติกรรมด้านสัมพันธ์ทางสังคม 5 ข้อ คะแนนรวมของด้านที่ 1 - 4 เป็นคะแนนที่แสดงถึงปัญหาพฤติกรรมของเด็กในด้านนั้น ๆ (Total Difficulties Score) ส่วนคะแนนในด้านที่ 5 แสดงถึงจุดแข็งของเด็ก (Strengths Score) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพิจารณาจุดแข็งมาใช้เพื่อให้การช่วยเหลือแก้ปัญหาในด้านอื่นๆ แก่เด็กต่อไป ในขณะที่เด็กกับคะแนนด้านสัมพันธ์ทางสังคมยังเป็นตัวบ่งชี้ให้ครูทราบถึงความยากง่ายในการแก้ปัญหา ถ้าเด็กมีจุดแข็งการให้ความช่วยเหลือปัญหาพฤติกรรมจะง่ายกว่าเด็กที่ไม่มีจุดแข็งส่วนหน้าที่ 2 ด้านหลังของแบบประเมิน เป็นการประเมินผลกระทบของพฤติกรรมว่ามีความเรื้อรังส่งผลกระทบต่อบุคคลรอบข้าง คือดวงตัวเองมีผลต่อสัมพันธ์ทางสังคม และชีวิตประจำวันของเด็กมากน้อยอย่างไร สรุปก็คือ เป็นระดับความรุนแรงของปัญหา แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ แบบประเมินที่นักเรียนประเมินตนเอง 1 ชุด ครูประเมิน

นักเรียน 1 ชุด และผู้ปกครองประเมินนักเรียน 1 ชุด แบบประเมินทั้ง 3 มีลักษณะคำถามคล้ายคลึงกับข้อคำถามในแบบประเมินที่นักเรียนประเมินตนเอง ตลอดจนการตรวจให้คะแนน ชกเว้นเกณฑ์การแปรผลต่างกันเล็กน้อย ครูที่ประเมินนักเรียนตลอดจนผู้ปกครองที่จะประเมิน ควรรู้จักนักเรียน และมีความใกล้ชิดกับนักเรียนมาระยะหนึ่ง และควรประเมินทั้ง 25 ข้อ ในครั้งเดียว ระยะเวลาที่นักเรียนประเมินตนเอง ครูประเมินนักเรียนหรือผู้ปกครองประเมินนักเรียนควรเป็นระยะเวลาที่ใกล้กัน ครั้งแรกอาจให้นักเรียนประเมินตนเองก่อน แล้วครู/ผู้ปกครองทำการประเมินนักเรียนขึ้นเพื่อผลลัพธ์ที่ได้ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ อาจใช้การสัมภาษณ์ หรือเครื่องมืออื่นช่วยในการพิจารณาเพิ่มเติม กรณีที่เห็นว่าผลการประเมินขัดแย้งกับความเป็นจริง แบบประเมินนี้เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อช่วยในการคัดกรองปัญหานักเรียนเท่านั้น ไม่ใช่เป็นตัวชี้วัดในการตัดสินใจปัญหานักเรียน การประเมินพฤติกรรมนักเรียน เป็นการประเมินในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ยกเว้นการใช้เพื่อติดตามลักษณะพฤติกรรมของนักเรียนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล นอกจากจะศึกษาระเบียบสนทนาแบบประเมินพฤติกรรมยังมีวิธีการและเครื่องมืออื่นๆ อีกซึ่งสามารถรู้จักนักเรียนได้เป็นอย่างดีและกระทำได้อีก

3. การสัมภาษณ์ (สะอาท ชันอาสา, 2550, 36) ได้กล่าวว่าการสนทนาหรือการคุยกันระหว่างบุคคลสองคน เป็นกลวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่เราจะศึกษาได้เป็นอย่างดี การเก็บข้อมูลบางประเภทเหมาะที่จะใช้การสัมภาษณ์มากกว่าวิธีอื่น เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับแรงบันดาลใจ ความวิตกกังวล การสัมภาษณ์มีข้อดีในแง่ที่ว่าสามารถอธิบายให้เด็กเข้าใจคำถามได้ชัดเจน และเป็นโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์ได้มีโอกาสดังเกตปฏิริยาของเด็กต่อการตอบคำถาม ซึ่งผู้ศึกษาจะสามารถเข้าใจพฤติกรรมเด็กได้ดียิ่งขึ้นกระบวนการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีการเตรียมการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ผู้สัมภาษณ์ควรสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้สัมภาษณ์เสียก่อน ซึ่งถ้ามีความสัมพันธ์กันดีแล้วผู้สัมภาษณ์จะได้ข้อมูล ความรู้สึกนึกคิดที่เป็นจริง หลังจากนั้นผู้สัมภาษณ์ต้องชี้แจงจุดประสงค์ของการสัมภาษณ์และแสดงให้เห็นถึงความสนใจและความจริงใจที่ตนเองมีต่อผู้ให้สัมภาษณ์และชี้แจงว่าจะเก็บข้อมูลต่างๆ เป็นความลับเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความไว้วางใจว่าข้อมูลจะไม่ถูกเปิดเผยในขณะที่สัมภาษณ์ควรมีการจดบันทึก ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะต้องจดบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ส่วนรายละเอียดต่างๆ หรือข้อความที่เกี่ยวกับความคิดเห็น รวมทั้งความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์ควรบันทึกทันทีที่หลังจากการสัมภาษณ์ไปแล้ว ในการสัมภาษณ์นั้นผู้สัมภาษณ์ควรสังเกตปฏิริยาต่างๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีต่อคำถามต่างๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นท่าทางอากัปกิริยาหรือคำพูด สิ่งเหล่านี้ผู้สัมภาษณ์ควรจะนำมาประกอบการพิจารณาในการศึกษาเด็กผู้นั้น

4. การเยี่ยมชมบ้านนักเรียน (สะอาด จีนอาสา, 2550, 17) กล่าวว่า เป็นวิธีการที่ดีเยี่ยมที่จะนำไปสู่การรู้จักนักเรียน เนื่องจากองค์ประกอบหลายด้านของบ้าน ช่อมสะท้อนให้เห็นเบื้องหลังต่างๆ มากมาย นับตั้งแต่ตัวบ้าน วัสดุที่ใช้สร้างบ้านหรือขนาดของบ้านซึ่งสะท้อนให้เห็นฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง สิ่งของเครื่องใช้ภายในบ้าน เครื่องประดับบ้าน สะท้อนให้เห็นรสนิยมของผู้อยู่อาศัย ความเป็นระเบียบของสมาชิกครอบครัวหรือห้องต่างๆ ภายในบ้าน ก็ย่อมสะท้อนให้รู้จักถึงความ เป็นอยู่ของนักเรียน ได้ทั้งสิ้น การติดต่อระหว่างบ้านกับทางโรงเรียน โดยการที่ครูเป็นฝ่ายไปเยี่ยมชมผู้ปกครองนักเรียน ทำให้ครูและผู้ปกครองได้เรียนรู้เกี่ยวกับตัวเด็กเพิ่มขึ้นอีกหลายอย่าง ในการไปเยี่ยมชมลักษณะนี้ ครูเป็นฝ่ายเรียนรู้มากกว่าผู้ปกครอง ในการไปเยี่ยมบ้านนักเรียนครูจะต้องสร้างความสบายใจให้แก่ผู้ปกครองเพราะผู้ปกครองบางคนจะรู้สึกวิตกกังวลว่าสภาพทางบ้านไม่เรียบร้อย การไปเยี่ยมผู้ปกครองถึงบ้านเป็นโอกาสให้ครูสังเกตความเป็นไปทางบ้านได้โดยไม่ต้องพึ่งคำบอกเล่าของผู้อื่น ข้อเท็จจริงที่ครูได้จากการไปเยี่ยมบ้านของเด็ก อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาเข้าใจเด็กก่อนที่จะสามารถให้การช่วยเหลือได้ถูกทาง ก็คือ สภาพทั่วไปรอบๆ บ้านซึ่งจะช่วยให้เราทราบถึงทัศนคติความรู้สึกรักของเด็กและผู้ปกครองที่มีต่อบ้านของคนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ สภาพความสะอาดต่างๆ ในการที่นักเรียนจะอ่านหนังสือ หรือทำการบ้านที่ทำงาน เช่น วัสดุอุปกรณ์ที่จะทำงาน โต๊ะทำงาน โคมไฟ เป็นต้น และที่สำคัญก็คือ โอกาสที่นักเรียนจะได้ดูหนังสือและความช่วยเหลือของผู้ปกครองในการเล่าเรียน รวมทั้งทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อครูและโรงเรียนทัศนคติของผู้ปกครองที่มีต่อตัวเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต ครูควรพยายามที่จะเรียนรู้ทัศนคติของผู้ปกครองในทุกๆ ด้านให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทัศนคติของบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อบุตรเป็นทัศนคติที่ดีที่สุดคือทัศนคติแบบมีขนิมมาปฏิบัติ กล่าวคือ มีความพอเหมาะพอควรในการหวังใญ่บุตรปรารถนาที่จะให้บุตรประสบแต่ความสำเร็จ การที่จะเจาะจงลงไปว่าบิดามารดา มีทัศนคติต่อเด็กของคนอย่างไรจึงจะเหมาะสมเป็นเรื่องยาก ครูควรจะทราบถึงลักษณะและทัศนคติของผู้ปกครองด้วย

5. การสังเกต การสังเกตเป็นกลวิธีเก็บข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เก่าแก่และใช้กันมากที่สุดและจะมีประโยชน์มากถ้าใช้อย่างมีระบบระเบียบ การสังเกตเป็นพฤติกรรมที่มีวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น ใช้ศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคล ศึกษาให้เดาความเข้าใจถึงสาเหตุ พฤติกรรม ความเชื่อ ทัศนคติของนักเรียน เป็นต้น

กรมสุขภาพจิต (2544, 24) แบ่งประเภทของการสังเกตพฤติกรรมออกเป็น 3 ประเภท

ดังนี้

5.1 การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Observation) เป็นการสังเกตโดยไม่มี การควบคุมองค์ประกอบใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเวลา หรือสถานการณ์ ซึ่งครูใช้สังเกตพฤติกรรม ประจำวันของนักเรียน

5.2 การสังเกตโดยกำหนดเวลา (Times Sampling Observation) เป็นการสังเกตที่มี การกำหนดเวลาส่วนหน้าว่า จะสังเกตเมื่อใด นานเท่าไร

5.3 การสังเกต โดยเลือกสังเกตเฉพาะสถานการณ์ที่ต้องการ (Situational Sampling Observation) เช่น การสังเกตขณะนักเรียนเรียนหนังสือ สังเกตเมื่อนักเรียนทำงาน เป็นต้น

หลักในการสังเกต ผู้สังเกตควรได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้สังเกตที่ดีไม่ใช้ความคิดเห็น หรือประสบการณ์เป็นเครื่องตัดสินพฤติกรรมเด็ก การสังเกตต้องเฉพาะเจาะจงลงไปว่าจะสังเกต อะไร การสังเกตจะต้องมีระบบ มีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่อย่างชัดเจน การสังเกตต้องทำ เป็นสถิติได้ต้องมีการสังเกตบ่อยๆ และสังเกตอย่างต่อเนื่อง การสังเกตเพียงครั้งเดียวหรือสองครั้ง อย่างพึ่งนำไปตีความหมายอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดได้ และจะต้องมีการบันทึกพฤติกรรมจากการ สังเกตอย่างเป็นระบบ อาจใช้วิธีการแบบพรรณนา แบบใช้มาตรการประเมินค่า แบบกำหนด ลักษณะพฤติกรรมหรือแบบให้คะแนนแล้วแต่กรณี ผลของการบันทึกพฤติกรรมต้องเป็นปกตินิสัย เป็นตัวแทนพฤติกรรมได้ การสรุปข้อมูล ต้องสรุปข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมจริง อย่าใส่ ความคิดเห็นหรือความรู้สึกส่วนตัวของผู้สังเกตลงไปเป็นอันขาด (กรมสุขภาพจิต, 2544, 20-24)

6. การศึกษาจากแฟ้มสะสมงาน แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ตามรูปศัพท์ หมายถึง กระเป๋าก หรือแฟ้มที่บรรจุเอกสารภาพวาด หรือสิ่งที่ต้องการสะสม เคิมมาจากคำว่า สะสมงาน (Folio) เมื่อมาใช้คำว่า (Portfolio) จึงมักใช้ความหมายอย่างเดียวกัน พอร์ตโฟลิโอ จะเน้นเฉพาะ ผลงานที่ต้องการเท่านั้น (สุวิมล ตั้งสัจพจน์, 2542, 2)

สุวิทย์ มูลคำ (2536, 7) กล่าวว่า แฟ้มสะสมงาน หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องรวมตัวอย่าง (Samples) หรือบางส่วนของหลักฐาน (Evidences) ที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ ความพยายาม หรือความ อดทนของบุคคล หรือประเด็นที่ต้องการจัดทำแฟ้มสะสมงานไว้อย่างเป็นระบบ โดยบุคคลนั้น หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดทำแฟ้มสะสมงานร่วมกัน แฟ้มสะสมงานนักเรียน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ผลงานของนักเรียนที่ผ่านการคัดเลือกโดยนักเรียนหรือภายใต้การ แนะนำของครูมาสะสมไว้ในภาชนะอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นระบบและมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นข้อมูลที่ แสดงถึงความพยายาม เจตคติ แรงจูงใจ ความเจริญงอกงามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื้อหาวิชา ต่างๆ เป็นต้น แฟ้มสะสมงานของนักเรียนจะเน้นการประเมินผลย่อยมากกว่าประเมินผลสรุปรวม ดังนั้น แฟ้มสะสมงานของนักเรียนจึงหลากหลาย ดังนั้นการเก็บรวบรวมผลงานในแฟ้มสะสมงาน ควรมีลักษณะ ดังนี้ นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการคัดเลือกรายการต่างๆ ในแฟ้มสะสมงาน ต้องมี

เกณฑ์ในการคัดเลือก คัดสินผลงาน มีหลักฐานแสดงผลการประเมินตนเอง เพิ่มสะสมงานนักเรียน มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ ประวัติส่วนตัว รายละเอียดประสงค์การเรียนรู้ ชิ้นงาน งานที่ทำในห้องเรียนซึ่งครูและนักเรียนร่วมกันคัดเลือก

ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ประกอบงาน แบบรายงานรายละเอียดของงาน จำนวนหนังสือที่อ่าน เวลาที่ใช้ในการทำงาน คะแนนจากการสอบ การบ้าน แบบสำรวจราชการของครู บันทึกประจำวันเกี่ยวกับงานของนักเรียน

ส่วนที่ 3 ประกอบด้วย เกณฑ์การตัดสินเพิ่มสะสมงาน และข้อมูลประเมินของครูตนเอง เพื่อน ผู้ปกครอง และผู้สนใจ รวมทั้งภาคผนวกถ้ามี

ประโยชน์ของเพิ่มสะสมงานนักเรียน เป็นการสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล นักเรียนแต่ละคนจะต้องจัดทำเพิ่มด้วยตนเอง เลือกทำงานแต่ละชิ้นอย่างอิสระตามความสนใจและความสามารถผลงานสามารถปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้นได้ การทำเพิ่มสะสมงานจึงเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการสอนเป็นรายบุคคล สะท้อนความสามารถของนักเรียนออกมาให้เห็นถึงวิธีการทำงานในแต่ละขั้นตอน ทำให้ครูหาจุดเด่นของนักเรียนมากกว่าจุดด้อย นักเรียนสามารถเลือกตัดสินใจว่าจะใช้งานชิ้นที่ดีที่สุดของตนเองสำหรับการประเมิน นักเรียนจะมีความสุขและความภาคภูมิใจ สะท้อนให้เห็นถึงผลสำเร็จของนักเรียนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ และเป็นประโยชน์ในการอภิปรายความก้าวหน้าของนักเรียนให้แก่ผู้ปกครองทราบได้ งานทุกชิ้นในเพิ่มสะสมงานที่พิจารณาคัดเลือกไว้แล้วจะต้องเขียน วัน เดือน ปี กำกับไว้เพื่อประเมินความเจริญของงาน หรือพัฒนาการของผู้เรียน การใช้เพิ่มสะสมงานของนักเรียน ใช้สอนนักเรียนให้รู้จักการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง สะท้อนให้เห็นถึงความคิดของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนเกิดทักษะการวิเคราะห์และการตัดสินใจในการเลือกงานเก็บไว้ในเพิ่มสะสมงานให้นักเรียนพิจารณาเพิ่มในแง่การผลิตและการให้ข้อมูลสนเทศต่างๆ โดยการนำมาเพิ่มมารวบรวมอภิปรายกัน เพื่อประกาศถึงความสำเร็จ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับผลงานในอนาคตและยังสามารถนำมากำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ในอนาคตได้ นักเรียนสามารถนำไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองของตนได้ ทำให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงพัฒนาการของนักเรียนและความต้องการของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อสิ้นปีการศึกษาครูสามารถนำมาเพิ่มในวิชาต่างๆ ของนักเรียนมาพิจารณาทบทวนร่วมกันจะเลือกผลงานชิ้นใดเป็นตัวแทนของทั้งหมด เพื่อมาสะสมไว้ในเพิ่มสะสมงานของโรงเรียน ผลงานในเพิ่มสะสมงานบางครั้งไม่อาจนำมารวบรวมไว้ในเพิ่มระดับ โรงเรียนได้ แต่ให้นักเรียนนำกลับไปบ้านเพื่อจะให้นักเรียนและผู้ปกครองเก็บไว้ในเพิ่มสะสมงานของนักเรียนและผู้ปกครองต่อไป

จะเห็นว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นหน้าที่สำคัญของครูที่ปรึกษาซึ่งจะต้องทำ ความรู้จักกับนักเรียน โดยศึกษาข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ได้ข้อมูลมากที่สุด โดยเฉพาะ ข้อมูลความสามารถทางการเรียน ความสามารถพิเศษอื่นๆ ด้านสุขภาพ ตลอดจนด้านครอบครัว ในการศึกษาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียนกระทำได้หลายวิธีด้วยกันตามที่ได้กล่าวแล้วนอกจากนี้ ยังมีวิธีอื่นๆ ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถศึกษาข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติม เช่น การสอบถามจากเพื่อนสนิท จากผู้ใกล้ชิด ญาติพี่น้องที่คุ้นเคย หรือบุคคลอื่นที่พบเห็น ซึ่งข้อมูลต่างๆ เหล่านี้เป็นประโยชน์ อย่างยิ่งและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณานักเรียนเพื่อส่งเสริม ปกป้องกัน แก้ไขปัญหาและ ช่วยเหลือนักเรียนต่อไป นักเรียนจะได้มีทักษะในการดำรงชีวิตที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจะทำให้ครูที่ปรึกษาทราบว่า นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐาน ความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกันหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมที่หลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวก และด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำ ชั้น/ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา ปกป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างถูกต้อง ครูประจำ ชั้น/ครูที่ปรึกษาควร ใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น ระเบียนสะสม การเยี่ยมบ้านนักเรียน การสังเกต การสัมภาษณ์ แบบประเมินพฤติกรรมด้านต่างๆ ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ ครอบคลุม ทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ

2. การคัดกรองนักเรียน

การพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนกระทรวงศึกษาธิการ (2547, 43) ได้จัดกลุ่ม นักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา

กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของ โรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ตามเกณฑ์การคัด กรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของ โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ปกป้องกันหรือแก้ปัญหาตามแต่กรณี การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มี ประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการ แก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นของนักเรียน และมีความรวดเร็วทันเวลา ฉะนั้นข้อมูล นักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษา ไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อนำมาจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจน ในเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนจะน้อยลงมีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบาง กรณีมีความจำเป็นต้องแก้ไข โดยเร่งด่วน มิฉะนั้นอาจเกิดผลเสียแก่ตัวนักเรียนได้ การคัดกรอง

นักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะ ไม่ทำให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) แม้ว่าจะนักเรียนจะรู้ตัวว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียน ในหมู่เพื่อนอีกทางหนึ่งด้วยดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อ การช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าการหลอกลวงของ ตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่นๆ ซึ่งอาจมีผลเสียด้านนักเรียนในภายหลัง ได้ การคุ้มครองนักเรียน ประเด็นการพิจารณา ได้แก่ ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียนได้ อย่างปลอดภัยและเหมาะสมของผู้ปกครอง ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น อบอุ่น หรือมีทะเลาะเบาะแว้ง ใช้ความรุนแรงในการ คัดสินใจแก้ปัญหา ซึ่งมีผลกระทบต่อบุคลิกภาพของนักเรียน เช่น ขี้มึน เหม่อลอย แสดงออกถึงการ ไม่อยากกลับบ้าน เป็นต้น การใช้สารเสพติด สุรา หรือเล่นการพนัน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรัง ความรุนแรงของสมาชิกในครอบครัว ด้านอื่นๆ ด้านเพศ ประเด็นการพิจารณา คือ พฤติกรรมอื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ผิดๆ หรือมีความไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อ ความสามารถ สุขภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน แหล่งข้อมูล ได้จากระเบียบสะสม แม่พิมพ์สะสมงาน บันทึกการตรวจสุขภาพ แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนแบบสอบถาม การสังเกต การสอบถามจากนักเรียน โดยตรงหรือจากกลุ่มเพื่อน เป็นต้น จะเห็นว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นสิ่ง สำคัญยิ่งที่ครูที่ปรึกษาจะต้องทำด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากถ้าครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียน ผิดพลาด อาจจะทำให้เกิดผลเสียด้านนักเรียน ไปจนถึงผู้ปกครอง ครู และ โรงเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ในการคัดกรอง ครูที่ปรึกษาจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี ข้อมูลต่างๆ ที่นำมาเป็นประเด็นในการ พิจารณาจะต้องศึกษาโดยละเอียดและรอบคอบเพื่อที่การคัดกรองนักเรียนจะได้ไม่เกิดข้อผิดพลาด นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับการส่งเสริม ป้องกัน และช่วยเหลือ ได้อย่างทั่วถึงและทันเวลา สำหรับเกณฑ์ การคัดกรองนักเรียนนั้นแต่ละ โรงเรียนอาจใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันไปตามรายละเอียด แต่ที่ใช้กัน โดยทั่วไปเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือปัญหานั้นยึดแนวทางของกรมสุขภาพจิต แนวทางเบื้องต้นในการคัดกรองนักเรียน โดยพิจารณา ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2546, 53-56)

2.1 ด้านการเรียน พิจารณาจากระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน แบบสังเกตพฤติกรรม การเยี่ยมบ้าน หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม เป็นต้น

2.2 ด้านความสามารถ ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถทางการเรียนและความสามารถ อื่นๆ นักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งมากกว่า ดังต่อไปนี้ คือ ผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 ไม่เข้าเรียนรายวิชาต่างๆ มากกว่า 3 ครั้งต่อ 1 รายวิชา ได้ผลการ

เรียน 0 ร มส 1 ราชวิชาขึ้นไปใน 1 ภาคเรียน มาเรียนสาขามากกว่า 5 ครั้งใน 1 ภาคเรียน อ่านหนังสือไม่คล่องหรืออ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือไม่ถูกต้องไม่เข้าใจบทเรียนทุกรายวิชาหรืออื่นๆ ตามที่โรงเรียนกำหนดเกณฑ์เพิ่มเติม เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ไม่รับผิดชอบต่องานที่มอบหมาย บ่อยครั้ง มีเวลาเรียนไม่เพียงพอมีผลทำให้หมดสิทธิ์สอบปลายภาคเรียน เป็นต้น

2.3 ด้านสุขภาพ ประกอบไปด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและพฤติกรรม นักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือมากกว่า ดังนี้ คือ ร่างกายไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัวหรือป่วยบ่อยๆ ป่วยเป็นโรคร้ายแรง เรื้อรัง น้ำหนักผิดปกติ ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูงและอายุ มีความพิการหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสมอง ทางการได้ยิน และการมองเห็น ความเจ็บป่วยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อการศึกษา พฤติกรรมทางอารมณ์ เช่น อารมณ์ก้าวร้าว ซึมเศร้า วิตกกังวล เครียดบ่อยๆ หวาดกตัว ท้อแท้ โมโหง่าย เป็นต้น พฤติกรรมเกเร เช่น โกหก ลักขโมย ทะเลาะวิวาท ขี้โกง รังแกผู้อื่น ไม่เชื่อฟัง พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง วอกแวก สมาธิสั้น ความสัมพันธ์กับเพื่อน เช่น ชอบแกล้งตัว ถูกรังแก ความสัมพันธ์กับผู้อื่นมีน้อยหรืออื่นๆ ตามที่โรงเรียนกำหนดเกณฑ์เพิ่มเติมตามความเหมาะสม

2.4 ด้านครอบครัว ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจและการคุ้มครองนักเรียน นักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือมากกว่า ดังนี้ คือ รายได้ครอบครัวต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน พ่อ หรือ แม่หรือผู้ปกครองคดงาน ครอบครัวมีภาระหนี้สินเป็นจำนวนมาก ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์การเรียนการ ไม่มีอาหารกลางวันรับประทานใช้จ่ายฟุ่มเฟือยไม่มีผู้ดูแลหรืออยู่หอพัก พ่อแม่แยกทางกัน หรือสมรสใหม่ มีพฤติกรรมส่อไปในทางชู้สาว มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ หรือผู้ปกครองมีการใช้สารเสพติดในครอบครัว หรือมีบุคคลในครอบครัวใช้สารเสพติด เล่นการพนัน หรือมีบุคคลในครอบครัวเล่นการพนัน บุคคลในครอบครัวเจ็บป่วยร้ายแรง เรื้อรัง มีความขัดแย้งกันและใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ถูกล้วงละเมิดทางเพศหรืออื่น ๆ ตามที่โรงเรียนกำหนดเกณฑ์เพิ่มเติม ตามความเหมาะสม จากเกณฑ์การคัดกรองดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นเพียงแนวทางที่โรงเรียนใช้คัดกรองนักเรียน โรงเรียนอาจกำหนดเพิ่มเติมตามความเหมาะสมแต่ละโรงเรียนก็ได้ เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ดังนั้นการกำหนดเกณฑ์จึงอยู่ในดุลยพินิจของโรงเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำผลที่ได้มาจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นการจัดกลุ่มนักเรียนจะช่วยให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสามารถหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและถูกต้องตรงกับปัญหาของนักเรียนและมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน เพราะมีข้อมูลนักเรียนทุกๆ ด้าน ผลการคัดกรองนักเรียน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้อง

ระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรู้ได้ว่าตนถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มใด ไม่ว่าจะกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา หรือกลุ่มปกติ ดังนั้นครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ ทั้งนี้ครูควรแจ้งผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกราย โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และต้องแจ้งด้วยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้ผู้ปกครองนักเรียนเกิดความรู้สึกว่าคุณครูหลานของตนแปลกแยกจากนักเรียนอื่น แต่ควรใช้วิธีชี้แจง เสนอแนะ และขอความร่วมมือในการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น

3. การส่งเสริมนักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆ เป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาให้มีคุณภาพตามความคาดหวังของโรงเรียนและชุมชนต่อไป

การส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการ ได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, 43-48)

3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มได้ สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน โดยจัดให้มีบรรยากาศเหมือนบ้านที่มีครูเป็นที่ปรึกษา และนักเรียนเป็นเสมือนคั้งสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่างๆ ร่วมกัน เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่น สิ่งแวดล้อม มีทักษะการตัดสินใจ ทักษะการปรับตัว และการวางชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกัน ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมโฮมรูม จะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย แนวทางการดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูมทำได้ ดังนี้

3.1.1 กำหนดกิจกรรมโฮมรูม โดย ศึกษาค้นหาความต้องการของนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้

3.1.1.1 สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

3.1.1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อ และวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้นๆ เป็นเรื่องที่ทันสมัย

3.1.1.3 การจัดกิจกรรมโฮมรูมแต่ละครั้ง ควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของบันทึกการจัดกิจกรรม หรืออื่นๆ

รวมทั้งให้มีการบันทึกสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรมหรือในแบบฟอร์มบันทึกที่แยกออกมาต่างหากก็ได้

3.1.1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน

3.1.2 โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรม โฮมรูมหรือคู่มือการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระ ที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาก็คำนึงการตามนั้น แต่ให้ความสำคัญหุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัยด้วย

3.1.3 วิเคราะห์สถาน โดยยึดความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

3.1.4 วิธีการอื่นๆ ตามความเหมาะสม

3.2 การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเป็นการทบทวนระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดูแลอยู่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และความร่วมมือดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน การประชุมผู้ปกครองดังกล่าว จะทำให้นักเรียนได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพความสามารถยิ่งขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 ครูที่ปรึกษาควรจัดการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมนี้มีใช้การรายงานสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรตระหนักในการจัดการประชุม คือ การเตรียมการ ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูลนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน การสื่อสาร ครูที่ปรึกษาควรมีระเบียบคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม ใช้คำพูดที่แสดงออกถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใย ใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน และอาชีพกิจกรรมนี้ที่จะทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขส่วนที่บกพร่องของนักเรียน การจัดกิจกรรมในการประชุม การที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประชุมนั้น จำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่างๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อนจึงจะมีกิจกรรมอื่นๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การสรุปและบันทึกหลักฐานการประชุมผู้ปกครอง ในการประชุมแต่ละครั้งครูที่ปรึกษาควรมีการ

สรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ คือ เป็นหลักฐานในการจัดการประชุมแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป และเป็นข้อมูลในการจัดการประชุมในครั้งต่อไป การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จะต้องจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมหรือโครงการพิเศษต่างๆ กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ ฯลฯ กิจกรรมที่จัดจะต้องส่งเสริมการพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ครูที่ปรึกษาต้องหมั่นหากิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธอันดีต่อกันและเป็นที่ยอมรับไว้วางใจแก่นักเรียน ส่วนกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ครูที่ปรึกษาต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อมิให้ขาดการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนอีกทางหนึ่ง นอกจากวิธีดังกล่าวแล้ว ครูที่ปรึกษาอาจหากิจกรรมอื่น มาช่วยในการส่งเสริมนักเรียนอีกมากมาย ซึ่งเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน ทั้งนี้ต้องระมัดระวังอย่าให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา โดยเฉพาะพัฒนาการนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาให้เป็นกลุ่มปกติให้ได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม การส่งเสริมนักเรียนและการพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะเป็นการช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือปัญหามีพฤติกรรมดีขึ้นตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง

ข้อควรตระหนักในการดำเนินกิจกรรมการจัดการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียน หรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใย เอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุง แก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

4. การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียน

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องการให้ความดูแลเป็นพิเศษ เอาใจใส่และให้การดูแลอย่างใกล้ชิด หาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ปัญหา

โดยไม่ปล่อยปะละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ต้งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคมต่อไป

วิธีการและเครื่องมือเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การป้องกันและแก้ไขปัญหาก็กับนักเรียนนั้นมีหลากหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, 49-50)

4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การให้คำปรึกษาเบื้องต้นนั้น เป็นการให้การปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนเป็นการช่วยเหลือ ผ่อนคลายปัญหาได้ลดน้อยลง ทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ ปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้การปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับจิตวิทยาวัยรุ่น ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งร่างกายและจิตใจ กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้น ที่สำคัญคือการสร้างสัมพันธภาพ การใช้คำถาม การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึกและแนวทางในการแก้ไขปัญหานักเรียนในแต่ละลักษณะปัญหา เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน หนีเรียน เป็นต้น ซึ่งศึกษาค้นคว้าได้จากเอกสารของหน่วยงานต่างๆ การให้การปรึกษาเบื้องต้นครูที่ปรึกษาควรมีความพร้อมในการให้การปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ศรัทธาแก่นักเรียนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการปรึกษาโดยมีกระบวนการในการปรึกษา ดังนี้

4.1.1 สร้างสัมพันธภาพ

4.1.2 พิจารณาทำความเข้าใจปัญหา

4.1.3 กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไขปัญหา

4.1.4 ทดผลการปรึกษา

การเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดี มีคุณภาพนั้น ครูที่ปรึกษาควรจะเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรึกษาหรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก หรือโรงเรียนจัดอบรมให้ หรือหมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษาพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างค่งเนื่อง การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

4.2 การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคนและผู้ปกครอง

ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้หลายแนวทาง ซึ่งในที่นี้สรุปไว้ 5 แนวทางที่จำเป็น คือ

- 4.2.1 การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 4.2.2 การใช้กิจกรรมในห้องเรียน
- 4.2.3 การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
- 4.2.4 การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม
- 4.2.5 การใช้กิจกรรมสื่อสารกับปกครอง

สำหรับ ข้อ 4.2.2 ข้อ 4.2.3 และ ข้อ 4.2.5 ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการด้วยตนเอง

ส่วนข้อ 4.2.1 และ ข้อ 4.2.4 จำเป็นต้องมีการประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากครูอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียนด้วย แต่อย่างไรก็ตามการช่วยเหลือทั้ง 5 กิจกรรมดังกล่าว ครูที่ปรึกษาสามารถขอคำแนะนำความคิดเห็นจากครูอื่นๆ ในการจัดกิจกรรมให้ได้ผลยิ่งขึ้น การพิจารณาเลือกใช้กิจกรรมครูที่ปรึกษาควรคำนึงถึง ความเหมาะสม สอดคล้องกับ ลักษณะปัญหา บุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคน สภาพของชั้นเรียน โรงเรียน ชุมชน

4.3 การติดตามดูแลช่วยเหลือในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ข้อที่พึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีดังนี้ (อร่าม เสือเคซ, 2549, 100-105)

4.3.1 การรักษาความลับ เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไขไม่ควรนำไปเปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเก็บไว้ในลักษณะที่ไม่เกยรदनักเรียน นอกจากนี้บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในเหมาะสมและสะดวกในการเรียกใช้ ส่วนรายงานการช่วยเหลือนักเรียนควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยโดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

4.3.2 การแก้ปัญหา การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วน และหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้นๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคน ก็อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนอีกคนหนึ่ง เนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทางกระบวนการหรือทักษะการช่วยเหลือที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ฝึกฝน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาในนักเรียนแต่ละคน จะเห็นว่าในการป้องกันแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างซึ่งที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน เพราะปัญหานางกรณีถ้าปล่อยทิ้งไว้จะเป็นผลเสียแก่ตัวนักเรียน ครูที่ปรึกษาจะต้องหาวิธีการใน

การที่จะช่วยกันป้องกัน แก้ไขปัญหาและช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมที่ใช้ในการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนก็จะต้องคำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน จะต้องจัดกิจกรรมให้เหมาะสม กิจกรรมใดที่ครูที่ปรึกษามาสามารถจัดได้ด้วยตนเอง ครูที่ปรึกษาต้องประสานงานกับผู้ที่สามารถ ดำเนินการได้ อาจเป็นครู ผู้ปกครอง หรือเพื่อนนักเรียนเองก็ได้ตามความเหมาะสมกับปัญหานั้นๆ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและช่วยเหลือครูที่ปรึกษาก็จะต้องเปิดเป็นความลับ เพื่อมิให้เกิดผลเสีย แก่นักเรียนและครอบครัวได้

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ควรให้ความเอาใจใส่กับ นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหา นั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความ ดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละ ละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

5. การส่งต่อนักเรียน

ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา กระบวนการ ช่วยเหลือนักเรียนที่กล่าวแล้วนั้นอาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือ ช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ต่อไป หรือกรณีที่มีเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการเป็นพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ฯลฯ ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กนักเรียน ได้รับการส่งเสริมพัฒนาหรือช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วการส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, 45)

5.1 การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้ความ ช่วยเหลือนักเรียนทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาและความต้องการของนักเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น

5.2 การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยัง ผู้เชี่ยวชาญภายนอก ในกรณีที่ปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด หรือต้องใช้ ผู้มีความรู้เฉพาะทาง สำหรับการส่งต่อภายในหากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการ แก้ปัญหาที่ขาดต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหา พฤติกรรมที่ซับซ้อนรุนแรง เป็นต้น ครูที่ปรึกษาต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสาน การทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณีขาดต่อการ ช่วยเหลืออีก ก็ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา การส่งนักเรียนไปพบครูที่อื่นๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาในการส่งต่อ สำหรับครูที่ปรึกษาดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547, 55)

5.2.1 นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้น หรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด

5.2.2 นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอให้ทำกิจกรรมเพื่อการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใดๆ เป็นต้น

5.2.3 ปัญหาของนักเรียนที่เป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวกับความรู้สึก ความซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และได้รับการบำบัดทางจิตวิทยา การพิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน

1. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนคือ เพื่อให้ทราบล่วงหน้า
  2. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ที่เกี่ยวข้องกับกรช่วยเหลือ และวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดจากการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียนทราบ โดยมีแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานงานขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง
  3. ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อ คุยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ระมัดระวังมิให้นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือ โกรธ เป็นต้น แต่ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดี ไปพบครูที่จะช่วยเหลือตามกรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาว่าเหมาะสม
  4. ครูที่ปรึกษานัดแนะ เวลา สถานที่นัดพบครูที่ช่วยเหลือนักเรียน และส่งต่อให้เรียบร้อย
  5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- จุดประสงค์ในการส่งต่อนักเรียน
1. เพื่อให้ผู้รับนักเรียนได้เตรียมการในการช่วยเหลือนักเรียน
  2. เพื่อให้ผู้รับช่วยเหลือนักเรียนค่อทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและการดำเนินงานของครูที่ปรึกษาที่ผ่านมาทำให้สะดวกในการวางแผนช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
  3. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสบายใจ ยินดีรับการช่วยเหลือจากครูอื่นๆ เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา เป็นต้น
  4. รับรู้ วัน เวลา สถานที่ ที่พบกัน
  5. เพื่อรับทราบความก้าวหน้าในการช่วยเหลือนักเรียนและความเปลี่ยนแปลงของนักเรียนในการส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาจะต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจะทำให้เกิดผลเสียต่อนักเรียน การส่งต่อเป็นวิธีการสุดท้ายที่ครูที่ปรึกษาพึงกระทำ ถ้าด่วนส่งต่อเพราะนักเรียนจะให้ความไว้วางใจครูที่ปรึกษามากกว่าผู้อื่น การส่งต่ออาจจะเป็นการสร้างปัญหาได้ ฉะนั้นครูที่ปรึกษา

จะกระทำการส่งต่อปัญหานั้นไม่สามารถแก้ไขหรือช่วยเหลือได้จริง ถ้าจำเป็นต้องส่งต่อ ก็ควรจะ
กระทำโดยมิให้นักเรียนคิดว่าตนเองผิดหรือถูกทอดทิ้งอย่างไรก็ตาม ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนจะต้องใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ในการสร้างทักษะชีวิตให้มี
ภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็งสามารถเผชิญต่อปัญหาต่างๆ ได้ โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาได้ด้วยตนเองโดย
ปราศจากชุมชน แท้จริงแล้วชุมชนเหล่านั้นส่วนใหญ่ ก็คือ ผู้ปกครองนักเรียนนั่นเอง ดังนั้น
ชุมชนจึงนับเป็นพลังสำคัญ ทั้งด้านแนวคิด นโยบาย ทรัพยากรต่างๆ รวมถึงภูมิปัญญาและ
ความสามารถของชุมชน รวมทั้งวัฒนธรรมของชุมชนนั้นด้วย ที่จะช่วยพัฒนาตามกลยุทธ์ให้บรรลุ
เป้าหมายที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดครบวงจรการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้านสรุปได้เป็นตาราง ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2546, 7-9)

ตาราง 1 กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
1.การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 1.1 ด้านความสามารถ - การเรียน - ความสามารถอื่นๆ 1.2 ด้านสุขภาพ - ร่างกาย - จิตใจ/พฤติกรรม 1.3 ด้านครอบครัว - เศรษฐกิจ - การคุ้มครองนักเรียน 1.4 ด้านอื่นๆ	ศึกษาข้อมูลจากการใช้ 1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ 3. อื่นๆ เช่น - แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) - แบบสัมภาษณ์นักเรียน - แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - แบบการเยี่ยมบ้านนักเรียน ฯลฯ	1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ 3. อื่นๆ เช่น - แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) - แบบสัมภาษณ์นักเรียน - แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและการเยี่ยมบ้านนักเรียน - แบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง
2.การคัดกรองนักเรียน 2.1 กลุ่มปกติ 2.2 กลุ่มเสี่ยงมีปัญหา	ดำเนินการต่อไปนี้ 1. นิเคราะห์ข้อมูลจาก 1.1 ระเบียบสะสม 1.2 แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) 1.3 แหล่งข้อมูลอื่นๆ 2. การคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน	1.เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน 2. แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียน 3. แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นห้องเรียน

ตาราง 1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
3. การส่งเสริมนักเรียน (สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม)	ดำเนินการต่อไปนี้ 1. จัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) 2. จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) 3. กิจกรรมอื่นๆที่ครูพิจารณาว่าเหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น	1. แนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียน 2. แนวการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนของโรงเรียน 3. แบบบันทึก/สรุปประเมินผลการดำเนินกิจกรรม - โฮมรูม - ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน - อื่นๆ
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหา (จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหา)	ดำเนินการต่อไปนี้ 1. ให้คำปรึกษาเบื้องต้น 2. ประสานงานกับครูและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆเพื่อการจัดกิจกรรมสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนดังนี้ 2.1 กิจกรรมในห้องเรียน 2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2.3 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) 2.4 กิจกรรมซ่อมเสริม 2.5 กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง	1. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5 กิจกรรม 2. แบบบันทึกสรุปการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล 3. แบบบันทึกรายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตาราง 1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินการ	วิธีการ	เครื่องมือ
5. การส่งต่อ	ดำเนินการต่อไปนี้	
5.1 ส่งต่อภายใน	1. บันทึกการส่งนักเรียนไปยังครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไปเช่น ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา ครูพยาบาล เป็นต้น ซึ่งเป็นการส่งต่อภายใน	1. แบบบันทึกการส่งต่อของโรงเรียน
5.2 ส่งต่อภายนอก	2. บันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก โดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง เป็นผู้ดำเนินการซึ่งเป็นการส่งต่อภายนอก	2. แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน

บทบาทหน้าที่และคุณสมบัติของครู/อาจารย์ที่ปรึกษา

ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น เป็นบุคคลที่โรงเรียนมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวและให้คำปรึกษานักเรียน ทั้งด้านการเรียน การแก้ปัญหาและการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ติดตามดูแลนักเรียนทุกวัน ทุกเวลา งานของครูที่ปรึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ถ้าครูที่ปรึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิควิธีการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพแล้ว ความสำเร็จก็ย่อมเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

สาตินี อุนากุล (2520, 29-30) ให้แนวคิดในบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา ดังนี้

1. หน้าที่เกี่ยวกับสุขภาพพลานามัยของนักเรียน
2. หน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักเรียน
3. หน้าที่รับผิดชอบในการอบรมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี
4. หน้าที่รับผิดชอบในการให้คำปรึกษาหารือ

5. หน้าที่รับผิดชอบในการดูแลรักษาสภาพห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่
จรรยา มานิตกุล (2526, 192) กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาดังนี้

1. ดูแลเอาใจใส่นักเรียนในกลุ่มของคนอย่างใกล้ชิด
2. รวบรวมข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการด้านผลการเรียน ประวัติด้านต่างๆ

และพฤติกรรมทั่วไปของนักเรียน

3. พบปะนักเรียนเป็นประจำวันละ 5 - 10 นาที เพื่อทำความเข้าใจหรือชี้แนะทางความ
ประพฤติ

4. เมื่อพบปัญหาอันใดของนักเรียน หากคนไม่สามารถแก้ไขได้ ก็ควรส่งไปพบครู
แนะแนว เป็นต้น

5. รับนโยบายของโรงเรียน ที่เกี่ยวกับนักเรียนมาปฏิบัติ

วิไลวรรณ วิทธีโรจน์ (2530, 372) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาไว้ดังนี้

1. หน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน
2. หน้าที่รับผิดชอบในการอบรมนักเรียนให้เป็นพลเมืองดี
3. หน้าที่ในการปฐมพยาบาลนักเรียนใหม่
4. หน้าที่ในการให้คำปรึกษาหารือ การแนะนำเป็นการส่วนตัว

อำไพ สุจริตกุล (ม.ป.ป., 24) กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาโดย
แยกเป็นรายชื่อ ดังนี้

1. ทำบัญชีรายชื่อนักเรียน
2. ทำสมุดประจำชั้น และทะเบียนประวัตินักเรียน
3. ทำสมุดพก หรือสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน
4. ทำรายงานผลการเรียนของนักเรียน
5. ทำบัตรสุขภาพ
6. ทำทะเบียนสะสม
7. สอนและเตรียมการสอน
8. อบรมและสั่งสอนนักเรียน
9. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียน
10. ประสานงานกับผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน คนงาน และผู้รู้อื่นๆ

สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2547, 39) ได้สรุปผลการวิจัย
บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียน พบว่า มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ด้านการให้คำปรึกษาแนะนำ ประกอบด้วยภาระงาน ดังนี้

- 1.1 เกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกวิชาเรียน
- 1.2 เกี่ยวกับวิธีการเรียนและการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง
- 1.3 เกี่ยวกับการปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้
- 1.4 เกี่ยวกับการเลือกแนวทางการศึกษาต่อ
- 1.5 เกี่ยวกับการเลือกแนวทางการประกอบอาชีพ
- 1.6 เกี่ยวกับการใช้ความรู้ความสามารถและความถนัดในการพัฒนาตนเอง
- 1.7 เกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวของนักเรียน
- 1.8 เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน
- 1.9 เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ในการขอรับบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 1.10 เกี่ยวกับการเตรียมตัวสอบ
- 1.11 เกี่ยวกับการลดความเครียดในการเรียน
- 1.12 เกี่ยวกับการคบเพื่อน
- 1.13 เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน
2. บทบาทหน้าที่ด้านการพัฒนานักเรียน ประกอบด้วยภาระงาน ดังนี้
  - 2.1 อบรมสั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตน
  - 2.2 อบรมสั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้มีมารยาทที่ดีงาม
  - 2.3 อบรมสั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้ยอมรับสภาพของตน การสร้างความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง
  - 2.4 อบรมสั่งสอนกรณีที่พบว่ามี การประพฤติคนฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียน
  - 2.5 อบรมสั่งสอนนักเรียนให้รู้จักคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์
  - 2.6 อบรมสั่งสอนนักเรียนให้รู้จักปกครองตนเอง และป้องกันตนเองจากอบาซมุข สิ่งเสพคิด และสิ่งชั่วร้ายต่างๆ
  - 2.7 จัดกิจกรรม/โครงการ ที่เป็นการพัฒนานักเรียนในด้านต่างๆ ทั้งการป้องกันแก้ไขปัญหา และส่งเสริมศักยภาพนักเรียน
3. บทบาทด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ประกอบด้วยภาระงานดังต่อไปนี้ (สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง, 2547, 52-53)
  - 3.1 ศึกษาและทำความเข้าใจกลุ่มนักเรียนในการดูแลนักเรียนเป็นรายบุคคล ศึกษารองนักเรียนเพื่อแยกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา เพื่อสะดวกในการให้คำปรึกษาหารือ

3.2 มีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียนเพื่อสร้างความอบอุ่นและเป็นกันเองกับ

นักเรียน

3.3 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ และสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ให้นักเรียน
รู้จักวิเคราะห์ คัดเลือกและมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหา

3.4 เผชิญวิกฤตการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน และให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหา
ได้อย่างทันท่วงที

3.5 ให้ขวัญกำลังใจและกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแก้ปัญหาและเกิดความมั่นใจ พร้อมทั้ง
จะแก้ไขปัญหามาและพัฒนาตนเอง

3.6 รับฟังเรื่องราวและปัญหาของนักเรียนด้วยท่าทีที่ใส่ใจและการใช้ภาษาสื่อสารที่
สร้างสรรค์

3.7 จัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครูที่ปรึกษากับ
นักเรียนที่อยู่ในความควบคุมดูแล

3.8 สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

4. บทบาทด้านการช่วยเหลือและประสานงาน ประกอบด้วยภาระงาน ดังนี้

4.1 ช่วยเหลือและประสานงานระหว่างโรงเรียนกับนักเรียนให้ทราบความต้องการ
ของกันและกัน

4.2 ช่วยเหลือและประสานงานให้โรงเรียนจัดบริการต่างๆ ได้อย่างสอดคล้องกับ
ความต้องการของนักเรียน

4.3 ช่วยเหลือและประสานงานกับครูอาจารย์อื่นๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนา
นักเรียน

4.4 ช่วยเหลือ ร่วมมือและประสานงานกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาและพัฒนา
นักเรียน

4.5 ช่วยเหลือและประสานงานให้หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนรับทราบ
ความต้องการและการให้บริการตามความต้องการของนักเรียน

4.6 ช่วยเหลือและประสานงานให้หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการ
ช่วยเหลือรวมทั้งการแก้ปัญหาแก่นักเรียน

5. คุณสมบัติของครูที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้ (ตามลักษณะ
พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง, 2547, 51-52)

5.1 คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี ร่าเริง ชี้แจง ชัดเจน แจ่มใส
แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับอาชีพครูและกาลเทศะ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความสุขุม

รอบคอบ ย่อม โชนและเข้มแข็ง มีความสง่างาม ศึกษามารยาทเรียบร้อย มีความมั่นใจในตนเองและให้เกียรติผู้อื่น

5.2 คุณสมบัติด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถถ่ายทอดความรู้สึกให้นักเรียนเข้าใจ ได้ใจกว้างและยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน สังเกต รับรู้ และเข้าใจปัญหาต่างๆ ได้รวดเร็ว มองนักเรียนในแง่ดี เรียนรู้และพยายามเข้าใจสิ่งที่นักเรียนสื่อสารออกมาด้วยใจเป็นกลาง เป็นผู้มีเหตุผล ควบคุมอารมณ์ได้ดี และสามารถแก้ไขปัญหาด้วยความสุจริตรอบคอบ ใช้คำพูดที่สุภาพเหมาะสมกับกาลเทศะของบุคคล อิมเข้ม ทักทายปราศรัยพูดคุยกับนักเรียนด้วยมิตรไมตรี

5.3 คุณสมบัติด้านคุณธรรมและความประพฤติ มีความเสียสละ รับผิดชอบ กระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษานักเรียน มีความเมตตา กรุณาต่อศิษย์ มีความยุติธรรม และให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ปฏิบัติตนต่อนักเรียนทุกคนอย่างทัดเทียมกันเสมอต้นเสมอปลาย มีความประพฤติเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เอาใจใส่ติดตามดูแลนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน มีความเห็นอกเห็นใจ ให้โอกาส และไม่ซ้ำเติมนักเรียนที่ทำผิด

5.4 คุณสมบัติด้านความรู้และความสามารถ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนและหลักการให้คำปรึกษา มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติและข้อบังคับของโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน มีความรู้กว้างขวางในเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง มีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อการอาชีพที่ทันสมัย มีความสามารถใช้จิตวิทยาและศิลปะในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน มีความสามารถในการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ / ความสามารถของนักเรียน ทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และเศรษฐกิจ มีความสามารถจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียน

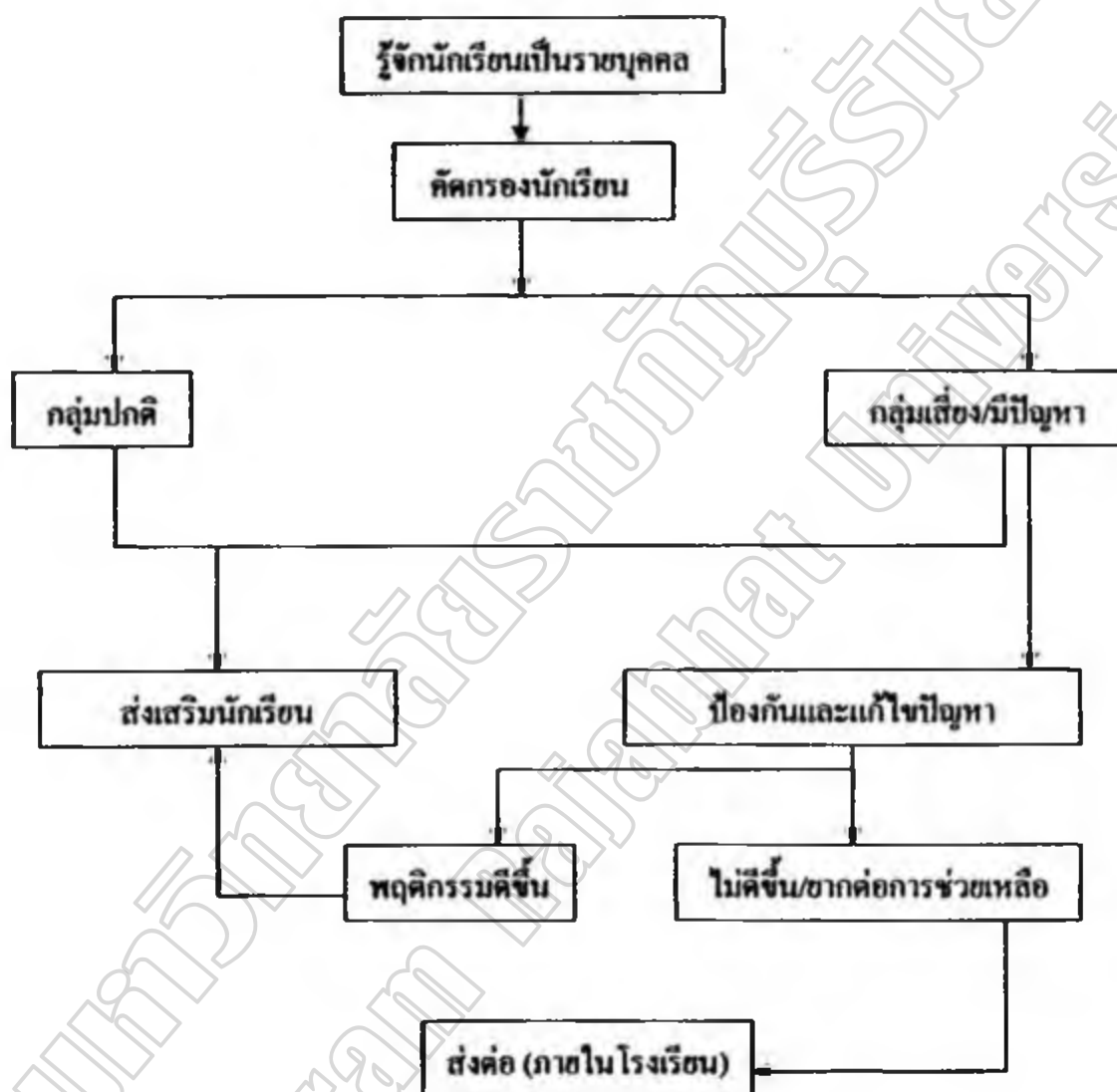
5.5 คุณสมบัติด้านจรรยาบรรณ คำนึงถึงสวัสดิภาพของนักเรียน ไม่ควรจะทำกระทำการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลเสียด้านนักเรียนอย่างไม่เป็นธรรม รักษาความลับเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของนักเรียนและเรื่องที่นักเรียนนำมาปรึกษา จริงใจและเต็มใจให้ความช่วยเหลือนักเรียนจนสุดความสามารถ ให้คำปรึกษาแบบเป็นกลาง ไม่วิพากษ์วิจารณ์ทัพบอมหรือพูดจาในทางที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่บุคคล สถาบัน หรือก่อให้เกิดความแตกฉานระหว่างบุคคลกับสถาบัน ในการให้คำปรึกษา ครูที่ปรึกษาไม่ควรรับแก้ปัญหามาให้นักเรียนเอง หากแต่ควรใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาต่างๆ เพื่อให้มีนักเรียนมีข้อมูลในการตัดสินใจด้วยตนเอง พึงอุทิศเวลาเพื่องานครูที่ปรึกษา ซึ่งอาจต้องใช้นอกเวลาราชการ เพื่อพบปะพูดคุยกับนักเรียน บทบาทของครูที่ปรึกษา / ครูประจำชั้น

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2547, 18-19) ยังได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของ ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นอยู่ในฐานะคณะกรรมการ คำนึงงาน ดังนี้

1. คำนึงการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งการส่งเสริม ป้องกันปัญหาและการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาในด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวอื่นๆ
  2. คำนึงการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามแนวทางที่กำหนด คือ
    - 2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ศึกษาและรวบรวม ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือ เก็บ หาข้อมูลเพิ่มเติมโดยนำ เครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และปรับปรุงข้อมูลให้เป็นข้อมูลนักเรียนรายบุคคล เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและให้เป็นปัจจุบัน
    - 2.2 การคัดกรองนักเรียน โดยมีแนวทางดำเนินการ คัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปผลการจำแนกนักเรียนเป็นกลุ่ม
    - 2.3 การส่งเสริมนักเรียน โดยมีแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม โดยชี้ชวนบ้านนักเรียน จัดกิจกรรมโฮมรูม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ประชุม ผู้ปกครอง จดหมายข่าวและอื่น ๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมพัฒนาให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน
    - 2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยมีแนวทางในการดำเนินการให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้น ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือ แก้ไข
    - 2.5 การส่งต่อนักเรียน โดยมีแนวทางดำเนินการ ส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
  3. ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี
  4. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และประเมินผล รายงานต่อหัวหน้าระดับชั้น โดยมี แนวทางการดำเนินการ รายงานผลระหว่างการดำเนินการ รายงานผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ
  5. อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- คุณสมบัติของครู/อาจารย์ที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและบทบาท ของครู/อาจารย์ที่ปรึกษา หรือครู/อาจารย์ประจำชั้นนั้นสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบและภาระงานที่ต้องนำไปปฏิบัติตาม ใบบทบาทของโรงเรียนที่ได้รับมอบหมาย

และแต่งตั้งจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ดำเนินการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่อยู่ในความดูแลของครู/อาจารย์ โดยสรุปได้ดังภาพประกอบ 4 (กรมสุขภาพจิต, 2546, 6)

ภาพประกอบ 4 กระบวนการดำเนินการและปฏิบัติงานของครู/อาจารย์ที่ปรึกษา

จากภาพประกอบ 4 สรุปได้ดังนี้ ครู/อาจารย์ที่ปรึกษามีหน้าที่ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยประการแรกต้องรู้จักนักเรียนอย่างถ่องแท้เป็นรายบุคคลและดำเนินการ

คัดกรองนักเรียน ค่อยจากนั้นแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา และส่งเสริมนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นและในขณะที่เดียวกันก็ต้องแก้ไข ปัญหาหรือจุดปัญหาของนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาไม่ให้นักเรียนมีปัญหามากขึ้นไปกว่าเดิม แต่ถ้าครู/อาจารย์ประจำชั้นไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มดังกล่าวได้ จะต้องดำเนินการส่งต่อไปยังบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่สามารถแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้ และเมื่อผลการดำเนินงานเป็นอย่างไรครูที่ปรึกษาจะต้องจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหารต่อไป ตามลำดับขั้น

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย

วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กคศ.) ได้มีมติเห็นชอบ กำหนดเขตพื้นที่การศึกษา เป็น 175 เขต ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเสนอ จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบไปด้วยเขตพื้นที่การศึกษา 4 เขต โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบไปด้วย 5 อำเภอ คือ อำเภอประโคนชัย อำเภอบ้านกรวด อำเภอห้วยราช อำเภอพลับพลาราช และอำเภอกระสัง และมีโรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอน ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 13 โรงเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 นั้นมีวิธีการดำเนินการดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2, 2550, 12-16)

1. ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 เป็นประธานการดำเนินงาน และมีผู้อำนวยการ โรงเรียนทุก โรงเรียนเป็นกรรมการ และมีรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไปทุก โรงเรียนเป็นเลขานุการ โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 1.1 นำนโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา
- 1.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาคำสั่งความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.3 สนับสนุนช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ
- 1.4 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมมือกันดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 1.5 ติดตามประเมินผลและรายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

2. ระดับโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับสถานศึกษา โดยมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประธานกรรมการ และมีครู/อาจารย์ที่ปรึกษาทุกห้อง ทุกระดับชั้นเป็นกรรมการ โดยมีรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไปเป็นเลขานุการ โดยมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

2.1 บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

2.2 ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ

2.3 ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

3. ระดับชั้นเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการในระดับชั้นเรียน โดยมีหัวหน้าระดับเป็นประธาน โดยมีครู/อาจารย์ที่ปรึกษาทุกห้องเป็นกรรมการ และหัวหน้าระดับชั้นเรียนที่ได้รับมอบหมายเป็นเลขานุการดำเนินงาน โดยมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานดังนี้

3.1 ติดตาม กำกับ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

3.2 ประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ครู/อาจารย์ที่ปรึกษา ดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกชั้นคอนและสรุปรายงานผลตามลำดับขั้นถึงผลสำเร็จของการดำเนินงาน โดยจัดเก็บเป็นรูปเล่มเอกสารที่สมบูรณ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

การวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

สนธยา สวัสดิ์ (2537, 87-88) ได้ทำการศึกษาปัญหาและความต้องการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชายชโยภาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า นักเรียนมีปัญหาและความต้องการด้านการศึกษาคือและอาชีพมากที่สุด โดยนักเรียนไม่ทราบความถนัดและความสนใจของตนเอง ขาดความรู้ ขาดสารและการฝึกทักษะประสบการณ์ด้านการศึกษาพบว่า นักเรียนต้องการพัฒนาอุปนิสัยในการเรียนและขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเรียน ด้านส่วนตัวและสังคมเป็นปัญหาและความต้องการอันดับสุดท้าย

โดยพบว่านักเรียนมีปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับบุคคลและฐานะทางเศรษฐกิจ ปรากฏผลการเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการพบว่า นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี ปัญหาและความต้องการด้านการศึกษาต่อและอาชีพ และด้านการศึกษา มากกว่านักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ส่วนนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีปัญหาด้านการศึกษาต่อและอาชีพ และด้านการศึกษา มากกว่านักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3

สุภาณี อินทรอักษร (2542, 42-43) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษานักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า

1. คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษานักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัศนะของอาจารย์มี 8 องค์ประกอบคือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการเสถียร ด้านความมั่นใจในตนเอง ด้านความมีเหตุผล ด้านการตัดสินใจ ด้านความใจกว้าง ด้านการอุทิศตนและด้านความน่าเชื่อถือ

2. คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษานักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในทัศนะของนักเรียนมี 8 องค์ประกอบคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการเสถียร ด้านความใจกว้าง ด้านความเป็นผู้นำและด้านการตัดสินใจ

3. คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษานักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่วิเคราะห์ได้ในทัศนะของอาจารย์และนักเรียนที่ตรงกันมี 4 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการเสถียร ด้านการตัดสินใจ และด้านความใจกว้าง

สุรพล บุญมีทองอยู่ (2542, 71) ทำการศึกษาเรื่องความสนใจต่อวิธีเขียนเรียงความแบบต่างๆของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัญหาในการส่งเสริมวินัยคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเกิดจาก การขาดการประสานงานระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียนและผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของลักขณา สรวิวัฒน์ (2543, 374-375) ที่เห็นว่าผู้ปกครองควรมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลและแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและต้องคอยสอดส่องดูแลเด็กของตนอย่างใกล้ชิดต้องสังเกตพฤติกรรมความต้องการทางกาย ทางใจ และทางสังคม โดยผู้ปกครองควรสนทนากับเด็กเป็นประจำ ซึ่งจะช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงและปัญหาคับข้องใจของเด็กซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองสามารถให้คำแนะนำหรือให้การช่วยเหลือในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

เรืองยศ อุดรศาสตร์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยและความต้องการในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ชุตานา เรื่อง โศกาส (2547, 50) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาชายและครูที่ปรึกษาหญิงอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาชายและครูที่ปรึกษาหญิง ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะสำคัญในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ โรงเรียนควรจัดเวลาและความสะดวกให้ครูในการไปเยี่ยมบ้านนักเรียน โรงเรียนควรคัดกรองนักเรียนในข้อมูลหลายๆ ด้าน โรงเรียนควรจัดการให้ความรู้ ทำความเข้าใจให้กับครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมก่อนเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน โรงเรียนควรพัฒนาครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน และครูที่ปรึกษาควรพยายามแก้ไขปัญหานักเรียนก่อนการส่งค่อนักเรียน

สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียนและการสร้างรูปแบบการบริหารงานที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพการบริหารงานที่ปรึกษานักเรียนและปัญหาอุปสรรคการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการปฏิบัติงานด้านการเตรียมครูที่ปรึกษานักเรียนมีการปฏิบัติระดับน้อย งานของครูที่ปรึกษาขาดการดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงานเหนือกว่าระดับ โรงเรียนทำให้ขาดการพัฒนางาน ครูที่ปรึกษามีภาระงานสอนและงานพิเศษมาก ไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษา จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนมีมากเกินไป ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง กลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะว่า จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนควรมีไม่เกิน 30 คน ควรจัดอบรมครูที่ปรึกษาให้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และเทคนิคการให้คำปรึกษา และกระทรวงศึกษาธิการควรให้ความสนใจปรับปรุงระบบบริหารงานที่ปรึกษานักเรียนให้มีความเข้มแข็งต่อการพัฒนานักเรียน การกำหนดคุณสมบัติของครูที่ปรึกษา พบว่า ควรประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม ด้านความประพฤติ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านจรรยาบรรณ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา พบว่า ควรประกอบด้วย ภาระงาน 4 ด้าน ได้แก่ การให้คำปรึกษาแนะนำ การพัฒนานักเรียน การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน และการช่วยเหลือประสานงาน การสร้างรูปแบบบริหารการศึกษานักเรียนนั้น พบว่า ควรประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการบริหารงาน การจัดองค์การบริหารงาน การจัดครูที่ปรึกษานักเรียน การอำนวยความสะดวกการบริหารงาน และการควบคุมคุณภาพการบริหารงาน

สมชาย เหลืองอ่อน (2548, 4) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสและในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

2. ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส และในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

วิฑูร วรณัฏฐ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนหันคาราชฎรังษณัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัชวาท พบว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมมีปัญหาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียนเป็นปัญหาอันดับสูงสุด ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับต่ำสุดได้แก่ด้านการส่งเสริมนักเรียนเป็นปัญหาระดับน้อย

จักรี โพธิ์สำนึก (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า

1. ปัญหาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียนตามลำดับ

2. ปัญหาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จินเนกตามประเภท โรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

สติกเคิล (Stickle, 1980, 262-265) ได้ศึกษาหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นที่ยอมรับของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นที่ยอมรับของนักศึกษามี 5 ประการคือ การให้ความช่วยเหลือนักศึกษาให้สำเร็จหลักสูตรตามความสนใจและความต้องการของ

นักศึกษา การให้ข้อมูลแก่นักศึกษาในเรื่องวิชาการ กฎ ระเบียบ การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับวิชาการ ช่วยพัฒนานักศึกษาโดยการให้การเรียนรู้และทำความเข้าใจนักศึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการ เป้าหมาย ความหวัง และช่วยแก้ปัญหาส่วนตัว และสนับสนุนการวางแผนด้านวิชาการในระยะยาวในขณะที่เกิดเคล (Little, 1985, 34-36) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ครูที่ปรึกษาคควรปฏิบัติหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ เป็นผู้คอยช่วยเหลือเมื่อได้รับการร้องขอ เป็นผู้ให้การฝึกอบรมและให้คำแนะนำปรึกษา และเป็นผู้ให้ความรู้และทักษะที่จำเป็น

มาร์ช (March, 1987, 253-388) ทำการศึกษาพบว่า นักศึกษามีทัศนคติว่าอาจารย์ให้ความเป็นกันเอง มีความเปิดเผย และสามารถอธิบายเรื่องต่างๆ ได้ดี เป็นอาจารย์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็กด้านการบริการและพัฒนานักศึกษา

แนคเลอร์ (Nadler, 1990, 127-158) ได้ทำการศึกษาพบว่า นักศึกษามักปรึกษากันเองในกลุ่มเพื่อนมากกว่าที่จะมาพบอาจารย์ที่ปรึกษา เนื่องจากไม่ต้องการถูกถามเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว เพราะเกรงความลับของคนจะถูกเปิดเผย โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มวัยรุ่นตอนกลางถึงตอนปลาย ปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจมีส่วนทำให้นักศึกษาไม่มาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และเห็นว่าบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญลดลงสำหรับคน ซึ่งสอดคล้องกับ เวสต์ (West, 1991, 77-83) ที่ได้ทำการวิจัยและระบุว่านักศึกษามักจะเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคลากรฝ่ายแนะแนวเป็นคนอื่น และเกรงว่าความลับของคนจะถูกเปิดเผย การเข้าพบเพื่อปรึกษาจึงมักเป็นการเข้าพบทางด้านวิชาการ ส่วนปัญหาอื่นๆ นักศึกษาจะไปปรึกษากับเพื่อน และมักมาพบอาจารย์ที่ปรึกษาค่อยเมื่อมีปัญหาของตนเองและเพื่อนไม่สามารถแก้ปัญหาได้แล้ว

ลิแมนโนวสกี (Lehmannorsky, 1991, 1642-A) ได้ทำการศึกษาเรื่องความต้องการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษากับนักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลการวิจัยไปสร้างความเข้าใจระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนลินคอล์น (Lincoln) เกี่ยวกับความต้องการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาจากโรงเรียนของนักเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครู นักเรียน ผู้ปกครองในโรงเรียนลินคอล์น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนต้องการบริการแนะแนวและการให้คำปรึกษาจากโรงเรียน ลำดับมากไปหาน้อยดังนี้

1. โครงการพัฒนาอาชีพ
2. วิธีการตัดสินใจเลือกวิทยาลัยเพื่อศึกษาต่อ
3. การเตรียมตัวเข้าทำงาน
4. การสมัครงาน
5. การฝึกงาน

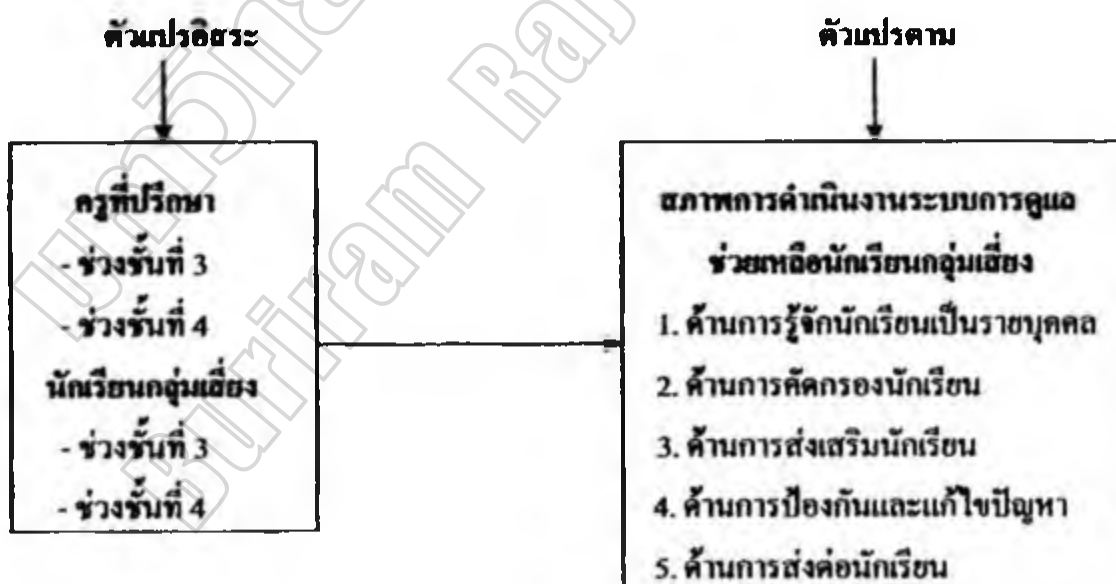

6. แนวทางการศึกษาค่อในระดับสูง
7. แนวทางแห่งความสำเร็จ
8. วิธีการที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจและยอมรับ
9. วิธีการเข้าใจและยอมรับตัวเอง

โซลเบิร์ก (Solberg, 1994, 275-279) ได้ทำการศึกษาพบว่า วิชาหุ่นยนต์เป็นกลุ่มที่จะมีแนวโน้มในการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษามากกว่าวิชาชาย ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักศึกษาหญิงเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำปรึกษา และได้รับคำแนะนำที่สามารถแก้ปัญหาได้ ไม่ว่าจะในด้านวิชาการ หรือปัญหาต่างๆ ไป ส่งผลให้นักศึกษาหญิงมีทัศนะว่า อาจารย์มีบทบาทด้านวิชาการและด้านทั่วไปที่เหมาะสมมากกว่าทัศนะของนักศึกษาชาย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมแล้ว ยังพบว่ามีปัญหาอยู่มาก และครูที่ปรึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้คำปรึกษา และการให้คำแนะนำสำหรับนักเรียน นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาดังกล่าว ดังนั้นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงผู้วิจัยจึงได้กำหนดตัวแปรต่างๆ ที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งสำรวจสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งมีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1.1 ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม

- 1.1.1 ครูที่ปรึกษา โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 240 คน จำแนกเป็น

ครูที่ปรึกษาช่วงชั้นที่ 3	จำนวน 132 คน
---------------------------	--------------

ครูที่ปรึกษาช่วงชั้นที่ 4	จำนวน 108 คน
---------------------------	--------------

- 1.1.2 นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 600 คน จำแนกเป็น

นักเรียนกลุ่มเสี่ยงช่วงชั้นที่ 3	จำนวน 350 คน
----------------------------------	--------------

นักเรียนกลุ่มเสี่ยงช่วงชั้นที่ 4	จำนวน 250 คน
----------------------------------	--------------

- 1.2 ประชากรที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และครูแนะแนวและครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย จำนวน 24 คน จำแนกเป็น

- 1.2.1 พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 14 คน

1.2.2 ครูแนะแนวและครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย จำนวน 10 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ครูที่ปรึกษา ใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 240 คน ดังรายละเอียดแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูที่ปรึกษา

โรงเรียน	ประชากรครูที่ปรึกษา			กลุ่มตัวอย่างครูที่ปรึกษา		
	ช่วงชั้นที่ 3	ช่วงชั้นที่ 4	รวม	ช่วงชั้นที่ 3	ช่วงชั้นที่ 4	รวม
ประโคนชัยพิทยาคม	59	61	120	59	61	120
เมืองคงพิทยาสรรค์	29	27	56	29	27	56
บ้านบุพิทยาสรรค์	15	6	21	15	6	21
ไพศาลพิทยาคม	19	8	27	19	8	27
แสงทองพิทยาคม	10	6	16	10	6	16
รวม	132	108	240	132	108	240

2.2 นักเรียนกลุ่มเชิง จำนวน 234 คน ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกระจายตามขนาดของโรงเรียนตามสัดส่วน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

โรงเรียน	ประชากรนักเรียน			กลุ่มตัวอย่างนักเรียน		
	ช่วงชั้นที่ 3	ช่วงชั้นที่ 4	รวม	ช่วงชั้นที่ 3	ช่วงชั้นที่ 4	รวม
ประโคนชัยพิทยาคม	150	100	250	54	40	94
เมืองคงพิทยาสรรพ์	140	60	200	45	35	80
บ้านบัวพิทยาสรรพ์	26	24	50	10	10	20
ไพศาลพิทยาคม	30	20	50	10	10	20
แสงทองพิทยาคม	28	22	50	10	10	20
รวม	350	250	600	129	105	234

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 24 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

2.3.1 พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 14 คน

2.3.2 ครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1.1 แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยยึดหลักการดำเนินงานตามคู่มือครูที่ปรึกษา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิต มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิต และแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูที่ปรึกษาและชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ดังนี้

1.1.1 แบบสอบถามสำหรับครูที่ปรึกษา แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูที่ปรึกษาโดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist) โดยจะมีคำตอบให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) ดังตัวอย่าง

1. ระดับช่วงชั้นที่ท่านเป็นที่ปรึกษา

( ) ช่วงชั้นที่ 3

( ) ช่วงชั้นที่ 4

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอ ประโคนชัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน โดยแบ่งสภาพการดำเนินงานเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย / ลงในแบบสอบถาม โดยในแต่ละด้านมีจำนวนข้อคำถาม ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มี 16 ข้อ ด้านการคัดกรองนักเรียน มี 9 ข้อ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มี 8 ข้อ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มี 12 ข้อ และด้านการส่งต่อนักเรียน มี 5 ข้อ รวม 50 ข้อ

1.1.2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียนโดยมีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Checklist) โดยจะมีคำตอบให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) ดังตัวอย่าง

1. ระดับช่วงชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษา

( ) มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน โดยแบ่งสภาพการดำเนินงานเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย / ลงในแบบสอบถาม โดยในแต่ละด้านมีจำนวนข้อ

คำถาม ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มี 8 ข้อ ด้านการคัดกรองนักเรียน มี 5 ข้อ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน มี 5 ข้อ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มี 9 ข้อ และด้านการส่งต่อเด็กนักเรียน มี 3 ข้อ รวม 30 ข้อ

1.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทาง ในการพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยการสร้างกรอบคำถามในการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1.2.1 ท่านคิดว่ามีปัญหาอะไรบ้างในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และปัญหาดังกล่าวมีลักษณะอย่างไร

1.2.2 ท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ในการพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย ในด้านต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน อย่างไร

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร บทความ หนังสือ หนังสือพิมพ์ ราชบัณฑิตยสถาน อินเทอร์เน็ต สมุดบันทึกการเยี่ยมบ้าน ระเบียบสะสม แบบบันทึกการคัดกรอง แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก แนวทางจัดกิจกรรมโฮมรูม แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน แบบบันทึกการส่งต่อ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างเครื่องมือ

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลและสร้างแบบสอบถามโดยยึดหลักการดำเนินงานตามคู่มือครูที่ปรึกษาโรงเรียนของกรมสุขภาพจิต มาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียน ของกรมสุขภาพจิต และแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนในสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.3 นำเสนอร่างแบบสอบถามให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทำการตรวจสอบเพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม ครบสภาพและปัญหา เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามเชิงประจักษ์ (Face Validity) และนำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบ แก้ไข จากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ทำการปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูที่ปรึกษาและนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนโนนเจริญพิทยาคม อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน อย่างละ 10 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ แล้วหาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อเพื่อหาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t -test ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้า t มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความอำนาจ

จำแนกสูง ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อแบบสอบถามครูที่ปรึกษา ค่า r มีค่าระหว่าง 1.79 - 5.36 และแบบสอบถามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ค่า r มีค่าระหว่าง 1.88 - 5.56

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่ปรึกษาและนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโดยจำแนกตามช่วงชั้น โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวนประเภทละ 10 คนเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, 261) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับสำหรับแบบสอบถามครูที่ปรึกษา 0.9466 และแบบสอบถามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 0.9361

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้วยตนเอง

1.3 รวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งประกอบด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 14 คน โดยจัดสนทนากลุ่มในวันพุธ ที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เวลา 09.00 น. - 12.00 น. เป็นกลุ่มที่หนึ่ง ส่วนกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ครูแนะแนว และครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย จำนวน 10 คน โดยจัดสนทนากลุ่มในวันพฤหัสบดีที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เวลา 13.00 น. - 15.00 น. โดยทั้งสองกลุ่มใช้สถานที่ห้องประชุมของโรงเรียนเมืองคงพิทยาสรรพ์เป็นสถานที่ในการสนทนากลุ่มซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอน ดังนี้

2.1 จัดเตรียมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประชุม

2.2 จัดเตรียมข้อคำถามที่จะใช้เป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม

2.3 ออกหนังสือเชิญผู้ที่จะเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

2.4 ดำเนินการสนทนากลุ่มตามกรอบคำถาม โดยผู้วิจัยได้จัดบันทึกผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

2.5 สรุปผลการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2.6 นำผลสรุปที่ได้จาก ข้อ 2.5 มาเขียนบรรยายเป็นความเรียง เพื่อนำเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. คัดแยกแบบสอบถามตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
3. กรอกรหัสแบบสอบถาม
4. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยมากที่สุดมีคะแนน เท่ากับ 5 มาก 4 ปานกลาง 3 น้อย 2 และน้อยที่สุด เท่ากับ 1 แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้อ้างอิงในกระดาษ ทำไปจนครบแบบสอบถามทุกฉบับ
5. ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละและนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

5.2 วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา และนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการจัดอันดับนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง วิเคราะห์โดยนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535, 23-24)

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีการปฏิบัติน้อยที่สุดหรือไม่ได้ปฏิบัติ

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลค่าตามปลายเปิด โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ และนำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมประมวลผลคำคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาค่าอำนาจจำแนก โดยวิธีหาค่าอัตราส่วนวิกฤติ t เป็นรายข้อตามวิธีการของ t -test โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, 260)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_H$ คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
 $\bar{X}_L$ คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
 S_H^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
 S_L^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
 n คือ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำที่นำมาวิเคราะห์

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, 261)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ a แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
 S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 S^2 แทน ความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, 303)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ} \times 100}{\text{จำนวนเต็ม}}$$

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, 304)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนน
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542, 309)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอ ขั้นตอนและผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้ กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
i	แทน	ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามรายข้อ
a	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. คำถามประเภทปลายปิดประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง (Content Analysis) โดยนำคำตอบมาพิจารณาจัดเข้าประเด็นแล้วนำเสนอเป็นความเรียง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งสาระออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ออกแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
กลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
กลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของพนักงานเจ้าหน้าที่
ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 2
และครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อหาแนวทางในการ
พัฒนาางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุริรัมย์ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผล
ดังตาราง 4 - 5 ดังนี้

ตาราง 4 จำนวน และค่าร้อยละ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูที่ปรึกษา

ข้อมูลทั่วไป	ครูที่ปรึกษา	
	จำนวน (N)	ร้อยละ
1. ระดับช่วงชั้นที่เป็นที่ปรึกษา		
ช่วงชั้นที่ 3.....	132	55.00
ช่วงชั้นที่ 4.....	108	45.00
2. ประสบการณ์ในการเป็นครูที่ปรึกษา		
1-5 ปี.....	23	9.58
6-10 ปี.....	81	33.75
มากกว่า 10 ปี.....	136	56.67
3. จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนต่อสัปดาห์		
5-10 ชั่วโมง.....	24	10.00
11-20 ชั่วโมง.....	86	35.80
มากกว่า 20 ชั่วโมง.....	130	54.20
4. ประสบการณ์ในการฝึกอบรมระยะการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน		
ไม่เคย.....	34	14.16
1-2 ครั้ง.....	93	38.76
3 ครั้งขึ้นไป.....	113	47.08
5. พื้นฐานความรู้ทางจิตวิทยา		
เคยศึกษาด้านจิตวิทยาหรืองานแนะแนว.....	180	75.00
ไม่เคยศึกษาด้านจิตวิทยาหรืองานแนะแนว.....	57	23.75
อื่น ๆ (ไม่แน่ใจ).....	3	1.25

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างครูที่ปรึกษาที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 240 คน เมื่อจำแนกตามช่วงชั้นปรากฏว่า อยู่ในช่วงชั้นที่ 3 มากกว่าช่วงชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 55.00 และ 45.00 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการเป็นครูที่ปรึกษา พบว่า กลุ่มที่มีมากที่สุดคือกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.75 ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี จะมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.58 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนต่อสัปดาห์ พบว่า กลุ่มที่มีมากที่สุดคือกลุ่มที่มีชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์มากกว่า 20 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 54.20 รองลงมาคือกลุ่มที่มีชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ 11-20 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 35.80 และกลุ่มที่มีชั่วโมงสอน 5-10 ชั่วโมง จะมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการฝึกอบรม พบว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรม 3 ครั้งขึ้นไป มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.08 รองลงมาคือกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการอบรม 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.76 ส่วนกลุ่มที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรม มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.16 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามพื้นฐานความรู้ทางจิตวิทยา พบว่า ส่วนใหญ่จะเคยศึกษาด้านจิตวิทยาหรืองานแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือ ไม่เคยศึกษาด้านจิตวิทยาหรืองานแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 23.75 และอื่นๆ (ไม่แน่ใจ) มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.25 ตามลำดับ

ตาราง 5 จำนวน และค่าร้อยละ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักเรียนกลุ่มเดียว

ข้อมูลทั่วไป	นักเรียนกลุ่มเดียว	
	จำนวน (N)	ร้อยละ
1. ระดับช่วงชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษา		
ช่วงชั้นที่ 3.....	129	55.10
ช่วงชั้นที่ 4.....	105	44.90
2. เพศ		
เพศชาย.....	95	40.60
เพศหญิง.....	139	59.40

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเรียนกลุ่มเสี่ยงที่คอยแบบสอมาถาม จำนวน 234 คน เมื่อจำแนกตามช่วงชั้นปรากฏว่า อยู่ในช่วงชั้นที่ 3 มากกว่าช่วงชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 55.10 และ 44.90 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 59.40 และ 40.60 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา ปรากฏผลดังตาราง 6 - 12 ดังนี้

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามช่วงชั้น

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน						ระดับ
	ช่วงชั้นที่ 3		ช่วงชั้นที่ 4		รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.29	0.91	3.35	0.91	3.32	0.91	ปานกลาง
ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.33	0.87	3.39	0.84	3.35	0.86	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.74	0.76	3.69	0.76	3.72	0.76	มาก
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	3.71	0.86	3.74	0.90	3.72	0.88	มาก
ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.73	0.64	3.78	0.64	3.75	0.65	มาก
รวม	3.56	0.80	3.59	0.81	3.57	0.81	มาก

จากตาราง 6 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษาทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ($\bar{X} = 3.75, 3.72$ และ 3.72) ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$ และ 3.32) เมื่อจำแนกตามช่วงชั้น พบว่าครูที่ปรึกษาช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 มีการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$ และ 3.59) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ครูที่ปรึกษาทั้งช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 มีการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก (ช่วงชั้นที่ 3 $\bar{X} = 3.74, 3.71$ และ 3.73 , ช่วงชั้นที่ 4 $\bar{X} = 3.69, 3.74$ และ 3.78) ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง (ช่วงชั้นที่ 3 $\bar{X} = 3.29$ และ 3.33 , ช่วงชั้นที่ 4 $\bar{X} = 3.35$ และ 3.39)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล			
1. มีการจัดทำระบบสารสนเทศของนักเรียนอย่างค่อเมืองและเป็นระบบ.....	3.32	0.83	ปานกลาง
2. มีการทำความรู้จักกับนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.19	0.83	ปานกลาง
3. มีการวางแผนในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	2.97	0.86	ปานกลาง
4. มีการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีที่หลากหลาย.....	3.95	0.98	มาก
5. มีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนที่ชัดเจน	3.10	0.93	ปานกลาง
6. มีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำ.....	3.09	1.05	ปานกลาง
7. มีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.37	0.98	ปานกลาง
8. มีการสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.09	0.93	ปานกลาง
9. มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.13	1.05	ปานกลาง
10. มีการจัดทำระเบียบสนับสนนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.48	0.98	ปานกลาง
11. มีการใช้แบบสอบถามนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.36	0.94	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
12. มีการศึกษานักเรียนเป็นรายกรณีเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.31	0.95	ปานกลาง
13. มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (S D Q) เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.45	0.98	ปานกลาง
14. มีการใช้แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ (E Q) นักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.62	0.92	มาก
15. มีการใช้แบบทดสอบสุขภาพจิตนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.35	0.99	ปานกลาง
16. มีการใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาอื่นๆ กับนักเรียนเพื่อให้ได้ ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	3.41	1.04	ปานกลาง
รวม	3.32	0.91	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากคือข้อ 4 มีการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.95$) และ 14 มีการใช้แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ (E Q) นักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.62$) นอกนั้นมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 มีการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ($\bar{X} = 3.95$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 3 มีการวางแผนในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 2.97$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการคัดกรองนักเรียน			
1. มีการวางแผนในการคัดกรองนักเรียน.....	3.24	0.96	ปานกลาง
2. มีการจำแนกนักเรียน ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ.....	3.88	0.91	มาก
3. มีการจำแนกนักเรียนตามผลการเรียน/พฤติกรรมการเรียน.....	3.15	0.92	ปานกลาง
4. มีการจำแนกนักเรียนตามสุขภาพร่างกาย.....	3.17	1.11	ปานกลาง
5. มีการจำแนกนักเรียนตาม สภาพจิตใจ/อารมณ์/ความ ประพฤติกัมพันธ์ภาพกับเพื่อน/สัมพันธ์ภาพทางสังคม.....	3.35	0.99	ปานกลาง
6. มีการจำแนกนักเรียนตามฐานะเศรษฐกิจ ครอบครัว.....	3.12	0.97	ปานกลาง
7. มีการจำแนกนักเรียนตามพฤติกรรมที่ต้องคัดกรองใช้ สารเสพติด.....	3.47	0.99	ปานกลาง
8. มีการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด.....	3.32	0.97	ปานกลาง
9. มีการนำผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนมาจัดทำสารสนเทศ และนำไปใช้.....	3.49	1.01	ปานกลาง
รวม	3.35	0.86	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของ
ครูที่ปรึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 2 มีการจำแนกนักเรียนออกเป็น 4
กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ ($\bar{X} = 3.88$) นอกนั้น มี
การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 2 มีการจำแนกนักเรียน
ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ ($\bar{X} = 3.8$)
และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 6 มีการจำแนกนักเรียนตามฐานะเศรษฐกิจ ครอบครัว
($\bar{X} = 3.12$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการส่งเสริมนักเรียน			
1. มีการวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน...	3.60	1.07	มาก
2. มีการจัดทำโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....	3.65	1.08	มาก
3. มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน.....	3.73	0.97	มาก
4. มีการจัดกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมและ พัฒนาผู้เรียน.....	3.48	1.05	ปานกลาง
5. มีการจัดกิจกรรมการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียน.....	3.85	0.98	มาก
6. มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน.	3.89	0.95	มาก
7. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษเพื่อส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียน.....	3.86	0.92	มาก
8. มีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน.....	3.71	0.92	มาก
รวม	3.72	0.76	มาก

จากตาราง 9 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของ
ครูที่ปรึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายข้อ พบว่า มีเพียงข้อ 4 มีการจัดกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน
มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) และเป็นข้อที่มีค่าน้อยที่สุด นอกนั้นมีกร
ปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 6 มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 3.89$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน			
1. มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	3.95	0.98	มาก
2. มีการจัดทำมาตรการ/แนวทางในการช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....	3.60	1.00	มาก
3. มีการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....	3.61	0.89	มาก
4. การจัดกิจกรรมในห้องเรียนสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	4.09	0.90	มาก
5.การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	3.78	0.87	มาก
6. การจัดกิจกรรมซ่อมเสริมสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	3.57	1.04	มาก
7. การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	3.61	1.01	มาก
8. การจัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	3.68	1.04	มาก
9. การจัดกิจกรรมอบรมประจำสัปดาห์สำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	3.72	0.89	มาก
10. การจัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อนสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	3.91	1.00	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน			
11. การจัดกิจกรรมที่สอนน้องสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	3.55	1.01	มาก
12. การจัดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน.....	3.60	0.88	มาก
รวม	3.72	0.88	มาก

จากตาราง 10 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 4 การจัดกิจกรรมในห้องเรียนสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 4.09$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 11 การจัดกิจกรรมที่สอนน้องสำหรับป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 3.55$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา ด้านการส่งต่อนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการส่งต่อนักเรียน			
1. มีการวางแผนในการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและ ภายนอก.....	4.06	0.91	มาก
2. มีการส่งต่อนักเรียนที่เกินความสามารถของครูที่ปรึกษาไป ยังฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน.....	3.77	0.90	มาก
3. มีการประสานงานและบันทึกการส่งต่อนักเรียน ไปยังครูที่ เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือนักเรียน.....	3.63	1.05	มาก
4. มีการประสานงานและบันทึกการส่งต่อนักเรียน ไปยัง บุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือ.....	3.58	1.03	มาก
5. มีการจัดทำบันทึกและสรุป รายงานผลการส่งต่อนักเรียน.....	3.71	1.03	มาก
รวม	3.75	0.65	มาก

จากตาราง 11 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของ
ครูที่ปรึกษา ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นราย
ข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 1 มีการ
วางแผนในการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและภายนอก ($\bar{X} = 4.06$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อย
ที่สุดได้แก่ ข้อ 4 มีการประสานงานและบันทึกการส่งต่อนักเรียน ไปยังบุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือ
($\bar{X} = 3.58$)

ตาราง 12 ความถี่ และค่าร้อยละปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากคำถามปลายเปิด
ในแบบสอบถามของครูที่ปรึกษา

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม	ความถี่	ร้อยละ	อันดับที่
1. ควรมีการรายงานปัญหาและอุปสรรคให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียน.....	92	38.33	1
2. ควรลดจำนวนชั่วโมงสอนของครูที่ปรึกษาเพื่อให้ครูที่ปรึกษามีเวลาดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมากขึ้น.....	65	27.07	2
3. มีจำนวนนักเรียนในห้องเรียนต่อห้องมากเกินไปทำให้ครูดูแลไม่ทั่วถึง.....	23	9.58	3
4. ครูที่ปรึกษาไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียน.....	22	9.16	4
5. ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองไม่มีเวลาพบปะพูดคุยกัน.....	10	4.16	5
รวม	212	88.33	5

จากตาราง 12 พบว่า ครูที่ปรึกษาได้สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีการรายงานปัญหาและอุปสรรคให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบปัญหา เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 38.33 รองลงมา คือ ควรลดจำนวนชั่วโมงสอนของครูที่ปรึกษาเพื่อให้ครูที่ปรึกษามีเวลาดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 27.07 มีจำนวนนักเรียนต่อห้องมากเกินไปทำให้ครูดูแลไม่ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 9.58 ครูที่ปรึกษาไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 9.16 ส่วนปัญหาครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองไม่มีเวลาพบปะพูดคุยกันมีความถี่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.16

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ปรากฏผลดังตาราง 13 - 18 ดังนี้

ตาราง 13 คำนวณ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยรวม และรายด้าน จำแนกตาม
ช่วงชั้น

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน						ระดับ
	ช่วงชั้นที่ 3		ช่วงชั้นที่ 4		รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.41	0.83	3.44	0.76	3.42	0.79	ปานกลาง
ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.39	0.58	3.28	0.55	3.33	0.56	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.68	0.80	3.64	0.78	3.66	0.79	มาก
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	3.84	0.70	3.82	0.73	3.83	0.71	มาก
ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.65	0.51	3.62	0.48	3.63	0.49	มาก
รวม	3.59	0.68	3.56	0.66	3.57	0.67	มาก

จากตาราง 13 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของ
ครูที่ปรึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน
($\bar{X} = 3.83, 3.66$ และ 3.63) ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน
มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$ และ 3.33) เมื่อจำแนกตามช่วงชั้น พบว่าครูที่
ปรึกษาช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 มีการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$ และ 3.56)
และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูที่ปรึกษาทั้งช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 มีการปฏิบัติงาน
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน
อยู่ในระดับมาก (ช่วงชั้นที่ 3 $\bar{X} = 3.84, 3.68$ และ 3.65 , ช่วงชั้นที่ 4 $\bar{X} = 3.82, 3.64$ และ 3.62) ส่วน
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ
ปานกลาง (ช่วงชั้นที่ 3 $\bar{X} = 3.41$ และ 3.39 , ช่วงชั้นที่ 4 $\bar{X} = 3.44$ และ 3.28)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล			
1.ครูที่ปรึกษาได้มีการทำความรู้จักกับนักเรียนมากน้อยเพียงไร	4.25	0.79	มาก
2.นักเรียนได้รับการตรวจสอบสภาพจากครูมากน้อยเพียงไร.....	3.15	0.89	ปานกลาง
3. ครูที่ปรึกษาได้ไปเยี่ยมแก่นักเรียนมากน้อยเพียงไร.....	3.09	0.99	ปานกลาง
4. ครูที่ปรึกษาให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมตนเอง (S D Q) มากน้อยเพียงไร.....	3.50	0.99	ปานกลาง
5. ครูที่ปรึกษาให้นักเรียนทำแบบประเมินความฉลาดทาง อารมณ์ (E Q) มากน้อยเพียงไร.....	3.26	1.01	ปานกลาง
6. ครูที่ปรึกษาให้นักเรียนทำแบบประเมินสุขภาพมากเพียงไร.....	3.29	0.99	ปานกลาง
7. ครูที่ปรึกษาให้นักเรียนทำแบบประเมินสุขภาพจิตมากน้อย เพียงไร.....	3.25	1.04	ปานกลาง
8. ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนค้นหาความรู้ ความสามารถของตนเองตลอดจนความสนใจและความถนัด มากน้อยเพียงไร.....	3.61	1.03	มาก
รวม	3.42	0.08	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของ
ครูที่ปรึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพ
รวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ใน
ระดับมาก ได้แก่ ข้อ 1 ครูที่ปรึกษาได้มีการทำความรู้จักกับนักเรียนมากน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 4.25$)
และ ข้อ 8 ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนค้นหาความรู้ ความสามารถของตนเองตลอดจน
ความสนใจและความถนัดมากน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.61$) นอกนั้นมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ

ปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 1 ครูที่ปรึกษาได้มีการทำความรู้จักกับนักเรียนมาก
น้อยเพียงไร ($\bar{X} = 4.25$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 3 ครูที่ปรึกษาได้ไปเยี่ยมบ้าน
นักเรียนมากน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.09$)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการคัดกรองนักเรียน			
1. ครูที่ปรึกษาได้ให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรมตนเอง (S D Q) และแจ้งผลการประเมินมากน้อยเพียงไร.....	3.34	0.98	ปานกลาง
2. ครูที่ปรึกษาได้ให้นักเรียนทำแบบประเมินสุขภาพจิต และ แจ้งผลการประเมินมากน้อยเพียงไร.....	3.29	1.02	ปานกลาง
3. ครูที่ปรึกษาได้ให้นักเรียนทำแบบประเมินความฉลาดทาง อารมณ์ (E Q) และแจ้งผลการประเมินมากน้อยเพียงไร.....	3.20	1.04	ปานกลาง
4. ครูที่ปรึกษาแจ้งผลการคัดกรองด้านการเรียนให้นักเรียน ทราบมากน้อยเพียงไร.....	3.55	1.00	มาก
5. ครูที่ปรึกษาแจ้งผลการคัดกรองด้านครอบครัวเศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อมให้นักเรียนทราบมากน้อยเพียงไร.....	3.34	0.96	ปานกลาง
รวม	3.34	0.57	ปานกลาง

จากตาราง 15 พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของ
ครูที่ปรึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
ได้แก่ ข้อ 4 ครูที่ปรึกษาแจ้งผลการคัดกรองด้านการเรียนให้นักเรียนทราบมากน้อยเพียงไร
($\bar{X} = 3.55$) นอกนั้นก็มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ

ข้อ 4 ครูที่ปรึกษาแจ้งผลการคัดกรองด้านการเรียนให้นักเรียนทราบอย่างน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.55$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ข้อ 3 ครูที่ปรึกษาได้ให้นักเรียนทำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E Q) และแจ้งผลการประเมินอย่างน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.20$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการส่งเสริมนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือหรือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการส่งเสริมนักเรียน			
1. นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรม โสมรุมอย่างน้อยเพียงไร.....	3.81	1.04	มาก
2. นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครูที่ปรึกษาให้เล่นดนตรี กีฬา หรือเข้ากลุ่มที่นักเรียนสนใจ หรือมีความฉันทาน้อยเพียงไร.....	3.36	1.08	ปานกลาง
3. ผู้ปกครองของนักเรียนได้เข้าร่วมประชุมกับครูที่ปรึกษามากน้อยเพียงไร.....	3.67	1.08	มาก
4. ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรม โสมรุม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงไร.....	3.73	0.96	มาก
5. ครูที่ปรึกษาได้จัดโครงการพิเศษให้นักเรียนเข้าร่วมอย่างน้อยเพียงไร.....	3.48	1.06	ปานกลาง
รวม	3.66	0.79	มาก

จากตาราง 16 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มาก ได้แก่ ข้อ 1 นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรม โสมรุมอย่างน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.81$) ข้อ 4 ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรม โสมรุม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.73$)

และ ข้อ 3 ผู้ปกครองของนักเรียนได้เข้าร่วมประชุมกับครูที่ปรึกษามากน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.67$) นอกนั้นมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 1 นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมโฮมรูมมากน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 2 นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครูที่ปรึกษาให้เล่นดนตรี กีฬา หรือเข้ากลุ่มที่นักเรียนสนใจ หรือมีความอดนั้ดมากน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.36$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน			
1. นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านการเรียนจากครูที่ปรึกษามากน้อยเพียงไร.....	3.88	0.95	มาก
2. นักเรียนได้รับคำแนะนำจากครูที่ปรึกษาในด้านการป้องกันตนเองจากภัยต่าง ๆ มากน้อยเพียงไร.....	3.90	0.95	มาก
3. นักเรียนได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านความประพฤติ มากน้อยเพียงไร.....	3.88	0.92	มาก
4. นักเรียนได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านการคบเพื่อนต่างเพศมากน้อยเพียงไร.....	3.75	0.92	มาก
5. นักเรียนได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านโทษของสิ่งเสพติดมากน้อยเพียงไร.....	3.95	0.99	มาก
6. ครูที่ปรึกษามีการสื่อสารหรือติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียนมากน้อยเพียงไร.....	3.60	1.02	มาก
7. ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้กับนักเรียนมากน้อยเพียงไร.....	3.62	0.89	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน			
8. นักเรียนได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ชุมนุม ชมรม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ มากน้อยเพียงไร.....	4.11	0.90	มาก
9. ครูที่ปรึกษาจัดแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไข ปัญหาของนักเรียนในโรงเรียนมากน้อยเพียงไร.....	3.79	0.86	มาก
รวม	3.83	0.49	มาก

จากตาราง 17 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของ ครูที่ปรึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดย ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ใน ระดับ มาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 8 นักเรียนได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ชุมนุม ชมรม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ผู้นำเพื่อประโยชน์ มากน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 4.11$) ส่วน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 6 ครูที่ปรึกษามีการสื่อสารหรือติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือ นักเรียนมากน้อยเพียงไร ($\bar{X} = 3.60$)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการส่งต่อนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	สภาพการปฏิบัติงาน		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการส่งต่อนักเรียน			
1. ครูที่ปรึกษาได้ส่งต่อนักเรียนที่ครูไม่สามารถช่วยเหลือได้ไป ยังครูที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูหัวหน้าระดับ ครูแนะแนว ครูฝ่าย ปกครองมากน้อยเพียงไร.....	3.58	1.05	มาก
2. ครูที่ปรึกษามีการประสานงานเพื่อติดตามนักเรียนที่ถูกส่งต่อ มากน้อยเพียงไร.....	3.63	1.01	มาก
3. ครูที่ปรึกษาได้พูดคุยกับนักเรียนก่อนการส่งต่อมากน้อย เพียงไร.....	3.69	1.04	มาก
รวม	3.63	0.49	มาก

จากตาราง 18 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของ
ครูที่ปรึกษา ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ มาก โดยข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ข้อ 3 ครูที่ปรึกษาได้พูดคุยกับนักเรียนก่อนการส่งต่อมากน้อยเพียงไร
($\bar{X} = 3.69$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 1 ครูที่ปรึกษาได้ส่งต่อนักเรียนที่ครูไม่สามารถ
ช่วยเหลือได้ไปยังครูที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูหัวหน้าระดับ ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองมากน้อยเพียงไร
($\bar{X} = 3.58$)

**ตอนที่ 4 ผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความ
ประพฤตินักเรียนและนักศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และครูแนะแนว
และครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีดังนี้**

**4.1 ผลการจัดสนทนากลุ่มของพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและ
นักศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สรุปได้ ดังนี้**

4.1.1 พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องประสานงานกับโรงเรียนและส่งข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ที่ได้ออกรวบรวม ให้โรงเรียนและครูที่ปรึกษาได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน

4.1.2 โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนควรจัดให้มีครูที่ทำหน้าที่ออกรวบรวม ร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกครั้งที่มีการออกรวบรวม เพื่อหาข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

4.1.3 ครูที่ปรึกษาควรมีการทำความรู้จักนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

4.1.4 ครูที่ปรึกษาควรมีการคัดกรองนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและใช้เครื่องมือที่ครอบคลุมในการคัดกรองนักเรียนและมีการนำโปรแกรมการคัดกรองนักเรียนของกรมสุขภาพจิตมาใช้

4.1.5 ครูที่ปรึกษาและ โรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเป็นเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัยต่อไป

4.2 ผลการจัดสนทนากลุ่มของครูแนะแนวและครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในอำเภอประโคนชัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สรุปได้ ดังนี้

4.2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

4.2.1.1 ปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พบว่าปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียนมีปัญหาที่คล้ายกัน 5 อันดับแรก คือนักเรียนหนีเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวและแค้นกายไม่เรียบร้อย สิ่งเสียดใจ นักเรียนมีพฤติกรรมส่อไปในทางชู้สาว และนักเรียนใช้โทรศัพท์มือถือในชั่วโมงเรียน ตามลำดับ

4.2.1.2 ปัญหาของครู พบว่าครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากและมีภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอนเช่น งานพิเศษ งานธุรการ งานการเงิน งานสารบรรณ ที่ต้องดำเนินการ และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องในห้องเรียนมากเกินไปทำให้ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดูแลนักเรียนได้ไม่เต็มที่ควร โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา นอกจากนั้นยังขาดงบประมาณและตัวครูที่ปรึกษาไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียนและพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนได้ทั่วถึงเพราะนักเรียนมีที่อยู่อาศัยอยู่ในตำบลที่ห่างจากโรงเรียนและกระจายอยู่ห่างกัน จึงทำให้เป็นปัญหาต่อการเดินทางไปเยี่ยมบ้านเพื่อพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียน

4.2.2 ข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนที่มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางควรมีการดำเนินการ ดังนี้

4.2.2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยมีการทำการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการวางแผนในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การจัดทำระเบียบสนทนา การใช้แบบสอบถาม การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี การใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) แบบทดสอบสุขภาพจิต แบบทดสอบทางจิตวิทยาอื่นๆ มีการรายงานผลที่ชัดเจน ไปยังฝ่ายบริหารเพื่อการนิเทศต่อไป

4.2.2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ต้องมีการวางแผนในการคัดกรองนักเรียน โดยมีการจําแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงมีปัญหา และมีการจําแนกนักเรียนตามผลการเรียน พฤติกรรมการเรียน สุขภาพ สภาพจิตใจ อารมณ์ ความประพฤติ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มยังได้เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาและกลุ่มปกติของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัยสรุปได้ ดังนี้

1. โรงเรียนควรมีการควบคุมสื่อภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ
2. โรงเรียนควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
3. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว
4. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรม โครงการที่เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง
5. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและโรคเอดส์
6. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้ การเข้าค่ายอบรมต่างๆ กิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการและการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมในเวลาว่างของนักเรียน
7. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมในการให้คำปรึกษานักเรียนที่เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง
8. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรมและระเบียบวินัยให้กับนักเรียน
9. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมสุขภาพสำหรับนักเรียน
10. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับโครงการต่อต้านยาเสพติด
11. โรงเรียนควรจัดหาทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักเรียน
12. โรงเรียนควรจัดหาอาหารรับ-ส่งนักเรียน
13. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน

14. โรงเรียนควรจัดโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน

ด้านฝ่ายบริหารควรมีการดำเนินงานดังนี้

1. พัฒนาระบบสารสนเทศระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน
2. มีการพัฒนาและจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างจริงจัง
3. มีการจัดตั้งและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. มีการประชุมและพัฒนาเครือข่าย
5. มีการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามโครงการต่างๆ อย่างจริงจัง
6. มีการประชุมเครือข่ายเพื่อวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน
7. เปิดโอกาสให้เครือข่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบร่วมวางแผนพัฒนางานระบบการ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนางานต่อไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
  - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อเสนอแนะทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ครอบคลุมสอบถาม ได้แก่ ครูที่ปรึกษาโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 240 คน และนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 600 คน และประชากรที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

และครูแนะแนวและครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในอำเภอ ประโคนชัย จำนวน 24 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปรึกษาโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 240 คน และนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอ ประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 234 คน ซึ่งได้มาโดยกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี และมอร์แกน และการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกระจายตามขนาดของ โรงเรียนตามสัดส่วน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ส่วนกลุ่มตัวอย่างพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และครูแนะแนวและครูที่รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย จำนวน 24 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนี้

2.1 แบบสอบถามมี 2 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับครูที่ปรึกษา และชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยทั้ง 2 ชุด แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการที่สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือนี้เพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยการสร้างกรอบคำถามสำหรับการใช้ ในการสนทนากลุ่มใน 2 ประเด็น คือ

2.2.1 ท่านคิดว่ามีปัญหาอะไรบ้างในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง และปัญหาดังกล่าวมีลักษณะอย่างไร

2.2.2 ท่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย ในด้านต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน อย่างไร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม

3.1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.2 นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้วยตนเอง

3.1.3 รวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

3.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งประกอบด้วย พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 14 คน โดยจัดสนทนากลุ่มในวันพุธ ที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เวลา 09.00 น.- 12.00 น. เป็นกลุ่มที่หนึ่ง ส่วนกลุ่มที่ 2 ได้แก่ ครูแนะแนว และครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย จำนวน 10 คน โดยจัดสนทนากลุ่มในวันพฤหัสบดีที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 เวลา 13.00 น. - 15.00 น. โดยทั้งสองกลุ่มใช้สถานที่ห้องประชุมของโรงเรียนเมืองคดุงพิทยาสรรพ์เป็นสถานที่ในการสนทนากลุ่มซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 จัดเตรียมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประชุม

3.2.2 จัดเตรียมข้อคำถามที่จะใช้เป็นประเด็นในการสนทนากลุ่ม

3.2.3 ออกหนังสือเชิญผู้ที่ จะเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

3.2.4 ดำเนินการสนทนากลุ่มตามกรอบคำถาม โดยผู้วิจัยได้จับบันทึกผลที่ได้จากการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง

3.2.5 สรุปผลการสนทนากลุ่มโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.2.6 นำผลสรุปที่ได้จาก ข้อ 2.5 มาเขียนบรรยายเป็นความเรียง เพื่อนำเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและค่าสถิติในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาและนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับปัญหาแนวทางการแก้ไข การปรับปรุงส่งเสริม และพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดย 2 ด้านหลังมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน นอกนั้นมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน นอกนั้นมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของกลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ครูแนะแนว และครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย พบว่า

5.1 พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้เสนอแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สรุป ดังนี้

- 1) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องประสานงานกับ โรงเรียนและส่งข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้ออกรวจให้โรงเรียนและครูที่ปรึกษาได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน
- 2) โรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน ควรจัดให้มีครูที่ทำหน้าที่ออกรวจร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกครั้งที่มีการออกรวจเพื่อหาข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
- 3) ครูที่ปรึกษาควรมีการทำความรู้จักนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- 4) ครูที่ปรึกษาควรมีการคัดกรองนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและใช้เครื่องมือที่ครอบคลุมในการคัดกรองนักเรียนและมีการนำโปรแกรมการคัดกรองนักเรียนของกรมสุขภาพจิตมาใช้
- 5) ครูที่ปรึกษา และโรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อเป็นเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัยต่อไป

5.2 ครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย ได้เสนอปัญหาและแนวทาง แก้ไข ปรับปรุง พัฒนาส่งเสริม สรุปได้ ดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเป็นปัญหาที่มาจากตัวเด็กนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และปัญหาของตัวครู โดยปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง 5 อันดับแรก คือ หนีเรียน พฤติกรรมก้าวร้าวและแค้นกาย ไม่เรียบร้อย สิ่งเสพติด พฤติกรรมออกไปทางผู้สาว และใช้โทรศัพท์มือถือในชั่วโมงเรียน ส่วนปัญหาที่เกิดจากตัวครู ได้แก่ ครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนที่มากและมีภาระงานอื่น ๆ นอกเหนือจากการสอนเช่น งานพัสดุ งานธุรการ งานการเงิน งานสารบรรณ ที่ต้องคำนึงการ และมีจำนวนนักเรียนต่อห้องในห้องเรียนมากเกินไปทำให้ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดูแลนักเรียนได้ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา นอกจากนั้นครูยังขาดงบประมาณและตัวครูที่ปรึกษาไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียนและพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียน ได้ทั่วถึงเพราะนักเรียนมีที่อยู่อาศัยอยู่ในตำบลที่ห่างจากโรงเรียนและกระจายอยู่ห่างกัน จึงทำให้เป็นปัญหาคอการ เดินทาง ไปเยี่ยมบ้านเพื่อพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนแยกเป็นด้านสรุปได้ ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนว ควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศของนักเรียนอย่างค่องเนื่องและเป็นระบบ โดยมีการทำกรรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

มีการวางแผนในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต พฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การจัดทำระเบียบสนทนา การใช้แบบสอบถาม การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี การใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) แบบทดสอบสุขภาพจิต แบบทดสอบทางจิตวิทยาอื่นๆ มีการรายงานผลที่ชัดเจนไปยังฝ่ายบริหารเพื่อให้การนิเทศ

ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ต้องมีการวางแผนในการคัดกรองนักเรียน โดยมีการจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาและมีการจำแนกนักเรียนตามผลการเรียน พฤติกรรมการเรียน สุขภาพ สภาพจิตใจ อารมณ์ ความประพฤติตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

นอกจากนี้สมาชิกกลุ่มยังได้เสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาและกลุ่มปกติของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย ดังนี้

โรงเรียนต้องมีการควบคุมสื่อภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว ควรมีการจัดกิจกรรม โครงการที่เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง ควรมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและโรคเอดส์ ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้การเข้าค่ายอบรมต่างๆ กิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการและการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมในเวลาว่างของนักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่เป็นรูปธรรมและดำเนินการอย่างจริงจัง ควรมีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัยให้กับนักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมสุขภาพสำหรับนักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับโครงการต่อต้านยาเสพติด ควรจัดหาทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักเรียน ควรจัดหารถรับ-ส่งนักเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ควรจัดโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน นอกจากนี้ฝ่ายบริหารของโรงเรียนก็ควรมีการดำเนินงานในการพัฒนาระบบสารสนเทศ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน พัฒนาและจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างจริงจัง มีการจัดตั้งและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ผู้ปกครองนักเรียน และพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา มีการประชุมและพัฒนาเครือข่าย มีการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามโครงการต่างๆ อย่างจริงจัง มีการประชุมเครือข่าย เพื่อวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน และเปิดโอกาสให้เครือข่ายมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ร่วมวางแผนพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนางานต่อไป

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 จากผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษาและนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และเมื่อพิจารณาจากแนกตามช่วงชั้น พบว่า ได้ผลตรงกันคือ มีความเห็นว่าสภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับ ปานกลาง ผลการวิจัยดังกล่าวอธิบายได้ว่า ทั้งครูที่ปรึกษาและนักเรียนกลุ่มเสี่ยงไม่ว่าจะชั้นเนกตามช่วงชั้นและโดยรวม ต่างมีความเห็นตรงกันว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนยังอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งอาจเกิดจากครูที่ปรึกษายังไม่มีการและเครื่องมือในการทำการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่หลากหลายจึงได้ข้อมูลไม่ครอบคลุมทำให้มีปัญหาในการดำเนินงานด้านนี้ และยังส่งผลถึงด้านการคัดกรองนักเรียนเพราะหากครู ไม่มีข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลก็จะทำให้ครู ไม่สามารถทำการคัดกรองนักเรียนได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จรรยา จินาชน (2546, 114-115) ที่กล่าวว่าวิธีและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ครูที่ปรึกษาใช้ควรมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งทางด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เช่นเดียวกับที่กรมสุขภาพจิต (2546, 53-56) ได้กล่าวว่าการคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำผลที่ได้มาจัดกลุ่มนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทญวิภา พรหมสุวรรณ (2547, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมิน โครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 พบว่า การประเมินการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ทั้ง 5 ด้าน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนมีการดำเนินงานในระดับ พอใช้ ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับ ดี และงานวิจัยของ วิฑูร วังษ์แหวน (2549, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนหัตถการราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น พบว่า ปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียนเป็นปัญหาอันดับสูงสุด ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนอันดับต่ำสุด ได้แก่ด้านการส่งเสริมนักเรียนเป็นปัญหาระดับน้อย

นอกจากนี้การดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลยังมีปัญหาในการดำเนินงานอันเกิดจากตัวนักเรียน เนื่องจากว่านักเรียนกลุ่มเสี่ยง ไม่กล้าให้ข้อมูลด้านต่างๆ ของตนเองที่เป็นจริงเพราะกลัวความลับจะถูกเปิดเผย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวสต์ (West, 1991, 77-83) ที่ได้ทำการวิจัยและระบุว่า นักศึกษามักจะเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาหรือบุคลากรฝ่ายแนะแนวเป็นคนอื่น และเกรงว่าความลับของตนจะถูกเปิดเผย การเข้าพบเพื่อปรึกษาจึงมักเป็นการเข้าพบทางด้านวิชาการส่วนปัญหาอื่นๆ นักศึกษาจะไปปรึกษากับเพื่อน และมักมาพบอาจารย์ที่ปรึกษาต่อเมื่อมีปัญหาของตนเองและเพื่อน ไม่สามารถแก้ปัญหาได้แล้ว

1.2 จากผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง พบว่า ของครูที่ปรึกษาและนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีความสอดคล้องกันคือสภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยดังกล่าวอธิบายได้ว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของครูที่ปรึกษาโรงเรียนในอำเภอประโคนชัยมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ เรืองยศ อุดรศาสตร์ (2546, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปีการศึกษา 2551 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยได้มีหนังสือสั่งการและกำชับมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้ดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้จริงจังและรายงานผลการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน จึงทำให้โรงเรียนในอำเภอประโคนชัยได้ดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียนมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับ ปานกลางนั้น อาจเป็นเพราะว่า ครูที่ปรึกษามีวิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน ไม่ครอบคลุมและขาดการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมในด้านครอบครัว และนักเรียน ไม่กล้าให้ข้อมูลส่วนตัวด้านต่างๆ ที่เป็นจริงกับครูที่ปรึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ อร่าม เสือเดช (2549, 72) ที่กล่าวว่า iva การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ได้ถูกทาง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลายตามหลักวิชาการมิใช่ความรู้สึกหรือการคาดเดา

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 จากผลการวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษาได้เสนอแนวทางในการพัฒนา โดยให้มีการประสานงานกับ โรงเรียนและส่งข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ได้ออกตรวจให้ โรงเรียนและครูที่ปรึกษาได้รับทราบ โรงเรียนควรจัดให้มีครูได้ออกตรวจร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกครั้งที่มีการออกตรวจเพื่อหาข้อมูลนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และครูที่ปรึกษาและโรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อเป็นเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล บุญมีทองอยู่ (2542, 71) ที่กล่าวว่า ปัญหาในการส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเกิดจาก การขาดการประสานงานระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียนและผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหาพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

2.2 จากผลการวิจัยที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้สรุปปัญหาและแนวทางในการ แก้ไข พัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริม สำหรับปัญหานั้น พบว่า ปัญหาเกิดจากทั้งตัวเด็กและตัวครู โดยปัญหาที่เกิดจากตัวเด็ก ได้แก่ หนีเรียน มีพฤติกรรมก้าวร้าว และแต่งกายไม่เรียบร้อย ซึ่งเสียดสี พฤติกรรมส่อไปในทางชู้สาว และใช้โทรศัพท์มือถือในชั่วโมงเรียน ส่วนปัญหาที่เกิดจากตัวครูคือมีชั่วโมงสอนมากและมีภาระงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอนเช่น งานพิศุข งานธุรการ งานการเงิน งานสารบรรณ เป็นต้น และมีจำนวนนักเรียนค่อห้องในห้องเรียนมากเกินไป ทำให้ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดูแลนักเรียนได้ดีเท่าใดนัก โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและมีปัญหา นอกจากนั้นครูที่ปรึกษาขาดงบประมาณและไม่มีเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียนและพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนได้ทั่วถึง เพราะมีนักเรียนที่อยู่อาศัยตามตำบลที่ห่างจาก โรงเรียนและกระจายอยู่ห่างกัน จึงทำให้เป็นปัญหาในการเดินทางไปเยี่ยมบ้านเพื่อพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทธนา เรืองไพศาล (2547, 50) ที่กล่าวว่า โรงเรียนควรจัดเวลาและความสะดวกให้ครูที่ปรึกษาในการไปเยี่ยมบ้านนักเรียน และสอดคล้องกับ สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และ ฉันทนา จันทร์บรรจง (2547, บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า งานของครูที่ปรึกษาขาดการดูแลเอาใจใส่จากหน่วยงานที่เหนือกว่าระดับ โรงเรียนทำให้ขาดการพัฒนา งาน ครูที่ปรึกษามีภาระงานสอนและงานพิเศษมาก ไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ครูที่ปรึกษา จำนวนนักเรียนค่อห้องเรียนมีมากเกินไป ทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่สำคัญได้แก่ โรงเรียนต้องมีการควบคุมสื่อภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต

และโทรศัพท์มือถือ ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ควรมีการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความอบอุ่นในครอบครัว ควรมีการจัดกิจกรรมโครงการที่เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง ควรมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาและโรคเอดส์ ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้การเข้าค่ายอบรมต่างๆ เช่นกิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการและการจัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมในเวลาว่างของนักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่เป็นรูปธรรมและดำเนินการอย่างจริงจัง ควรมีการจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมและระบิยวินัยให้กับนักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมสุขภาพสำหรับนักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับโครงการต่อต้านยาเสพติด ควรจัดหาทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาสำหรับนักเรียน ควรจัดการรับ-ส่งนักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ควรจัดโครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ด้านฝ่ายบริหาร ควรมีการดำเนินงานดังนี้ พัฒนาระบบสารสนเทศระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน พัฒนาและจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างจริงจัง

ซึ่งจากข้อเสนอแนะดังกล่าวทำให้ทราบว่ายังมีกิจกรรมและสิ่งที่จะต้องดำเนินการอีกหลายประการที่โรงเรียนต้องจัดทำให้ครอบคลุมบริการแนะแนวทั้ง 5 บริการ ได้แก่ บริการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล ดังที่ สายสมร ชูวนิมิ (2545, 74) กล่าวว่า ปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ ต้องมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1) ผู้บริหารและผู้ช่วยทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ 2) ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักในความสำคัญ และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนทุกด้าน 3) คณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอ 4) ครูที่ปรึกษาทุกคนต้องให้ความร่วมมือรวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน 5) การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ ความรู้ ข่าวสารแก่ครูที่ปรึกษาในเรื่องที่อื้อประ โยชน์ต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น เรื่องทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวของนักเรียน ซึ่ง โรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับ เรื่องยศ อุดรศาสตร์ (2546, 90) ที่กล่าวว่าผู้บริหารและโรงเรียนควรมีการสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ดังนี้ 1) ควรมีการดำเนินการพัฒนาครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ เจตคติที่ดี และมีทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ 2) ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร อำนวยความสะดวก และจัดกิจกรรมให้ครูที่ปรึกษา และผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้

ประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง 3) ควรมีการติดตาม นิเทศ กำกับ ดูแล และให้การช่วยเหลือครูที่ปรึกษาเมื่อพบปัญหาในการดำเนินงาน และสอดคล้องกับ สุภาพ ชินคำพะเนาว์ (2549, 83-84) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยควรมีการดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนหรือหาวิธีอื่นที่สามารถช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้ข้อมูลทางบ้านของนักเรียน การแต่งตั้งอนุกรรมการร่วมกับครูที่ปรึกษาในการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับครูที่ปรึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนทำให้สามารถคัดกรองนักเรียนให้ตรงกับความเป็นจริง ผู้บริหารควรมีเทศ กำกับ ติดตาม และกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานให้ครูที่ปรึกษา จัดหาวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรงมาให้ความรู้แก่ครูที่ปรึกษา และกำหนดให้มีการประชุมร่วมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนางานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. โรงเรียนควรจัดเวลาและอำนาจความสะดวกให้ครูที่ปรึกษาได้ออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองนักเรียนซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้รับทราบข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียน
2. โรงเรียนและครูที่ปรึกษาควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้งเพื่อเป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารจากทางโรงเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนได้รับทราบ
3. ครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การจัดทำระเบียบสะสม การใช้แบบสอบถาม การศึกษานักเรียนเป็นรายกรณี การให้แบบประเมิน และแบบทดสอบทางจิตวิทยา เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) แบบทดสอบสุขภาพจิต เป็นต้น
4. ครูที่ปรึกษาควรมีการวางแผนในการคัดกรองนักเรียน โดยมีการจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และมีการจำแนกนักเรียนตามผลการเรียน พฤติกรรม การเรียน สุขภาพ สภาพจิตใจ อารมณ์ ความประพฤติ ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
5. โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่หลากหลายและครอบคลุม ทั้งด้านการเรียน อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

6. โรงเรียน ครูแนะแนว ครูที่รับผิดชอบระบบงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนขยายโอกาส
2. ควรมีการวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ อีก ค่ะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา. (2544). **เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). **คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : ชูرنัส อิมเมจกรุ๊ป.
- _____. (2545). **คู่มือการช่วยเหลือด้านสุขภาพจิตและป้องกันอันตรายเสียดังในวัยรุ่นสำหรับบุคลากรสาธารณสุข**. (2545). กรุงเทพฯ : วงศ์กมลโปรดักชั่น.
- _____. (2546). **คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ช่วงชั้นที่ 4**. กรุงเทพฯ : ชูرنัส อิมเมจกรุ๊ป.
- _____. (2546). **อัคร : ความฉลาดทางอารมณ์**. นนทบุรี : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- _____. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2546). **คู่มือ ครู ผู้ปกครองนักเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความประพฤติของนักเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุรสภาลาดพร้าว.
- _____. (2547). **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กษมา วรวรรณ ฌ อรุธา. (2550). **ปัญหาของโรงเรียนในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2550, จาก <http://www.mattayom2006net/question.asp?QID=937>.
- กิตติกุล ศรีสว่าง. (2539). **การดำเนินงานและแนวของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรธา จินาชน. (2546). **ปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จรธา มานิตกุล. (2526). **การประเมินศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา.

- ฉีกกรี โปธิ์สำนัก. (2550). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหาร-
การศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตรา
ส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง, วารสารการวัดผลการศึกษา. 3(1) : 23-24.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤกษศาสตร์และสังคมศาสตร์. นุรีรัมย์ :
คณะครุศาสตร์, สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปัญหาของโรงเรียนในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. (2550). (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2550, จาก <http://www.mattayom2006nct/question.asp?QID=937>.
- เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ. (2547). การประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามงclair เขต 3. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทธนา เรืองไพศาล. (2547). ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามงclair. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เรืองยศ อุตระศาสตร์. (2546). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่
ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา).ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลักษณา ศรีวัฒน์. (2543). จิตวิทยาในวิถีประจำวัน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- วิฑูร วรขันธ์. (2549). รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนหันคาราญราษฎร์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วิไลวรรณ วิทวิโรจน์. (2530). ผลของกิจกรรมทางภาษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สนธยา สวัสดิ์. (2537). การศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาความต้องการของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกีดอำนาจงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมชาย เหลืองอ่อน. (2548). ปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนสังกัดอำนาจงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง. (2547). การกำหนดคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียน และการสร้างรูปแบบการบริหารที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- _____. (2547). ระบบการบริหารงานที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 12(1) : 47-61.
- สะอาด ชันอาสา. (2550). สภาพการเขียนบ้านนักเรียนของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือของนักเรียนโรงเรียนทุ่งหลวงทอผ้าพอเพียงสังกัดอำนาจงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- สาคินี อุณาอุล. (2520). ครูประจำชั้น:หัวใจสำคัญของการพัฒนาเด็กนักเรียนใน คู่มือครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายสมร ชูนิมิตร. (2545, พฤษภาคม). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน:แนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ของกรมสามัญศึกษา, วารสารวิชาการ. 5 : 71-74.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2. (2550). คู่มือการส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือของนักเรียน. มุกดาหาร : กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : ทริคหวนกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2547). การพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านคำนิยาม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2546). พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. 2507 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. บุรีรัมย์ : เรวดีการพิมพ์.
- _____. (2549). รายงานผลการศึกษาระบบการสำรวจการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงของสังคมไทย จังหวัดบุรีรัมย์. น.ป.ท. : น.ป.ท.
- _____. (2549). รายงานผลการศึกษาระบบการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงของสังคมไทย จังหวัดบุรีรัมย์. [จักรอม]. บุรีรัมย์ : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดบุรีรัมย์.
- สุชุม เฉลยทรัพย์. (2550, เมษายน 1). วิกฤตเยาวชนไทยใครจะช่วยแก้, มติชนรายวัน, หน้า 5.
- สุภานี อินทรอักษร. (2542). เขียนไทย. กรุงเทพฯ : โอเคเอ็นเอสโตร์.
- สุภาพ อินคำพะเนา. (2549). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา อังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุพหล บุญมีทองอยู่. (2542). ความสนใจต่อวีซีดีเรื่องความแตกต่างๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (หลักสูตรและการสอน).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มุตคำ. (2536). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองธรรม.
- สุวิมล ตั้งสัจพจน์. (2542). ปัญหาในการปฏิบัติงานของครูแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อภิชาติ เศรษฐกิจกิจกร. (2532). บทบาทหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาในทัศนะของนักศึกษาและปัญหาในการทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตร์ในชั้นกลางสังกัดสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อมรวิชัย นาคธรรม. (2550, มีนาคม 23). เด็กประถมเริ่มใจแคบออกเทียวกกลางคืน. เดลินิวส์, หน้า 5.

- อร่าม เสือเดช. (2549). **คู่มือการดำเนินงานตามกระบวนการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**
โรงเรียนวัดช้างเผือก. ธารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อำไพ สุจริตกุล. (ม.ป.ป.). **ขอบเขตหน้าที่และองค์ประกอบมาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา.**
ม.ป.ท. : ม.ป.ท.
- Lehmannowsky, M.B. (1991). **Guidance and Counseling Service : Perceived Student**
Needs, Dissertation Abstracts International, 52(5), 1642-A.
- Little, J.W. (1985). "Teacher as Teacher Advisors: the Delicacy of Collegial Leadership",
Educational Leadership, 43(3) : 34-36.
- March, H.W. (1987). "Students Evaluations of University Teaching : Research Findings,
 Methodological Issues, and Directions for Further Research", **Journal of**
Educational Research, 11(6) : 253-388.
- Nadler, A. (1990). **Help-Seeking Behavior as a Coping Resource. Learned Resourcefulness.**
22(4) : 127-158.
- Solberg, N. (1994). **Counseling Adults in Transition : Linking Practice with Theory.**
New York : Spring.
- Stickle, P.W. (1980). **The Person, the Product and the Response : Conceptual Problems in the**
Assessment of Creativity. Journal of Personality. 33(3) : 481.
- West, S. (1991). **A Model for Community Participation in Local School District Decision**
Making. Dissertation Abstract International. 42(4) : 481.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

(สำหรับครูที่ปรึกษา)

เรื่อง

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปใช้เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ท่านสามารถตอบแบบสอบถามได้อย่างอิสระตามความเป็นจริง ซึ่งจะช่วยให้การวิจัยครั้งนี้ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่อไป แบบสอบถามนี้ไม่มีมุ่งประเมินการปฏิบัติงานของบุคคลหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จึงไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของผู้ใดทั้งสิ้น ผู้วิจัยจะสงวนคำตอบของท่านเป็นความลับและเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม จึงโปรดตอบแบบสอบถามให้ ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณ

อนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริง

1. ระดับช่วงชั้นที่ท่านเป็นที่ปรึกษา

( ) ช่วงชั้นที่ 3 ( ) ช่วงชั้นที่ 4

2. ประสบการณ์ในการเป็นครูที่ปรึกษา

( ) 1-5 ปี ( ) 6-10 ปี ( ) มากกว่า 10 ปี

3. จำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนต่อสัปดาห์

( ) 5-10 ชั่วโมง ( ) 11-20 ชั่วโมง ( ) มากกว่า 20 ชั่วโมง

4. ประสบการณ์ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

( ) ไม่เคยเลย ( ) 1-2 ครั้ง ( ) 3 ครั้งขึ้นไป

5. พื้นฐานความรู้ทางจิตวิทยา

( ) เคยศึกษาด้านจิตวิทยาหรืองานแนะแนว

( ) ไม่เคยศึกษาด้านจิตวิทยาหรืองานแนะแนว

( ) อื่น ๆ (ระบุ) .....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
กลุ่มเสี่ยง ของครูที่ปรึกษา

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของท่าน โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องสภาพการปฏิบัติ ที่ตรงกับความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์วัดระดับการปฏิบัติ เป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด หมายถึง ปฏิบัติงานเป็นประจำสม่ำเสมอ หรือ ได้ผลดีที่สุด

มาก หมายถึง ปฏิบัติบ่อยครั้ง หรือ ได้ผลดี

ปานกลาง หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หรือ ได้ผลพอใช้

น้อย หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง หรือ ได้ผลไม่น่าพอใจ

น้อยที่สุด หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติเลยหรือได้ผลไม่น่าพอใจที่สุด

ข้อที่	การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการจัดทำระบบสารสนเทศของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่องและเป็นระบบ.....	-----	-----	-----	-----	-----
2	มีการทำความรู้จักกับนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----
3	มีการวางแผนในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็น รายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----
4	มีการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่ หลากหลาย.....	-----	-----	-----	-----	-----
5	มีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียน ที่ชัดเจน.....	-----	-----	-----	-----	-----
6	มีการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานเป็นประจำ	-----	-----	-----	-----	-----
7	มีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของ นักเรียนเป็นรายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----
8	มีการสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียน เป็นรายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----
9	มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียน เป็นรายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----
10	มีการจัดทำระเบียนสะสมนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูล ของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----
11	มีการใช้แบบสอบถามนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของ นักเรียนเป็นรายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----
12	มีการศึกษานักเรียนเป็นรายกรณีเพื่อให้ได้ข้อมูลของ นักเรียนเป็นรายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----
13	มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (S D Q) เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----
14	มีการใช้แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ (E Q) นักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	-----	-----	-----	-----	-----

ข้อที่	การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการดำเนินงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
15	มีการใช้แบบทดสอบสุขภาพจิตนักเรียนเพื่อให้ได้ ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล.....	.....	.....	.....	.....	.....
16	มีการใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาอื่นๆ กับนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล..... ด้านการคัดกรองนักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
17	มีการวางแผนในการคัดกรองนักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
18	มีการจำแนกนักเรียน ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มที่มีความสามารถ พิเศษ.....	.....	.....	.....	.....	.....
19	มีการจำแนกนักเรียนตามผลการเรียน/พฤติกรรมการ เรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
20	มีการจำแนกนักเรียนตามสุขภาพร่างกาย.....	.....	.....	.....	.....	.....
21	มีการจำแนกนักเรียนตาม สภาพจิตใจ/อารมณ์/ความ ประพฤติก/สัมพันธภาพกับเพื่อน/สัมพันธภาพทาง สังคม.....	.....	.....	.....	.....	.....
22	มีการจำแนกนักเรียนตามฐานะเศรษฐกิจ ครอบครัว	.....	.....	.....	.....	.....
23	มีการจำแนกนักเรียนตามพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้ สารเสพติด.....	.....	.....	.....	.....	.....
24	มีการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....
25	มีการนำผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนมาจัดทำ สารสนเทศและนำไปใช้.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการส่งเสริมนักเรียน					
26	มีการวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียน.....	-----	-----	-----	-----	-----
27	มีการจัดทำโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมนักเรียนกลุ่ม เสี่ยง.....	-----	-----	-----	-----	-----
28	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อส่งเสริมและพัฒนา ผู้เรียน.....	-----	-----	-----	-----	-----
29	มีการจัดกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองเพื่อส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียน.....	-----	-----	-----	-----	-----
30	มีการจัดกิจกรรมการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน.....	-----	-----	-----	-----	-----
31	มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมและ พัฒนาผู้เรียน.....	-----	-----	-----	-----	-----
32	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถพิเศษเพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน.....	-----	-----	-----	-----	-----
33	มีการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	-----	-----	-----	-----	-----
34	มีการวางแผนในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียน.....	-----	-----	-----	-----	-----
35	มีการจัดทำมาตรการ/แนวทางในการช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....	-----	-----	-----	-----	-----
36	มีการจัดกิจกรรมการให้คำปรึกษาป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง.....	-----	-----	-----	-----	-----

ข้อที่	การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการดำเนินงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
37	การจัดกิจกรรมในห้องเรียนสำหรับป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
38	การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรสำหรับป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
39	การจัดกิจกรรมซ่อมเสริมสำหรับป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
40	การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนสำหรับป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
41	การจัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองสำหรับป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
42	การจัดกิจกรรมอบรมประจำสัปดาห์สำหรับป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
43	การจัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อนสำหรับป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
44	การจัดกิจกรรมที่สอนน้องสำหรับป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
45	การจัดกิจกรรมอบรมหน้าเสาธงสำหรับป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
	ด้านการส่งต่อนักเรียน					
46	มีการวางแผนในการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อ ภายในและภายนอก.....	.....	.....	.....	.....	.....
47	มีการส่งต่อนักเรียนที่เกินความสามารถของครูที่ ปรึกษาไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภาย นอกโรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
48	มีการประสานงานและบันทึกการส่งต่อนักเรียนไป ยังครูที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือนักเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	การดำเนินงานระบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการดำเนินงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
49	มีการประสานงานและบันทึกการส่งต่อนักเรียนไป ยังบุคคลภายนอกเพื่อช่วยเหลือ.....	-----	-----	-----	-----	-----
50	มีการจัดทำบันทึกและสรุปรายงานผลการส่งต่อ นักเรียน.....	-----	-----	-----	-----	-----

ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งมา ณ โอกาสนี้
อนันตกรณ์ สอนศิตปภังค์
ผู้วิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

(สำหรับนักเรียน)

เรื่อง

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปใช้เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 นักเรียนสามารถตอบแบบสอบถามได้อย่างอิสระตามความเป็นจริงซึ่งจะช่วยให้การวิจัยในครั้งนี้ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนต่อไป แบบสอบถามนี้มีได้มุ่งประเมินการปฏิบัติงานของบุคคลหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจึงไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของบุคคลทั้งสิ้นผู้วิจัยจะรักษาคำตอบของนักเรียนเป็นความลับและเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวม ไม่จำเพาะบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดและ โปรดตอบแบบสอบถามให้ ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณ

อนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความตามสภาพความเป็นจริง

1. ระดับช่วงชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษา

- ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น
( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย

2. เพศ

- ( ) ชาย
( ) หญิง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องสภาพการปฏิบัติ ที่ตรงกับความเป็นจริง ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยมีเกณฑ์วัดระดับการปฏิบัติ เป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ
มาก	หมายถึง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	ปฏิบัติบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติเลย

ข้อที่	การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการดำเนินงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาได้มีการทำความรู้จักกับนักเรียนมาก น้อยเพียงไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
2	นักเรียนได้รับการตรวจสอบสุขภาพจากครูหรือโรงเรียน มากน้อยเพียงไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	ครูที่ปรึกษาได้ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนมากน้อยเพียงไร	.....	.....	.....	.....	.....
4	ครูที่ปรึกษาให้นักเรียนทำแบบประเมินพฤติกรรม ตนเอง (S D Q) มากน้อยเพียงไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	ครูที่ปรึกษาให้นักเรียนทำแบบประเมินความฉลาด ทางอารมณ์ (E Q) มากน้อยเพียงไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
6	ครูที่ปรึกษาให้นักเรียนทำแบบประเมินสุขภาพ มากน้อยเพียงไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	ครูที่ปรึกษาให้นักเรียนทำแบบประเมินสุขภาพจิต มากน้อยเพียงไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนค้นหาความรู้ ความสามารถของตนเองตลอดจนความสนใจและ ความถนัดมากน้อยเพียงไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
9	ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาได้ให้นักเรียนทำแบบประเมิน พฤติกรรมตนเอง (S D Q) และแจ้งผลการประเมิน มากน้อยเพียงไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
10	ครูที่ปรึกษาได้ให้นักเรียนทำแบบประเมิน สุขภาพจิต และแจ้งผลการประเมินมากน้อยเพียงไร	.....	.....	.....	.....	.....
11	ครูที่ปรึกษาได้ให้นักเรียนทำแบบประเมินความ ฉลาดทางอารมณ์ (E Q) และแจ้งผลการประเมินมาก น้อยเพียงไร.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการดำเนินงาน				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
12	ครูที่ปรึกษาแจ้งผลการคัดกรองด้านการเรียนให้ นักเรียนทราบมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
13	ครูที่ปรึกษาแจ้งผลการคัดกรองด้านครอบครัว เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนทราบมากน้อย เพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
	ด้านการส่งเสริมนักเรียน					
14	นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมโฮมรูมมากน้อย เพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
15	นักเรียนได้รับการสนับสนุนจากครูที่ปรึกษาให้เล่น ดนตรี กีฬา หรือเข้ากลุ่มที่นักเรียนสนใจ หรือมี ความถนัดมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
16	ผู้ปกครองของนักเรียนได้เข้าร่วมประชุมกับครู ที่ปรึกษามากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
17	ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูม เพื่อส่งเสริมให้ นักเรียนพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงไร	-----	-----	-----	-----	-----
18	ครูที่ปรึกษาได้จัด โครงการพิเศษให้นักเรียนเข้าร่วม มากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
	ด้านการป้องกันและแก้ปัญหาให้นักเรียน					
19	นักเรียนได้รับคำแนะนำด้านการเรียนจากครู ที่ปรึกษามากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
20	นักเรียนได้รับคำแนะนำจากครูที่ปรึกษาในด้านการ ป้องกันตนเองจากภัยต่าง ๆ มากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
21	นักเรียนได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านความ ประพฤติกมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----

ข้อที่	การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สภาพการดำเนินงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22	นักเรียนได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านการคบเพื่อนต่างเพศมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
23	นักเรียนได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านโทษของสิ่งเสพติดมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
24	ครูที่ปรึกษามีการสื่อสารหรือติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียนมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
25	ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้กับนักเรียนมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
26	นักเรียนได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ชุมนุม ชมรม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ มากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
27	ครูที่ปรึกษาจัดแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนในโรงเรียนมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
28	ด้าน การส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาได้ส่งต่อนักเรียนที่ครูไม่สามารถช่วยเหลือได้ไปยังครูที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูหัวหน้าระดับ ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
29	ครูที่ปรึกษามีการประสานงานเพื่อติดตามนักเรียนที่ถูกส่งต่อนักเรียนมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----
30	ครูที่ปรึกษาได้พูดคุยกับนักเรียนก่อนการส่งต่อนักเรียนมากน้อยเพียงไร.....	-----	-----	-----	-----	-----

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ อย่างดียิ่งมา ณ โอกาสนี้

อนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๑๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จิระ ด.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียน โนนเจริญพิทยาคม

ด้วย นายอนันตกรณ์ สอนศิลาพงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นประธานกรรมการควบคุมการศึกษากันคว้า ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลอง ใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายอนันตกรณ์ สอนศิลาพงษ์ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่ม ตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราช ภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๗๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๑๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาการ

ด้วย นายอนันตกรณ์ สอนศิลปพงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นประธานกรรมการควบคุมการศึกษาค้นคว้า ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลอง ใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายอนันตกรณ์ สอนศิลปพงษ์ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่ม ตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราช ภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๑๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม

ด้วย นายอนันตกรณ์ สอนศิลาโพงศ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็น ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙๒ ๖๙

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียา ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๑๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จิระ ค.ในเมือง อ.เมือง

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองคองพิทยาสรรพ์

ด้วย นายอนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๗ ๔๑๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านบัววิทยาสรรค์

ด้วย นายอนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัย เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภู่งเงิน เป็น ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ตะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๑๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนไพศาลพิทยาคม

ด้วย นายอนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัย เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็น ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยถาณนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ตีอ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศร ๐๕๔๕.๑๑/ว ๔๑๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จระ ด.ในเมือง อ.เมือง

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนแสงทองพิทยาคม

ด้วย นายอนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็น ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ สะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ร่วมสนับสนุน

ที่ ศบ ๐๕๔๕.๒๐/ว ๕๐๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอบเชิญประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

เรียน

สิ่งที่แนบมาด้วย กำหนดการ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายอนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โรงเรียนในอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัยบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภูเงิน เป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ด้วยดีขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสำหรับ
ครูที่ปรึกษา

ข้อ	t	ข้อ	t
1	5.36	26	1.96
2	2.63	27	1.84
3	2.14	28	3.23
4	2.35	29	3.96
5	1.79	30	2.42
6	3.05	31	4.56
7	2.89	32	2.20
8	3.34	33	1.97
9	2.70	34	3.20
10	2.21	35	2.86
11	2.18	36	3.28
12	2.30	37	1.80
13	1.98	38	3.28
14	1.89	39	1.96
15	2.97	40	2.64
16	2.40	41	3.79
17	3.03	42	2.50
18	3.72	43	2.49
19	2.97	44	3.11
20	2.43	45	4.33
21	2.31	46	4.23
22	2.16	47	2.62
23	2.68	48	3.07
24	2.05	49	2.91
25	3.38	50	4.14

$\alpha = 0.9466$

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) และค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามสำหรับนักเรียน
กลุ่มเสี่ยง

ข้อ	t	ข้อ	t
1	5.56	24	2.48
2	3.59	25	3.29
3	3.28	26	3.08
4	1.90	27	3.15
5	3.07	28	3.99
6	3.57	29	2.10
7	3.90	30	2.51
8	3.31		
9	1.88		
10	2.02		
11	1.93		
12	4.34		
13	2.86		
14	4.15		
15	2.35		
16	3.15		
17	2.86		
18	2.42		
19	2.20		
20	2.99		
21	4.16		
22	3.91		
23	4.12		

$$\alpha = 0.9361$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

กลุ่มที่ 1 พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

1. นายธีรชัย สวคประโคน	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร
2. นางเจ็ทจิต บาลปรีชา	ครูโรงเรียนกระสังพิทยาคม
3. นายชอครัก บุรวัฒน์	ครูโรงเรียนชุมแสงพิทยาคม
4. นายปณิธาน จำนาอุทอง	ครูโรงเรียนไพศาลพิทยาคม
5. นายพัฒนชัย แก้วอำไพ	ครูโรงเรียนบ้านบุวิทยาสรณ์
6. นายชรรชัย กิ่งประโคน	ครูโรงเรียนพลับพลาชัยพิทยาคม
7. นายอนันตกรณ์ สอนศิลป์พงษ์	ครูโรงเรียนเมืองคงพิทยาสรรพ์
8. นายวีระศักดิ์ วงศ์นาคน	ครูโรงเรียนลำควนพิทยาคม
9. นายศักดิ์พงษ์ ทลายงาม	ครูโรงเรียนสูงเนินพิทยาคม
10. นายสุทัศน์ เรืองไพศาล	ครูโรงเรียนแสงทองพิทยาคม
11. นางอุมา อุพานวิทย์	ครูโรงเรียนทิวราชพิทยาคม
12. นายสมพงศ์ เพ็งดี	ครู สพท.บุรีรัมย์ เขต 2
13. นางสาวสงี่ยม อุรัมย์	ครูโรงเรียนบ้านดัว้อย่าง
14. นายเฉลิมพล อุธินำพร	ครู สพท.บุรีรัมย์ เขต 2

กลุ่มที่ 2 ครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. นายปรีชา บาลโสง	รองผู้อำนวยการโรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม
2. นายขวัญชัย โคหนิ่ง	ครูโรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม
3. นายอนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์	ครูโรงเรียนเมืองคองพิทยาสรรพ์
4. นางลลิต สุวรรณวงศ์	ครูโรงเรียนเมืองคองพิทยาสรรพ์
5. นางสาวลัดดา สายแก้ว	ครูโรงเรียนไพศาลพิทยาคม
6. นางสุกัญญา โพนสงค์	ครูโรงเรียนไพศาลพิทยาคม
7. นายประหัด เมื่อประโคน	ครูโรงเรียนบ้านนุวิทยาสรรพ์
8. นายปราณีศน์ มีคม	ครูโรงเรียนบ้านนุวิทยาสรรพ์
9. นางสุชีรา เทีชงภักดิ์	ครูโรงเรียนแสงทองพิทยาคม
10. นางนัญญา ชิมสงนิบ	ครูโรงเรียนแสงทองพิทยาคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

ข้อมูลนักเรียนกลุ่มเชียงใหม่

สรุปการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม

ปีการศึกษา 2551

		ชั้น								รวม
		ม.1	ม.2	ม.3	รวม	ม.4	ม.5	ม.6	รวม	
ด้านสุขภาพ	การเรียน	1	4	7	12	2	3	2	7	19
	ร่างกาย	2	1	3	6	2	1	1	4	10
	ความสามารถพิเศษ	1	1	2	4	1	1	1	3	7
ด้าน ครอบครัว	เศรษฐกิจ	9	10	9	28	6	5	5	16	44
	การคุ้มครอง	2	3	3	8	1	2	1	4	12
ด้าน พฤติกรรม	อารมณ์	4	2	6	12	2	4	3	9	21
	ความประพฤติ	5	7	7	19	3	5	3	13	32
	อยู่ไม่นิ่ง	7	4	8	19	3	2	1	6	25
	สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน	1	1	2	4	1	1	1	3	7
ด้านอื่น ๆ	ขาดสติ	1	3	4	8	3	1	2	6	14
	ความปลอดภัย	3	3	2	8	2	2	2	6	14
	พฤติกรรมทางเพศ	1	1	2	4	3	3	3	11	15
	การแต่งกาย	4	6	8	18	4	3	3	12	30
รวม					150			100	250	

ลงชื่อ.....

(นางสาววิภา วัฒนวิเศษ)

ตำแหน่ง.....รองผู้อำนวยการโรงเรียน

ผู้สรุป

สรุปการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโรงเรียนเมืองคลองพิทยาสรรพ์

อ. ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551

		ชั้น								รวม
		ม.1	ม.2	ม.3	รวม	ม.4	ม.5	ม.6	รวม	
ด้านสุขภาพ	การเรียนรู้	2	7	8	17	1	2	3	6	23
	ร่างกาย	3	4	5	12	2	1	2	5	17
	ความสามารถพิเศษ	-	-	-	0	-	-	-	-	0
ด้านครอบครัว	เศรษฐกิจ	10	10	12	32	3	4	5	14	46
	การคุ้มครอง	4	7	8	19	1	2	1	4	23
ด้านพฤติกรรม	อารมณ์	-	1	1	2	-	1	1	2	4
	ความประพฤติ	2	3	2	11	1	2	2	5	16
	อยู่ไม่นิ่ง	2	2	1	5	-	-	-	0	5
	สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน	-	2	1	3	-	1	-	1	4
ด้านอื่น ๆ	สารเสพติด	-	4	3	7	2	3	4	9	16
	ความปลอดภัย	2	3	3	8	1	1	2	4	12
	พฤติกรรมทางเพศ	-	2	2	6	1	1	2	4	10
	การแต่งกาย	2	3	3	8	1	1	1	3	11
	การร่วมกิจกรรม	-	6	4	10	1	1	1	3	13
รวม				140					60	200

ลงชื่อ

(เมศุดิชา นิลรัมย์)

ตำแหน่ง รอง ผอ. โรงเรียน

ผู้สรุป

แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโรงเรียนบ้านนุวิทยาสวรรค์
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2551

ด้าน	ระดับชั้น								รวม
	ม.1	ม.2	ม.3	รวม	ม.4	ม.5	ม.6	รวม	
1. การเรียน	1	2	1	4	1	1	-	2	6
2. ความสามารถอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	0
3. สุขภาพ	-	1	-	1	-	1	-	1	2
4. สุขภาพจิตและกำลัง	1	-	1	2	-	-	-	0	2
5. เศรษฐกิจ	2	1	2	5	3	2	1	6	11
6. ด้านการคุ้มครองนักเรียน	1	-	1	2	-	1	-	1	3
7. สารเสพติด	1	1	1	3	2	2	2	6	9
8. ความปลอดภัย	1	1	1	3	1	2	1	4	7
9. เพศ	1	2	1	4	-	1	1	2	6
10. อื่น ๆ	-	1	1	2	-	1	1	2	4
รวม				26				24	50

ลงชื่อ.....

(นงนิต เมี้ยว)

ตำแหน่ง.....

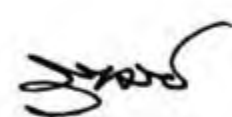
ผู้สรุป

สรุปการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโรงเรียนไพศาลพิทยาคม

จ.บุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551

		ชั้น								รวม
		ม. 1	ม.2	ม.3	รวม	ม.4	ม.5	ม.6	รวม	
ด้านสุขภาพ	การเรียน	9	2	5	10	-	1	1	2	12
	ร่างกาย	-	1	-	1	-	-	2	2	3
	ความสามารถพิเศษ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านครอบครัว	เสริมธุรกิจ	2	1	1	4	-	1	1	2	6
	การคุ้มครอง	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านพฤติกรรม	อารมณ์	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ความประพฤติ	3	2	4	9	-	2	4	6	15
	อยู่ไม่นิ่ง	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	สัมพันธ์ภาพกับเพื่อน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ด้านอื่น ๆ	ขาดสติ	2	1	1	4	-	2	2	4	8
	พฤติกรรมทางเพศ	1	-	1	2	-	2	2	4	6
	รวม				30				20	50

ลงชื่อ.....

(นางสาว กนกวรรณ)
ตำแหน่ง...นางสาวกนกวรรณ...

ผู้สรุป

แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยงโรงเรียนแสงโสมพิทยาคม

อ. ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2551

ด้าน	ระดับชั้น								รวม
	ม.1	ม.2	ม.3	รวม	ม.4	ม.5	ม.6	รวม	
1. การเรียน	2	-	-	2	2	-	-	2	4
2. ความสามารถอื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	1	1	1
3. สุขภาพ	1	-	-	1	-	-	-	-	1
4. สุขภาพจิตและกำลัง	2	1	-	3	2	-	-	2	5
5. เศรษฐกิจ	2	3	2	7	2	2	2	6	13
6. ด้านการคุ้มครองนักเรียน	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7. สารเสพติด	1	-	2	3	2	-	-	2	5
8. ความปลอดภัย	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. เพศ	-	2	-	2	-	-	-	-	2
10. อื่น ๆ									
การแต่งกาย	2	1	1	4	2	1	1	4	8
ความประพฤติ	3	1	2	6	3	1	1	5	11
รวม				28				22	50

ลงชื่อ.....

(นางสาวจันทร์ ทรัพย์)

ตำแหน่ง.....

ผู้สรุป

ภาคผนวก ข

ภาพประกอบการสนทนากลุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาพประกอบการสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

ภาพประกอบ 6 การระดมความคิดจากการสนทนากลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

ภาพประกอบ 7 การระดมความคิดจากการสนทนากลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

ภาพประกอบ 8 การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาจากการสนทนากลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
ความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

ภาพประกอบ 9 การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาจากการสนทนากลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
ความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

**ภาพประกอบการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงาน
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**

**ภาพประกอบ 10 การระดมความคิดจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียน**

**ภาพประกอบ 11 การระดมความคิดจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียน**

ภาพประกอบ 12 การสรุปประเด็นปัญหาจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ภาพประกอบ 13 การนำเสนอประเด็นปัญหาจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ภาพประกอบ 14 การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครู
ผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ภาพประกอบ 15 การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาจากการสนทนากลุ่มครูแนะแนวและครู
ผู้รับผิดชอบงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นาอนันตกรณ์ สอนศิลป์พงศ์
วัน เดือน ปี เกิด	1 มิถุนายน 2512
สถานที่เกิด	107 หมู่ 8 บ้านโคกสะอาด ตำบลปึงกู อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	107 หมู่ 8 บ้านโคกสะอาด ตำบลปึงกู อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู โรงเรียนเมืองคงพิทยาสรรพ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2526 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2529 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบึงสามพันพิทยาคม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2534 ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) การฝึกฝนและการจัดการศึกษา วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอมือสอง จังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2552 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์